

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

KRONOBERGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets *ytinnehåll*, som i nästföregående femårsberättelse uppgifvits till 9,909·87 kvadratkilometer, däraf 8,906·66 kvadratkilometer land och 1,003·21 kvadratkilometer vatten, har under nu ifrågavarande period icke undergått någon förändring.

Beträffande länets *indelning* har under femårsperioden en mindre reglering ägt rum.

Sedan under år 1901 på framställning af stadsfullmäktige i Växjö förrättats ägoutbyte mellan biskopsbostället Östrabo i Växjö socken samt Växjö stad tillhörig jord, i syfte bland annat att staden måtte med äganderätt åtkomma tvenne till biskopsbostället hörande jordområden, som af staden förut disponerats till tomter för fattig- och folkskolehus, har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 26 april 1905 funnit godt vid ifrågavarande ägoutbyte låta bero. Sedermera hafva stadsfullmäktige gjort underdånig ansökan om öfverflyttning i administrativt, ecklesiastikt och kommunalt hänseende till staden af det tillbytta jordområdet samt öfverflyttning i samma hänseende till Växjö socken af

det jordområde staden lämnat i utbyte. Detta ärende är fortfarande beroende på nådig pröfning i likhet med en under nästlidet år äfvenledes gjord underdånig ansökan om öfverflyttning i judiciellt, ecklesiastikt, administrativt och kommunalt hänseende af 1 mantal Höö från Agunnaryds socken och Sunnerbo härad till Stenbrohults socken och Allbo härad.

I länets *kommunala* indelning har den förändring skett, att Elmhults förutvarande municipalsamhälle från och med år 1901 såsom en kommun för sig utgör en från Stenbrohults socken afskild köping.

Den *judiciella* indelningen är oförändrad sedan nästföregående femårsperiod.

Genom nådigt bref den 22 maj 1903 har emellertid förordnats, att Sunnerbo härads domsaga må å länsfängelset i Växjö hafva tingsstad, hvarest rannsakas och dömes i brottmål, där häktad person tilltalas för gärning, som han begått inom domsagan. Härvarande länsfängelse utgör numera gemensam tingsstad för samtliga länets härad för

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-39.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	3.
Tab. A. Öfversikt af sockenbiblioteken i Kronobergs län vid slutet af år 1905.....	8.
Tab. B. Antal konkurser, verkställda utmätningar, växelprotester och afdomda växelmål åren 1901-1905.....	9.
3. Näringar.....	10.
Tab. C. Dagsverkspris och tjänstehjonslöner i Kronobergs län åren 1901-1905.....	13.
Tab. D. Kronobergs län hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1901-1905.....	13.
Tab. E. Skogseffekter, som afsändts från och anländt till länets järnvägsstationer åren 1901-1905.....	17.
4. Kommunikationer och varubyten.....	22.
Tab. F. Järnvägarne inom Kronobergs län åren 1901-1905.....	23.
5. Kameralförhållanden.....	26.
Tab. G. Minuthandel med och utskänkning af brännvin i Kronobergs län försäljningsåren 1901-1905.....	26.
6. Politi.....	27.
Tab. H. Till frälse försålda kronoegendomar i Kronobergs län åren 1901-1905.....	27.
Tab. I. Afslutade landtmäteriförrättningar i Kronobergs län åren 1901-1905.....	28.
Tab. K. Bankrörelsens omfattning i Kronobergs län vid slutet af åren 1900 och 1905.....	31.
Tab. L. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid lasaretten i Kronobergs län åren 1901-1905.....	33.
Tab. M. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid sjukstugorna i Kronobergs län åren 1901-1905.....	33.
Tab. N. Antal vårdade, sjukplatser, underhållsdagar och kostnader vid Växjö hospital åren 1901-1905.....	34.
Tab. O. Fångantalet vid länsfängelset i Växjö åren 1901-1905.....	37.
Tab. P. Kronobergs läns landstings inkomster och utgifter åren 1901-1905.....	38.

	Sid.
Tabellbilagor	41-60.
Tab. 1. Folkmängden i Kronobergs län åren 1901-1905.....	41.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Kronobergs län åren 1901-1905.....	42.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Kronobergs län år 1905.....	44.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Kronobergs län år 1905.....	45.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Kronobergs län år 1905.....	45.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande makters undersåtar, i Kronobergs län år 1905.....	48.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, icke registrerade sjukfonder samt därmed jämförliga inrättningar i Kronobergs län år 1905.....	49.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

KRONOBERGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets *ytinnehåll*, som i nästföregående femårsberättelse uppgifvits till 9,909·87 kvadratkilometer, däraf 8,906·66 kvadratkilometer land och 1,003·21 kvadratkilometer vatten, har under nu ifrågavarande period icke undergått någon förändring.

Beträffande länets *indelning* har under femårsperioden en mindre reglering ägt rum.

Sedan under år 1901 på framställning af stadsfullmäktige i Växjö förrättats ägoutbyte mellan biskopsbostället Östrabo i Växjö socken samt Växjö stad tillhörig jord, i syfte bland annat att staden måtte med äganderätt åtkomma tvenne till biskopsbostället hörande jordområden, som af staden förut disponerats till tomter för fattig- och folkskolehus, har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 26 april 1905 funnit godt vid ifrågavarande ägoutbyte låta bero. Sedermera hafva stadsfullmäktige gjort underdånig ansökan om öfverflyttning i administrativt, ecklesiastikt och kommunalt hänseende till staden af det tillbytta jordområdet samt öfverflyttning i samma hänseende till Växjö socken af

det jordområde staden lämnat i utbyte. Detta ärende är fortfarande beroende på nådig pröfning i likhet med en under nästlidet år äfvenledes gjord underdånig ansökan om öfverflyttning i judiciellt, ecklesiastikt, administrativt och kommunalt hänseende af 1 mantal Höö från Agunnaryds socken och Sunnerbo härad till Stenbrohults socken och Allbo härad.

I länets *kommunala* indelning har den förändring skett, att Elmhults förutvarande municipalsamhälle från och med år 1901 såsom en kommun för sig utgör en från Stenbrohults socken afskild köping.

Den *judiciella* indelningen är oförändrad sedan nästföregående femårsperiod.

Genom nådigt bref den 22 maj 1903 har emellertid förordnats, att Sunnerbo härads domsaga må å länsfängelset i Växjö hafva tingsstad, hvarest rannsakas och dömes i brottmål, där häktad person tilltalas för gärning, som han begått inom domsagan. Härvarande länsfängelse utgör numera gemensam tingsstad för samtliga länets härad för

behandling af brottmål i enlighet med bestämmelserna i kungl. förordningen den 20 november 1845.

Hvad den *kyrkliga* indelningen angår, har genom nådigt bref den 8 december 1904 medgifvits, att komministern i Stenbrohults pastorat må i Elmhults köping taga sin bostad, samt att köpingsområdet i sammanhang härmed, utan rubbning i de området åliggande skyldigheter till Stenbrohults församlings kyrka och prästerskap, må bilda en särskild kapellförsamling under namn af Elmhults kapellförsamling, med egen kyrkobokföring samt med rätt att tillsvidare, och intilldess annorlunda kan varda förordnad, hafva gemensam kyrka och kyrkobetjäning med Stenbrohults församling.

Antalet *kommuner* inom länet har, såsom redan förut anmärkts, under nu ifrågavarande period ökats med en, sedan genom nådigt bref den 28 september 1900 medgifvits, att Elmhults dåvarande municipalsambälle äfvensom öfriga delar af kronoskattehemmanet Elmhult n:r 1 om ett mantal må från och med ingången af år 1901 såsom en kommun för sig bilda en jämväl i fattigvårdshänseende från Stenbrohults socken afskild köping, benämnd Elmhult.

Länet omfattar sålunda vid periodens slut 87 kommuner, nämligen 1 stadskommun, 1 köping och 85 landskommuner.

Från och med år 1904 utgör Elmhults köping jämväl ett eget från den öfriga delen af Stenbrohults församling skildt *skoldistrikt*, hvadan antalet dylika distrikt under perioden ökats till 81 från förutvarande 80.

I fråga om den ständiga *indelningen i fred af arméns trupper* har genom kungl. kungörelsen den 27 september 1901 genomförts den förändring, att Smålands grenadjärkår och Blekinge bataljon från och med år 1902 bilda ett nytt infanteriregemente, benämndt Karlskrona grenadjärregemente, hörande under första arméfördelningen.

För *värnpliktiges inskrifning* är länet numera jämlikt förnyade nådiga förordningen angående rikets indelning i områden för värnpliktiges inskrifning samt om val af ledamöter i inskrifningsnämnder och inskrifningsrevisioner m. m. den 12 augusti 1901 deladt mellan Kronobergs inskrifningsområde med inskrifningsrevision i Kronobergs län och Kalmar inskrifningsområde med inskrifningsrevision i sistnämnda län. Till Kronobergs inskrifningsområde, omfattande inom länet Ljungby rullföringsområde n:r 14 och Växjö rullföringsområde n:r 15, höra Växjö stad och hela Kinnevalds, Norrvidinge, Allbo och Sunnerbo härad, samt Konga härad med undantag af socknarna Långasjö, Ljuder och Elmeboda, hvilka tillika med hela Uppvidinge härad tillhöra Kalmar inskrifningsområde och Kalmar norra rullföringsområde n:r 17.

Genom nådigt bref den 23 januari 1903 har medgifvits, att nuvarande *bergmästaren* i Södra distriktet, omfattande bland annat detta län, får tillsvidare förlägga sin bostadsstation till Hälsingborg eller något inom tre mil därifrån i närheten af järnvägsstation beläget ställe, och har bergmästaren med begagnande af det sålunda lämnade tillståndet afflyttat från Växjö och den 1 oktober nästlidet år bostätt sig i Hälsingborg.

Antalet *provinsialläkaredistrikt* inom länet har under perioden ökats med ett, i det att Åseda kommun medgif-

vits rätt att från och med år 1902 bilda ett extra provinsialläkaredistrikt med station för läkaren i Åseda bysamhälle. Dessutom har under nästlidet år underdånig framställning gjorts om inrättande af ytterligare ett extra provinsialläkaredistrikt för Linneryds, Nöbböle och Elmeboda kommuner med station för läkaren i närheten af Linneryds kyrka, hvilken ansökning dock ännu är beroende på nådig pröfning.

Under perioden hafva inom länet varit anställda 1 *länsveterinär* och 3 legitimerade *distriktsveterinärer*. På grund af behovet af ökad antal veterinärer har emellertid länets hushållningssällskap beslutat en omreglering af veterinärdistriktet och i början af innevarande år till Kungl. Maj:t ingävt med underdånig ansökning om tjänsteårsberäkning för veterinärerna i de sålunda omreglerade distriktet.

Länet utgör numera jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 11 november 1904 ett *folkskoleinspektionsområde*, efter att förut hafva varit fördeladt på tvenne.

Med afseende å länets *representationsrätt i Riksdagen* har under perioden någon förändring icke skett, utan äger länet fortfarande att utse 5 riksdagsmän i Första kammaren och 7 riksdagsmän i Andra. Medelbart valsätt begagnas fortfarande i Mellersta Värends domsaga.

För *Växjö stad* med tillhörande område lämnades i föregående femårsberättelse utförlig redogörelse, till hvilken Länsstyrelsen tillåter sig hänvisa.

Vid periodens slut funnos inom länet tvenne *köpingar*, Ljungby och Elmhult, af hvilka dock endast den sistnämnda utgör egen kommun. För Ljungby köping utfärdades nådigt reglemente redan den 28 mars 1829. Under senast förflutna femårsperioden har genom nådigt bref den 5 maj 1905 från Ljungby Gästgifvaregård och Ljungby Eskilsgård i Ljungby socken till köpingen öfverflyttats ett söder om densamma, vid Laga å, beläget område samt föreskrifvits, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer äfvensom hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, skola i tillämpliga delar gälla jämväl inom ifrågavarande område. Vidare hafva af Konungens Befallningshafvande den 3 juli 1902 utfärdats särskild ordningsstadga för Ljungby köpings municipalsambälle. Elmhults köping bildades, såsom ofvan omnämnts, jämlikt nådigt bref den 28 september 1900. Sedermera har Kungl. Maj:t den 31 maj 1901 efter förslag af Konungens Befallningshafvande utfärdat de förändrade bestämmelser i afseende å tillämpningen af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer äfvensom hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad inom Elmhults köpingsområde, hvilka betingats af ifrågavarande områdes utvidgning och inträdande i rättigheten att bilda egen kommun. Enligt nådigt bref den 8 november 1901 har Kungl. Maj:t fastställt Konungens Befallningshafvandes beslut, att ordningsstadgan för rikets städer samt hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad skola i tillämpliga delar gälla jämväl för den del af kronoskattehemmanet Elmhult n:r 1, som icke tillhört municipalsamhällets område men jämlikt ofvannämnda nådiga bref den 28 september 1900 ingår i köpingsområdet. Vidare har Kungl. Maj:t den 14 oktober 1904 fastställt regleringsplan för köpingen.

Inom länet funnos vid utgången af år 1905 tvenne *municipalsamhällen*, Alfvesta och Ryd. Hvad Alfvesta municipalsamhälle beträffar, lämnades därom redogörelse redan i förra femårsberättelsen. Ryds municipalsamhälle har bildats i enlighet med nådigt bref den 2 december 1905, som föreskrifver, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad skola tillämpas å visst område af Ryds stationssamhälle, Tröjemåla gård och Ryds brunns- och badanstalt i Almundsryds socken. Redogörelsen för det närmare ordnandet af ifrågavarande municipalsamhälles angelägenheter faller icke inom ramen för denna femårsberättelse.

Angående länets *naturbeskaffenhet* är icke något att meddela, utöfver hvad i närmast föregående femårsberättelser härom anförts.

Bland under perioden utkomna *tryckta skrifter*, som i ett eller annat afseende lämna upplysningar och meddelanden angående länet eller dess befolkning, må nämnas:

Olof Wallqvist såsom biskop och eforus. Utgifven af Joseph Rosengren, Växjö 1901.

Småländska kulturbilder. Efter anteckningar af C. F. Cavallius, prost i Vislanda, utgifven af G. Norlander, Växjö 1901.

Svenskt porträttgalleri, omfattande bland annat prästerskapet och lärarekåren inom Växjö stift. Utgifven af pastor Albin Hildebrand, Stockholm 1902.

Handlingar rörande prästmötet i Växjö den 25, 26 och 27 augusti 1902, Växjö 1903.

Växjö stads adresskalender. Utgifven af A. G. Ljunggren och Axel Qviding, Växjö 1904.

Småländska fideikommiss. Herrgårdsskildringar och sägner af Eric Åkerhielm, Stockholm 1904.

Förutom Länsstyrelsens allmänna kungörelser och Växjö domkapitels cirkulär hafva inom länet utgifvits följande *tidningar och periodiska skrifter*:

Nya Växjö-Bladet med Ljungbyposten, Smålandsposten, Smålandspostens Veckoblad, Växjö stiftstidningar, Vernamoposten och Hemmets vän, hvilka alla utkommit under perioden i dess helhet, samt Nordiska Handelsmagasinets Annonssblad, som utkom under åren 1903 och 1904.

Af den i förra femårsberättelsen omnämnda »Ny Smålands beskrifning» hade vid utgången af nästlidet år utkommit beskrifning öfver samtliga socknar af Kronobergs län äfvensom inledande häradsbeskrifningar, hvarjämte en utförlig beskrifning öfver Växjö stad påbörjats.

2. Invånare.

Länets kyrkoskrifna *folkmängd* utgjorde, enligt hvad bifogade **tabell 1** utvisar, vid 1905 års slut 157,555 personer, fördelade med 149,738 på landsbygden och 7,817 i Växjö stad. På hvarje kvadratkilometer af länets ytvidd, hvilken såsom förut omnämmts, beräknas utgöra något öfver 9,909 kvadratkilometer, kommer således icke fullt 16 invånare. Vid slutet af år 1900 uppgick folkmängden enligt prästerskapets anteckningar till 159,124 personer, af hvilka 151,759 tillhörde landsbygden och 7,365 Växjö stad. Den kyrkoskrifna folkmängden i dess helhet har följaktligen under nu ifrågavarande period minskats med 1,569 personer. Denna minskning faller uteslutande på länets landsbygd, hvars befolkning nedgått med ej mindre än 2,021 personer. Hvad Växjö stad beträffar, har den kyrkoskrifna folkmängden under perioden ökat med 452 personer.

Enligt mantalslängderna åter uppgick folkmängden vid nästföregående års slut till 157,909 personer, däraf 150,122 å landsbygden och 7,787 i Växjö stad. Jämföras dessa siffror med motsvarande för år 1900, framgår däraf, att den mantalsskrifna befolkningen under senast förflutna femårsperioden å landsbygden minskats med 2,231, men i staden ökat med 470 personer, hvadan minskningen för länet i dess helhet enligt mantalslängderna utgör 1,761 personer.

Minskningen af den mantalsskrifna folkmängden fördelar sig på de olika förvaltningsområdena af länets landsbygd på följande sätt:

Fögderi.	Folkmängd 31/12 1900.	Folkmängd 31/12 1905.	Ökning (+) eller minskning (-).
Konga	31,074	30,307	— 767
Uppvidinge	25,586	25,968	+ 382
Kinnevalds och Norrvidinge	26,675	25,755	— 920
Allbo	28,866	28,716	— 150
Sunnerbo	40,152	39,376	— 776
Summa	152,353	150,122	— 2,231

Af ofvanstående öfversikt framgår, att folkminskningen liksom förut gjort sig märkbarast gällande bland den jordbrukande delen af befolkningen. Inom Kinnevalds och Norrvidinge härads fögderi, hvarest endast en jämförelsevis obetydlig industri bedrifves, är nämligen minskningen i folkmängden mest framträdande. Uppvidinge härads fögderi, där mera omfattande industri bedrifves, företer däremot en mindre folkökning.

I Ljungby och Elmhults köpingar uppgick vid slutet af år 1905 den mantalsskrifna befolkningens antal, i den förra till 903 och i den senare till 1,025 personer. Vid samma tid voro inom Alfvesta municipalsamhälle mantalsskrifna 1,072 personer.

Beträffande befolkningsförhållandena i öfrigt, folkmängdens fördelning, antalet födde och döde, emigration och immigration m. m. tillåter sig Länsstyrelsen åberopa den af Statistiska Centralbyrån årligen upprättade befolkningsstatistik.

Det kyrkliga tillståndet inom länet har i stort sett under nu ifrågavarande period icke undergått någon märkbarare förändring.

Några religiösa rörelser af mera djupgående beskaffenhet hafva icke förekommit, och ej heller hafva de inom en del af länets församlingar befintliga irreligiösa elementen utvecklats någon mera betydande verksamhet gent emot statskyrkan och dess institutioner.

Den religiösa indifferentismen torde däremot snarare hafva till- än aftagit, och från flera håll klagas bland prästerskapet öfver fåtaliga kyrkobesök och i öfrigt minskadt intresse för kyrka och religion.

Hvad beträffar de *separatistiska rörelserna*, tillåter sig Länsstyrelsen, då dessa rörelser äro af väsentligt olika styrka och omfattning i olika delar af länet, att här nedan för hvarje kontrakt meddela några kortfattade upplysningar, baserade på de uppgifter Länsstyrelsen i detta ämne från vederbörande prästerskap kunnat införskaffa.

Från *Konga* kontrakt förmäles, att ingen större lifaktighet i de separatistiska sträfvandena under perioden därstädes gjort sig gällande, fastän dock separatistiska rörelser icke helt och hållet saknats. Så hafva i Elmeboda församling omkring 20 personer anslutit sig till en s. k. nattvardsförening. Inom Ljuders socken finnas flera olika religiösa föreningar, hvilka utgöra en blandning af metodister, baptister och waldenströmare. Inom denna socken hafva inalles 48 personer utträdt ur statskyrkan samt bildat en metodistisk församling, och separatisterna inom församlingen hafva vid Skrufs järnvägsstation en gemensam predikolokal. Inom samma församling, som sedan lång tid tillbaka utgjort en af separatismens säkraste hållplatser, finnes dessutom en lutersk missionsförening om 200 medlemmar med särskildt anställd lekmannapredikant. Inom ett par andra af kontraktets församlingar finnes slutligen ett fåtal personer, som omfatta mot statskyrkan stridande läromeningar.

Inom *Uppvidinge* kontrakt hafva de separatistiska rörelserna under perioden ej vunnit någon ny tillslutning, utan kunna de snarare sägas vara stadda i aftagande. Antalet af dem, som avvika från statskyrkans bekännelse, torde kunna beräknas till högst 150 personer. Ingen af dem har emellertid utträdt ur svenska kyrkan, och hafva de flesta af dem ej heller någon så utpräglad religiös färg, att de med säkerhet kunna inregistreras i något förefintligt religionssamfund. Dock torde omkring 45 närmast ansluta sig till baptismen, 12 till metodismen, 40 till svenska missionsförbundet och ett 50-tal till frälsningsarmén.

I de till *Kinnevalds* kontrakt hörande församlingarna har separatismen vunnit fast fot allenast i Växjö stad, där rörelsen dock icke tagit någon större omfattning. Särskildt synes frälsningsarméns verksamhet vara stadd i tydlig tillbakagång. Antalet inskrifna medlemmar lär nu vara endast 12 å 15 och dess andaktsstunder äro i allmänhet fåtaligt besökta. I missionsföreningen inom staden äro omkring 100 personer inskrifna. Inom föreningen finnes äfven en särskild nattvardsförening, men för öfrigt torde väl flertalet af dess medlemmar icke vilja anses avvika från statskyrkans lära. Baptisternas antal inskränker sig till 8 å 9, och ut-

öfva dessa icke någon särskild propaganda. Bland dem finnas 2 familjer, som bilda en särskild grupp, tillhörande de s. k. helgeanerna. Antalet af metodisterna, hvilka utträdt ur statskyrkan och bildat egen församling, uppgår till 44. De hålla särskild söndagsskola, som besökes af ett 20-tal barn. Såsom i förra femårsberättelsen omförmäldes, finnes i Växjö sedan år 1897 särskild mosaisk församling, utbruten ur mosaiska församlingen i Kalmar. Antalet församlingsmedlemmar har under nu ifrågavarande period icke nämnvärdt ökats.

Från *Norrvidinge* kontrakt meddelas, att de separatistiska rörelserna därstädes påtagligen gått tillbaka. Antalet af dem, som omfatta från statskyrkan avvikande meningar, är endast 10 å 15 personer, och torde de allra flesta af dessa kunna anses tillhöra svenska missionsförbundet.

Äfven i *Albo* kontrakt har separatismen haft högst obetydlig framgång, och befolkningen står i det stora hela kvar på sin gamla statskyrkliga ståndpunkt. Det är egentligen blott i stationssamhällena bland den mera rörliga befolkningen, som separatismen vunnit någon nämnvärd tillslutning, och är det hufvudsakligen missionsförbundets predikanter, som verkat i dylik riktning. Separatisterna torde inalles uppgå till föga mer än ett 50-tal, och någon laglig öfvergång till annat erkänt religionssamfund har veterligen icke ägt rum.

Sunnerbo kontrakt har däremot sedan länge varit en hufvudort för separatistiska sträfvanden af olika art, och finnes därstädes en mångfald af religiösa sällskap och föreningar. Äldst bland dessa föreningar torde baptisternas vara. Baptistsamfund med särskilda samlingshus finnas i Hamneda, Hinneryds och Traryds församlingar, hvarförutom i Ljungby finnes en dylik förening om 20 medlemmar. I Södra Ljunga församling däremot kan baptismen numera sägas hafva upphört. Ett fåtal baptister hafva slutit sig samman i s. k. helgelseförbund, hvilka dock icke synas kunna påräkna någon vidare tillslutning. Sunnerbo missionsförening, som är nära besläktad med Evangeliska fosterlandsstiftelsen, synes nu efter en 50-årig verksamhet vara stadd i tillbakagång. Särskildt samlingshus finnes i Hamneda. Svenska missionsförbundet, representeradt af Kronobergs och Jönköpings missionsföreningar, äger egna samlingshus i ett flertal af häradets församlingar. Inom förbundet hafva, i synnerhet de senare åren, åtskilliga nattvardsföreningar bildats. Af alla de olika separatisterna är det endast metodisterna, som utträdt ur statskyrkan och bildat egen församling vid Delaryd i Göteryds socken. Enligt Ecklesiastikdepartementets skrifvelse den 23 januari 1903 har denna församling erhållit tillstånd att besitta egen tomt under Sköldsbygd Östregård i nämnda socken, hvarest ock finnes uppförd predikolokal, där gudstjänst i förening med söndagsskola regelbundet hålles. Metodisternas antal torde ej hafva i någon nämnvärd grad ökats under perioden. Frälsningsarméns verksamhet är nästan utslutande inskränkt till Ljungby köping och har ej heller där vunnit någon vidare framgång. Slutligen lär det inom kontraktet finnas ett fåtal personer, som hylla adventistiska och donatistiska läror.

Mormonsk eller katolsk propaganda har veterligen icke bedrivits inom länet under nu ifrågavarande period.

Det ojämförligt största antalet af inom länet boende dissenters tillhöra, såsom ock framgår af hvad ofvan anförts, svenska missionsförbundet och därmed närbesläktade föreningar. Antalet missions- och bönehus, som vid slutet af år 1900 utgjorde 38, uppgick vid nästföregående års slut till 36, däraf flertalet tillhöra nyssnämnda missionsförbund. Ensam i Sunnerbo härad finnas 19 missionshus och privata predikolokaler, hvilket förhållande vittnar om den relativt stora omfattning, som den separatistiska rörelsen inom nämnda härad vunnit.

Såsom allmänt omdöme om den separatistiska rörelsen må slutligen påpekas, att fastän den på vissa orter varit rätt liflig och vunnit icke så ringa tillslutning, intresset för densamma dock, såsom redan förut framhållits, flerstädes synes hafva märkbart aftagit. Såsom en glädjande omständighet kan slutligen framhållas, att den bitterhet mot olika tänkande, som separatismen fördom uppmade, numera tydligen och i väsentlig grad minskats.

Den absolutistiska *nykterhetsrörelsen* har under perioden vunnit ett storartadt uppsving. Antalet medlemmar i hithörande föreningar, som vid slutet af år 1900 utgjorde 2,810, hade vid slutet af år 1905 ökat till i rundt tal 6,000 och sålunda under dessa fem år mer än fördubblats. Länsstyrelsen, som städse behjertat nykterhetsrörelsens välsignelsebringande verksamhet, har ansett sig böra här nedan lämna en kortfattad redogörelse för de olika nykterhetssällskapen, därvid hufvudsakligen stödjande sig på de uppgifter, Länsstyrelsen infordrat från vederbörande befattningshafvande inom dessa sällskap.

Ledareställningen bland nykterhetsföreningarna intages tvifvelsutan allt fortfarande af goodtemplarorden, detta på grund af dess utomordentligt väl fungerande organisation. Orden är, som bekant, internationell, och de särskilda länderna, inom hvilka densamma finnes representerad, utgöra s. k. storloger med mycket vidsträckt själfstyrelse. Sveriges storloge, hvilken är den största med ett medlemsantal, som lär närma sig 150,000, är delad i 28 distrikt, hvars angelägenheter hvar för sig handhafvas af en s. k. distriktloge, sammansatt af valda ombud från de inom distriktet belägna underordnade logerna. Inom Växjö distrikt, som omfattar Kronobergs län samt, sedan år 1903, jämväl Rydaholms socken af Jönköpings län, inom hvilken socken dock någon loge ännu ej blifvit bildad, var orden vid periodens slut, förutom i Växjö stad, införd i 30 socknar. Antalet loger, som vid 1900 års slut utgjorde 33 med ett medlemsantal af 1,076, hade vid slutet af år 1905 ökat till 52 med ett medlemsantal af 2,780. Ej mindre betydande är öknigen i antalet af ordenshus, hvaröfver logerna disponera, och hvilka gifvetvis måste betraktas såsom ett livsvillkor för kraftigt och framgångsrikt arbete. Inom distriktet finnas nämligen för närvarande 19 ordenshus, mot 6 vid slutet af föregående femårsperiod. De ägas dels af logerna själfva, dels ock af logerna jämte enskilda medlemmar i desamma, i båda fallen under form af byggnadsföreningar eller bolag, och hafva ett sammanlagdt taxeringsvärde af öfver 60,000 kronor. Jämsides med denna tillväxt i yttre styrka lär

goodtemplarorden äfven vunnit högst betydligt i anseende och inre styrka. En gren af goodtemplarordens verksamhetsområde, som under senare åren tilldragit sig uppmärksamhet och för innevarande år jämväl erhållit statsanslag, är dess studieverksamhet. I samband med logerna anordnas studiecirklar, som genom tillhandahållande af bildande litteratur och anordnande af diskussioner, föreläsningar och studiekurser hos medlemmarna väcka lusten för själfstudier och bereda dem tillfällen till ökad bildning. Inom Växjö distrikt arbeta för närvarande fyra dylika cirklar, men grundade förhoppningar lära förefinnas, att denna ordens studieverksamhet äfven här i länet skall nå en mera omfattande utveckling och därigenom göra en kraftig insats i det pågående folkbildningsarbetet. Till åtskilliga af de föreläsningföreningar, som under perioden bildats, och om hvilka Länsstyrelsen längre fram i denna berättelse kommer att yttra sig, har initiativet tagits af goodtemplare.

Bland öfriga inom länet representerade nykterhetssällskap intager blåbandsförbundet främsta rummet med afseende å medlemsantalet. Äfven här äro betydande framgångar att anteckna. Kronobergs läns blåbandsförbund, som är uppdeladt i fyra verksamhetsområden eller kretsar, har nämligen under perioden sett sitt medlemsantal ökad från 711 vid 1900 års slut till 1,153 vid utgången af nästlidet år. Förbundet har ock i likhet med goodtemplarorden genom anordnandet af talrika offentliga föredrag bedrivit ett icke obetydligt folkbildningsarbete. Några egna byggnader äga icke blåbandsföreningarna inom länet, utan hafva möteslokalerna hufvudsakligen utgjorts af missions- och skolhus.

Hvad templarorden beträffar, erhöi den först år 1901, då Kronobergs läns distrikttempel af Sveriges nationaltempel bildades, fast organisation inom länet. Denna orden, hvilken liksom nationalgoodtemplarorden och nykterhetsorden Verdandi är en utbrytning ur goodtemplarorden, har sedan varit stadd i rask tillväxt och bestod vid 1905 års slut af 1,024 medlemmar. Fyra lokaltempel hafva egna ordenshus med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 10,200 kronor, och ytterligare tvenne tempel hafva börjat vidtaga åtgärder för anskaffande af ordenslokaler.

Nationalgoodtemplarorden, hvilken såväl i afseende å organisation som i öfrigt står mycket nära goodtemplarorden, har efter en tid af tillbakagång åter nått en jämförelsevis kraftig utveckling. Kronobergs distriktloge, som omfattar detta län, hade sålunda vid slutet af föregående år 627 medlemmar i tillsammans 22 loger, mot 380 medlemmar i 17, loger vid slutet af år 1900. Orden äger inom länet endast ett ordenshus.

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, bildadt i Uppsala 1896 med syfte att utgöra ett föreningsband mellan helnykterhetsföreningar och enskilda absolutister bland den studerande ungdomen, äger här i staden trenne under åren 1902 och 1903 tillkomna lokalföreningar, nämligen vid allmänna läroverket, elementarläroverket för flickor och folkskollärareseminariet, med tillsammans 226 medlemmar. Särskildt må anmärkas, att föreningen vid närvarande allmänna läroverk med 126 medlemmar af samtliga dylika föreningar vid rikets allmänna läroverk i storlek

endast öfverträffas af Linköpings, hvilken lär räkna 129 medlemmar.

Under nu ifrågavarande femårsperiod har jämväl nykterhetsorden Verdandi vunnit insteg inom länet. Loger af densamma hafva bildats såväl här i staden som vid åtskilliga af industrisambällena inom Uppvidinge samt södra delen af Sunnerbo härad. Orden, som på grund af sitt intima samband med den socialdemokratiska arbetarörelsen säkerligen kommer att vinna stor tillslutning, torde för närvarande inom Kronobergs län räkna ett par hundratal medlemmar.

För att bevaka nykterhetsvännernas intressen bildades år 1904, på initiativ från goodtemplarorden, en »samarbetskommitté för Kronobergs läns nykterhetssällskap», i hvilken samtliga ofvannämnda föreningar äro representerade. Denna kommitté har dock ännu ej hunnit utveckla någon afsevärd verksamhet utöfver själfva organisationsarbetet.

Att den absolutistiska nykterhetsrörelsen under perioden uträttat ganska mycket för höjande af befolkningens sedliga och kulturella nivå, samt att denna verksamhet äfven i öfrigt burit rika och goda frukter, anser sig Länsstyrelsen utan tvekan kunna vitsorda. Också har den flerstädes här i länet från utomståendes sida mötts med allt större sympati och förståelse. Äfvenledes har särskildt prästerskapet och lärarekåren allt mera behjärtat den pågående nykterhetsrörelsens ingripande betydelse som sedlig och folkuppfostrande faktor och på många ställen lämnat rörelsen sitt kraftiga stöd.

Att missbruk af rusdrycker, oaktadt nykterhetsrörelsens nyss skildrade framgångsrika verksamhet, ännu tämligen allmänt förekommer, lär dock icke kunna förnekas. Vid afgifvandet af förra femårsberättelsen ansåg sig Länsstyrelsen kunna vitsorda, att missbruket af spritdrycker vore i märkbart aftagande. Och enligt hvad de från prästerskapet och polismyndigheterna i länet infortrade upplysningar i detta hänseende gifva vid handen, äger samma glädjande omdöme sin giltighet äfven beträffande nu ifrågavarande period. Men i stället har tyvärr, enligt tämligen samstämmade uttalanden från vederbörande polismyndigheter, bruket och missbruket af maltdrycker, i främsta rummet öl, i oroväckande grad tilltagit. Konsumtionen af dessa drycker har i hög grad befordrats genom lättheten att åtkomma dem. Från de flerstädes ute på landsbygden befintliga nederlagen har kringföring af maltdrycker ohejdadt försiggått, och från den nykterhets- och ordningsälskande befolkningens sida hafva ofta upprepade klagomål försports öfver det sätt, hvarpå handeln med nämnda drycker bedrifvits. Huruvida någon mera betydande förändring till det bättre i detta hänseende må vara att förvänta genom tillkomsten af den från innevarande års början tillämpade nya förordningen angående försäljning af vin och öl, anser Länsstyrelsen ännu vara för tidigt att yttra sig om, och ligger denna frågas besvarande i allt fall ej inom ramen för denna berättelse.

Såsom fångrullorna vid härvarande länsfängelse utvisa, hafva mer än 50 procent af till fängelset inkomna bötesfångar blifvit dömda för fylleri enbart eller i förening med andra förbrytelser. I likhet med hvad som skett i föregående femårsberättelse, har Länsstyrelsen ansett det kunna

vara af intresse att intaga nedanstående uppgifter angående bötesfångarnas hemort och antal såsom i viss mån belysande för det sedliga tillståndet inom länets olika delar.

Bötesfångarnas hemort.	Bötesfångarnas antal.					
	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	Summa.
Konga härads fögderi	23	18	13	16	8	78
Uppvidinge härads fögderi	31	23	25	19	22	120
Kinnevalds och Norrvidinge härads fögderi	16	4	6	4	6	36
Allbo härads fögderi	14	16	4	8	4	46
Sunnerbo » »	10	14	10	12	10	56
Växjö stad	42	36	43	32	40	193
Summa	136	111	101	91	90	529

Antalet personer, hvilka vid länets domstolar blifvit dömda till ansvar för fylleri, uppgick enligt Chefens för Justitiedepartementet nu tillgängliga ämbetsberättelser år 1901 till 471, år 1902 till 394, år 1903 till 366 och år 1904 till 386. En väsentlig ökning af fylleriförseelsernas antal har inträdd sedan föregående femårsperiod och torde grunden härtill, såsom Länsstyrelsen redan förut antydt, vara delvis att söka i det allt mera tilltagande bruket och missbruket af maltdrycker. Vid jämförelse af dessa siffror med motsvarande siffror för andra län framgår emellertid, att lägre antal domförda fylleriförseelser förekommit åren 1901 och 1902 allenast i tre län, år 1903 i fem län och år 1904 i fyra län.

Antalet sakfällde på 100,000 af medelfolkmängden har utgjort:

	I riket.		I länet.	
	För gröfre brott.	För ringare brott.	För gröfre brott.	För ringare brott.
År 1901	51	209	21	92
» 1902	52	199	20	76
» 1903	50	192	16	88
» 1904	45	193	11	87

Af denna sammanställning framgår, att länet intager en ovanligt gynnsam ställning med afseende å de sakfälldes relativa antal, i det att detta högst väsentligt understiger motsvarande medeltal för hela riket. Hvad särskildt beträffar åren 1903 och 1904, är antalet af för gröfre och ringare brott inom detta län sakfällde personer betydligt lägre än i något af rikets öfriga län.

Nedanstående tabell utvisar för hvarje särskildt år af femårsperioden dels antalet af för lösdrifveri inom länet varnade personer, dels ock antalet af dem, som af Konungens Befallningshafvande för lösdrifveri ådömts tvångsarbete.

	För lösdrifveri varnade.	För lösdrifveri ådömda tvångsarbete.
År 1901	6	5
» 1902	3	1
» 1903	4	—
» 1904	4	2
» 1905	3	1
Summa personer	20	9

Af de för lösdrifveri varnade voro allenast 10, eller jämnt halft antalet, och af de till tvångsarbete dömda voro 5 födda inom länet. Af hvad här senast anförts framgår, att lösdrifveri i jämförelsevis ringa omfattning förekommer inom detta län.

I likhet med hvad i föregående femårsberättelse ägt rum, vill Länsstyrelsen här nedan meddela några uppgifter angående *Kronobergs skytteförbunds utveckling och verksamhet* under perioden.

Antalet skytteföreningar inom förbundet, som vid 1900 års slut utgjorde 35, har under de olika åren af femårsperioden ökats sålunda: år 1901 med 20, år 1902 med 14, år 1903 med 6, år 1904 med 1 och år 1905 med 3. Då emellertid under dessa år tvenne skytteföreningar hafva upplösts, uppgick hela antalet dylika föreningar vid slutet af år 1905 till 77.

En lika betydande och glädjande tillökning företer medlemsantalet. Detta, som vid slutet af föregående period utgjorde 2,381, hade vid slutet af år 1905 mer än fördubbats och uppgick då till 5,290, däraf 4,794 aktiva och 496 passiva medlemmar. Antalet anslagsberättigade, d. v. s. sådana i eller under värnpliktsåldern varande skyttar, hvilka under hvarje år lossat en hvar minst 50 protokollförda skarpa skott, utgjorde vid sistnämnda tidpunkt 3,531. Antalet lossade skarpa skott, som under år 1900 uppgått till 145,967, utgjorde under nästlidet år 397,686. Af dessa lossades 3,116 vid fältskjutningar, som under samma år börjat bedrivas inom några skytteföreningar.

Då det antal statens skyttemärken, hvartill skyttarne gjort sig berättigade, är i viss mån belysande för den skjutskicklighet, som af dem vunnits, torde vara lämpligt att här omförmåla, att år 1901 förvärfvades 290 skyttemärken, däraf 4 i guld, 29 i silfver och 257 i brons, år 1902 588, däraf 17 i guld, 124 i silfver och 447 i brons, år 1903 594, däraf 16 i guld, 132 i silfver och 446 i brons, år 1904 463, däraf 32 i guld, 199 i silfver och 232 i brons samt år 1905 502, däraf 37 i guld, 166 i silfver och 299 i brons. Det torde böra här anmärkas, att hvarje skytt äger under samma år förvärfva endast ett skyttemärke, samt att ett högre skyttemärke i allmänhet kan förvärfvas endast af den, som förut innehafver lägre.

Med afseende å skytteföreningarnas ekonomiska förhållanden må nämnas, att deras inkomster till hufvudsakligaste del utgjorts dels af de föreningarna för hvarje år, i förhållande till antalet anslagsberättigade skyttar, tilldelade statsbidrag, dels ock af de årliga afgifterna, för olika skytteföreningar växlande mellan 50 öre och 2 kronor för aktiva samt 1 krona och 5 kronor för passiva medlemmar. De sammanräknade statsbidragen till samtliga föreningar inom förbundet utgjorde år 1901 8,373 kronor, år 1902 9,664 kronor 50 öre, år 1903 11,577 kronor 50 öre, år 1904 15,057 kronor och år 1905 16,445 kronor. Åtskilliga skytteföreningar hafva dessutom erhållit dels bidrag af statsmedel till anordnande af skjutbanor, dels ock af Svenska kvinnoföreningen för fosterlandets försvar mindre understödsbelopp för inköp af gevär och ammunition.

Skytteförbundets inkomster hafva varit dels årsavgifter från skytteföreningarna, utgående med 10 öre för hvarje

medlem, dels statsanslag, uppgående under perioden till ett sammanlagdt belopp af 9,847 kronor, hvilket bidrag är afsedt att användas till pris vid de årliga förbundstäffingarna samt till omkostnader för dessa täffingars anordnande och andra af förbundets verksamhet föranledda utgifter. Något anslag från landsting eller kommun har hvarken förbundet eller någon af skytteföreningarna åtnjutit.

Af redogörelsen torde framgå, att skytteväsendet inom länet under nu ifrågavarande period vunnit en synnerligt stor tillslutning. De kraf, som icke minst i ekonomiskt afseende ställas på de enskilde medlemmarna, äro emellertid så stora, att det näppeligen är att förvänta, att utvecklingen under kommande år skall fortgå på enahanda sätt, därest icke ökade anslagsmedel komma att ställas till skytteföreningarnas förfogande.

I *upplysning och bildning* har befolkningen tack vare i främsta rummet skolväsendets fortgående utveckling och förbättring ytterligare gått framåt. Äfven åtskilliga andra faktorer hafva tydligtvis härtill medverkat, såsom exempelvis föreläsningsföreningarna, hvilkas verksamhet Länsstyrelsen längre fram i denna berättelse skall omnämna.

För inom länet befintliga *sockenbibliotek* redogöres i omstående *tabell A* (sid. 8).

Enligt hvad däraf framgår, skulle antalet dylika bibliotek utgöra 33. Enligt föregående femårsberättelse uppgick samma antal till 30. Af dessa har ett under perioden helt och hållet skingrats, hvadan alltså en tillökning af fyra nya sockenbibliotek skulle ägt rum. I de uppgifter, som Länsstyrelsen i nu förevarande hänseende infortrat, angifves emellertid endast ett dylikt bibliotek såsom nybildadt, och hafva väl därför antagligen de tre andra redan förut funnits, fastän vederbörande underlåtit att vid föregående berättelses uppgörande för dem redogöra.

Af ofvannämnda 33 sockenbibliotek anlitas en stor del alls icke eller högst obetydligt. Förnämsta skälet härtill torde vara, att den litteratur, som i dessa bibliotek bjudes allmänheten, är alltför gammalmodig och långt ifrån motsvarar nutidens smak och anspråk. Då de flesta kommuner ej heller lämna något anslag för boksamlingarnas ökande och underhåll, synas sockenbiblioteken här i länet icke för närvarande kunna tillmätas någon vidare betydelse. Möjligen kan en förändring till det bättre inträda, sedan genom kungl. kungörelsen angående understöd åt folkbibliotek den 16 juni 1905 tillfälle beredts att erhålla statsanslag för upprättande och underhåll af dylika bibliotek.

Såsom bidragande orsaker till sockenbibliotekens tillbakagång torde kunna anföras, dels att läsningen af tidningar och tidskrifter i högst väsentlig grad ökats, och att mången tack vare tidningarnas allt mera omfattande innehåll anser sig genom dem få sitt behof af vetande tillfredsställt, dels ock att tillfällena till bildning äfven å landsbygden blifvit allt flera.

Om goodtemplarordens i rask utveckling stadda studieverksamhet har Länsstyrelsen redan förut talat.

Det återstår att i detta sammanhang i korthet omnämna de under perioden bildade *föreläsningsföreningarna*. De två första föreningarna inom länet af detta slag trädde i verksamhet år 1901. För närvarande är deras antal 9,

och erhöilo dessa under nästlidet är sammanlagdt 1,875 kronor i understöd af statsmedel. Intresset för föreläsningföreningarnas verksamhet har visat sig vara ganska stort, ehuru visserligen icke utan skäl från en del håll klagas öfver bristande tillslutning från arbetsklassens sida. Genom val af lämpliga föreläsare, hvilka förstå att på ett verkligt populärt sätt behandla frågor af mera allmänt intresse, söka härvarande föreläsningföreningar i sin mån åstad-

komma en förbättring härutinnan och för sin verksamhet alltmera intressera äfven denna del af befolkningen samt därigenom på bästa sätt fylla sin egentliga uppgift.

Såsom Länsstyrelsen redan förut haft anledning påpeka, har *tidningsläsningen* ytterligare högst betydligt tilltagit. Enligt införskaffade uppgifter hafva nedanstående tidningar och tidskrifter, hvilka äro de inom länet mest spridda, under år 1905 haft följande antal postprenumeranter:

Tab. A. Öfversikt af sockenbiblioteken i Kronobergs län vid slutet af år 1905.

Kommun, där sockenbibliotek finnes.	Antal band.	Ökning under perioden.	Begagnande.	Underhåll.
Växjö stad . . .	771	Ingen.	Minskadt.	Årligt anslag 100 kr.
Hemmesjö och Tegnaby . . .	259	D:o.	Mycket litet.	Intet anslag.
Furuby	150	D:o.	Ringa.	D:o.
Hofmantorp . . .	103	D:o.	D:o.	Låneafgifter.
Långasjö	45	Obetydlig.	D:o.	Intet anslag.
Tingsås	330	{Högt betyd- lig.}	Flitigt.	{Af staten 75 kr., af kommunen 150 kr.
Väckelsång . . .	170	Ej nämnvärd.	{Ej synnerligen flitigt.}	{En bibliotekskassa å 580 kr.
Nöbbele	260	Obetydlig.	D:o.	Frivilliga gåfvor.
Östra Torsås . .	430	D:o.	D:o.	D:o.
Nottebäck	300	57 band.	D:o.	{Årligt anslag af kom- munen.
Åseda	125	Ingen.	Ringa.	Intet anslag.
Älghult	300	50 band.	Ökadt.	{Årligt anslag af kom- munen å 50 kr.
Algutsboda . . .	214	Ingen.	Mycket minskadt.	Intet anslag.
Bergunda	220	Betydlig.	Ständigt ökad.	{Årligt anslag af kom- munen å 50 kr.
Täfvellsås	158	Ingen.	Intet.	Intet anslag.
Jät	200	Ingen.	D:o.	D:o.
Urhult	240	Obetydlig.	D:o.	{Låneafgifter och gåf- vor.
Asa	125	D:o.	Minskadt.	Låneafgifter.
Gårdsby	292	D:o.	Ej minskadt.	{Hundskattemedel och låneafgifter.
Söraby	265	Ej nämnvärd.	Ringa.	{Tillfälligt anslag af kommunen.
Virestad	431	Obetydlig.	D:o.	{En bibliotekskassa å 358 kr.
Vislanda	175	Ingen.	D:o.	Anslag af kommunen.
Blädinge	100	D:o.	D:o.	D:o.
Skatelöf	407	D:o.	D:o.	D:o.
Västra Torsås . .	200	Obetydlig.	Intet.	Intet anslag.
Härlunda	200	Ingen.	D:o.	D:o.
Lekaryd	250	100 band.	Ökadt.	Hundskattemedel.
Aringsås	140	Ingen.	Minskadt.	Intet anslag.
Göteryd	266	100 band.	Flitigt.	{Gåfvor; en mindre bibliotekskassa finnes.
Hanneda	146	Obetydlig.	{Ej synnerligen flitigt.}	{Anslag ur kyrko- kassan.
Agunnaryd	100	Ingen.	Ringa.	Intet anslag.
Pjätteryd	207	{Bildadt år 1901.}	Flitigt.	Hundskattemedel.
Ryssby	98	Ingen.	Ringa.	Intet anslag.

Aftonbladet, dagliga upplagan	110	Reformatorn	148
Aftonbladet, halfveckoupplagan	3,356	Sanningsvitnet	185
Allers Familjejournal	391	Skånska Dagbladet	732
Allers Mönstertidning	435	Smålandaposten	2,443
Annonsblad till Tidskrift för landtmän	169	Smålandspostens Veckoblad	6,642
Barnens egen tidning	50	Stockholms-tidningen	874
Dagens Nyheter	111	Svensk Damtidning	224
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning samt dess veckoblad	244	Svensk Lärartidning	131
Hemmets vän	828	Svenska Dagbladet	422
Hvetlandaposten	108	Svenska Folkbladet	269
Idun och Iduns modertidning	289	Svenska Landtmannatidningen	112
Missionstidning, Svenska kyrkans	188	Svenska Morgonbladet	186
Nya Växjö-Bladet	3,778	Sunnerboposten	485
Nykterhetsfolkets tidning	596	Tidskrift för landtmän	183
		Triumf	264
		Vårt Land	662

Hälsotillståndet bland länets invånare har, enligt hvad förste provinsialläkaren meddelat, under femårsperioden varit öfvervägande godt, om man undantager ett par mindre svårartade epidemier. Med afseende å de olika smittosamma sjukdomarnas mera allmänna uppträdande meddelas följande. Under år 1901 var skarlakansfeber ganska gängse, särskildt i Växjö provinsialläkaredistrikt, samt difteri likaledes i Växjö distrikt och Växjö stad. År 1902 uppträdde mässling, i synnerhet i Tingsås och Ryds distrikt, ganska allmänt, hvilket ock var förhållandet med difteri, äfven detta år mest i Växjö distrikt och Växjö stad. Åren 1903 och 1904 var likaledes difteri gängse, under förra året mest i Växjö, Lenhofda och Tingsås distrikt samt under senare året hufvudsakligen i Växjö distrikt. Under år 1905 uppträdde talrika fall af den s. k. akuta barnförlamningen, dock nästan uteslutande begränsad inom Växjö och Tingsås distrikt. Därjämte grasserade äfven detta år difteri, särskildt i Växjö och Tingsås distrikt samt mot slutet af året inom Ljungby och Elmhults distrikt. Såsom synes, är det difterien, som spelat hufvudrollen bland de epidemiska sjukdomarna under perioden, och har det företrädesvis varit östra delen af länet, som varit hemsökt af densamma. Af sjukdomen kommo till läkarnes kännedom år 1901 439 fall, år 1902 493, år 1903 640, år 1904 439 och år 1905 663 fall. Af den under sistnämnda år uppträdande barnförlamningen äro kända 538 fall.

Länsstyrelsen anser sig i detta sammanhang kunna omnämna den under år 1905 bildade *Kronobergs länsförening mot tuberkulos*, hvilken förening redan vunnit en storartad tillslutning inom alla delar af länet och för visso har en utomordentligt viktig uppgift att fylla vid sina försök och bemödanden att hejda och bekämpa den folkförödande och allt mer omkring sig gripande lungnoten.

Den ekonomiska ställningen inom länet måste, enligt härom inhämtade samstämmiga upplysningar, anses hafva varit synnerligen gynnsam under perioden. Hufvudsakligen medverkande faktorer i sådant afseende hafva varit dels de jämförelsevis goda och väl bärgade skördarna, dels ock de öfver hufvud taget fördelaktiga konjunkturerna på arbetsmarknadens samtliga områden med häraf följande rikliga tillfällen till lönande arbetsförtjänst, god afsättning och höga pris å jordbruks- och ladugårdsprodukter samt skogseffekter och industrialster. Särskildt har den industriella arbetarebefolkningens välmåga i hög grad ökat genom de alltmåra stegrade arbetsprisen, ett förhållande som dock å andra sidan visat sig i viss mån menligt inverka på jordbruksnäringen, i det svårigheter allt mer och mer uppstått till rimligt pris erhålla nödig arbetskraft.

Till ådagaläggande däraf, att det allmänna ekonomiska väståndet i icke obetydlig mån förbättrats, vill Länsstyrelsen till en början hänvisa därpå, att den uppskattade inkomsten af olika beskattningsföremål, hvilken år 1900 uppgick till 7,438,885 kronor, år 1905 hade stigit till 11,259,878 kronor. Denna inkomst fördelade sig de båda åren å de olika beskattningsföremålen på följande sätt:

	År 1900.	År 1905.
Kapital . . . . . kr.	504,881	825,255
Allmän eller enskild tjänst eller pension >	3,419,588	5,237,779
Rörelse eller yrke . . . . . >	3,514,416	5,196,844
Summa kronor	7,438,885	11,259,878

För periodens särskilda år har den uppskattade inkomsten utgjort, i kronor:

	Landsbygden.	Växjö stad.	Summa.
År 1901 . . . . . kr.	5,891,644	2,397,305	8,288,949
> 1902 . . . . . >	6,076,864	2,522,732	8,599,646
> 1903 . . . . . >	6,707,884	2,640,946	9,348,880
> 1904 . . . . . >	7,530,698	2,850,404	10,381,102
> 1905 . . . . . >	8,238,255	3,021,623	11,259,878

Befolkningens tillgodohafvanden i bankinrättningar inom länet utgjorde:

	^{31/12} 1900.	^{31/12} 1905.
I sparbankerna . . . . . kr.	12,094,741	15,871,965 07
I riksbankens och enskilda bankernas afdelningskontor >	10,443,209 77	17,742,760 62
I postsparbankenskontoren . . >	1,373,724	881,828 48

I samtliga förenämnda bankinrättningar funnos således vid periodens början inestående sammanlagt 23,911,674 77 kr., mot 34,496,554 17 kr. vid dess slut. Ökningen under perioden har följaktligen uppgått till 10,584,879 40 kr.

Till ytterligare belysning af den ekonomiska ställningen under perioden må lämnas följande redogörelse angående lagsökningar, exekutiva auktioner, konkurser, utmätningar, växelprotester och afdömda växelmål.

Antalet af Länsstyrelsen handlagda dels lagsökningssökningar, däri betalningsskyldighet ålagts, dels ock exekutiva auktioner å fast egendom framgår af följande öfversikt:

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Kronobergs län.

År.	Antal afgjorda lagsökningssökningar, däri	Antal personer, hvilka	Belopp, i kronor, för hvilket	Exekutiva auktioner å fast egendom.		
				Antal.	Taxeringsvärde, i kr.	Köpeskilling, i kr.
1901	335	468	234,170	17	103,633 33	60,265
1902	316	226	161,230	13	241,431	188,125
1903	213	290	145,285	11	96,141	73,158 50
1904	218	272	159,497	15	132,017	141,561
1905	208	187	99,106	10	164,600	137,055
Summa	1,290	1,443	799,288	66	737,822 33	600,164 50

Antalet lagsökningssökningar, som under en längre tid varit stadigt i oafbrutet sjunkande, har under nu ifrågavarande period ytterligare nedgått till 1,290 från 1,445 under åren 1896—1900. Däremot har någon ökning under nästlidna femårsperiod inträffat i de exekutiva auktionernas antal. Detta har nämligen enligt ofvanstående öfversikt uppgått till 66, mot 50 under närmast föregående period.

Af öfverexekutor i Växjö hafva under åren 1901—1905 handlagts allenast 59 lagsökningssökningar, hvari betalningsskyldighet ålagts, mot 81 under föregående femårsperiod och mot 146 under åren 1893—1895. Af kronofogdarna i länet hafva under perioden förrättats exekutiva auktioner å fast egendom till ett antal af 23 och af magistraten i Växjö 2, mot respektive 13 och 8 under närmast föregående femårsperiod.

Rörande antalet konkurser, verkställda utmätningar och växelprotester samt vid rådhusrätten i Växjö afdömda växelmål lämnas uppgifter i tabell B.

Hvad befolkningens lefnadssätt angår, hafva några mera anmärkningsvärda förändringar icke inträffat; såsom en naturlig följd af de jämförelsevis rikliga arbetsförtjänsterna hafva dock arbetarebefolkningens anspråk beträffande såväl föda som kläder otvifvelaktigt stigit. Att det oakadt icke obetydliga besparingar för framtiden göras, därom vittnar i sin mån Länsstyrelsens ofvan lämnade redogörelse för länsbefolkningens tillgodohafvanden i de olika bankinrättningarna. Om den egentliga bondeklassen kan väl ock sägas, att den allt fortfarande iakttagit ett tämligen enkelt och sparsamt lefnadssätt.

Tab. B. Antal konkurser, verkställda utmätningar, växelprotester och afdömda växelmål åren 1901—1905.

År.	Konkurser.		Verkställda utmätningar.		Verkställda växelprotester.	Vid rådhusrätten i Växjö afdömda växelmål.
	Landsbygden.	Växjö.	Landsbygden.	Växjö.		
1901	64	7	370	8	1,118	196
1902	46	9	358	13	1,127	182
1903	46	7	278	13	1,077	175
1904	61	5	291	18	1,414	169
1905	65	7	363	43	1,608	281
Summa	282	35	1,660	95	6,344	1,003

I fråga om *byggnadssättet* hafva tvifvelsutän de senare åren medfört märkbara framsteg, och vid uppförande af nya bostäder hafva i allmänhet gjort sig gällande större anspråk, än förut varit fallet, såväl med afseende på stilfullhet som i synnerhet med afseende å bekvämlighet och omsorgsfull inredning.

Byggnadsverksamheten har under perioden varit ganska liflig både i Växjö stad och å länets landsbygd, synnerligen vid de större industri- och stationssambällena. I syfte att åt föreningsmedlemmarna anskaffa lämpliga bostäder bildades år 1904 Växjöföreningen egna hem utan personlig ansvarighet. Sedan föreningen af staden inköpt ett sydväst om densamma beläget område af omkring 7 hektar, har detta område uppdelats i byggnadstomter och gator. Af dessa tomter äro för närvarande 8 försålda och å samtliga dessa bostadshus uppförda. Dessutom har föreningen själf låtit uppföra ett par boningshus för uthyrning.

I och omkring Ljunby köping hafva under nästlidet år flere jordbruk blifvit uppdelade i smålotter och mindre brukningsdelar, som sedermera försåls, och då åtgärder i samma syfte flerstädes inom länet blifvit vidtagna, är det att hoppas, att *egnahemsrörelsen* har en god framtid för sig. Vid Timsfors och Strömsnäs bruk hafva redan ett 40-tal arbetare ått sig uppfört egna hem, mestadels på friköpt jord. Slutligen anser sig Länsstyrelsen kunna omnämna, att de s. k. *egnahemslänen* här i länet rönt ganska liflig efterfrågan.

I angifvet syfte att förbättra sina medlemmars såväl ekonomi som yrkesduglighet äfvensom att fostra dem till socialt intresserade medborgare hafva *fackföreningar* bildats dels i Växjö stad, dels ock vid de flesta större industri-

centra å landsbygden. Här i staden bildades den första fackföreningen, typografernas, redan år 1883. Vid utgången af nästföregående år funnos härstädes 8 fackföreningar, nämligen typograf-, målare-, järnarbetare-, murare-, skräddare-, skomakare-, tändsticksarbetare- och järnvägsmannafackföreningarna. Sammanlagda medlemsantalet lärer uppgå till ungefär 375. Hvarje fackförening är ansluten till sitt särskilda yrkesförbund med egen förbundsstyrelse. Förutom denna anslutning till de olika yrkesförbunden äro flertalet fackföreningar sammanslutna i en politisk samorganisation, Växjö arbetarekommun, hvilken i sin ordning är ansluten till Sveriges socialdemokratiska arbetareparti, hvars mål är att organisera landets arbetare till ett politiskt parti för tillvaratagandet af deras gemensamma intressen. Växjö arbetarekommun, som bildades år 1902, äger för närvarande omkring 180 medlemmar. År 1904 bildades härstädes jämväl en socialdemokratisk ungdomsklubb, som lär räkna 78 medlemmar.

Fackföreningarna hafva visat sig väl fylla den ena af sina uppgifter, i det att betydande löneförhöjningar i de allra flesta fack genomdrifvits, detta dock, såvidt känt är, uteslutande genom fredliga förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetare. Några arbetsinställelser af större omfattning eller andra arbetskonflikter af allvarigare art hafva icke under perioden förekommit inom detta län.

Några mera verkamma åtgärder för höjande af arbetarnes yrkesskicklighet hafva, såvidt Länsstyrelsen har sig bekant, hittills icke här i länet blifvit vidtagna från fackföreningarnas sida.

Politisk propaganda i socialdemokratiskt syfte börjar numera äfven här i länet visa märkbart inflytande.

3. Näringar.

A) Jordbruk. Den redogörelse Länsstyrelsen har att afgifva öfver länets hufvudnäring, jordbruk i förening med boskapsskötsel, utvisande landthushållningens utveckling och ståndpunkt under femårsperioden 1901—1905, grundar sig på dels Länsstyrelsens egna iakttagelser, dels länets hushållningssällskaps årsberättelser med däri intagna meddelanden från sällskapets särskilda afdelningar, och dels landtbruksingenjörens och mejeriinstruktörens redogörelser öfver deras verksamhet.

Uti den senast afgifna femårsberättelsen har lämnats en kortfattad beskrifning öfver jordens beskaffenhet och de allmännast förekommande jordarterna inom länet, till hvilken beskrifning Länsstyrelsen i detta sammanhang får hänvisa.

Uti samma berättelse uppgifves arealen af *mossar och sankmarker* till 128,350 hektar i enlighet med den undersökning, som år 1882 utfördes af Järnkontolets torfingenjör. Den sålunda angifna arealen å mossmarkerna öfverensstämmer i det närmaste med de af Svenska mosskulturföreningens kulturingenjör, efter år 1905 företagen undersökning, verkställda beräkningar. Enligt sistnämnda undersökning, därvid mindre mossar med ringa ytvidd ej blifvit medräknade, har *sammanslagda arealen* å mossmarkerna upptagits till 125,695 hektar, däraf 52,106 hektar ensamt inom Sunnerbo härad.

För att framhålla den betydelse, som en torrläggning af dessa vidsträckta mossmarker har för länets odling och kultur, vill Länsstyrelsen anföra nedanstående uttalande, hämtadt ur den offentliggjorda redogörelsen öfver nyssnämnda undersökning. Det säges däri bland annat:

»Beräkningarna öfver de olika länens mossjordsarealer visa, att Kronobergs län näst de två nordligaste är det vattensjukaste i landet, i det mossarna här intaga 14 procent af hela markytan. När nu, åtminstone enligt gamla tänkesätt, mossmarken ofta anses såsom impediment, så får man lätt den föreställningen att länet är ganska fattigt och vanlottadt i kulturellt afseende. Så är dock ingalunda fallet, undersökningarna hafva ådagalagt, att länets torfmarker i allmänhet äro af god beskaffenhet och i de flesta fall kunna finna användning för ett eller annat ändamål.»

Otvifvelaktigt äger ock detta län i sina betydande mossmarker en värdefull naturlig tillgång, hvars tillgodogörande kan lämna arbete och utkomst åt en mångdubbelt ökad befolkning, men härför erfordras i första hand ett omfattande planmässigt utfördt torrlägningsarbete å de stora mosskomplexerna, hvartill länets jordägande befolkning saknar ekonomisk förmåga, och hvilken torrläggning svårligen lärer

kunna åstadkommas utan statens mellankomst och medverkan.

Af länets hela *ägovidd*, utgörande, då vattenarealen icke medräknas, 890,666 hektar, användes enligt Hushållnings-sällskapets årsberättelse för år 1905 såsom träd-, humle- och kålgårdar 1,409 hektar, såsom åker och annan odlad jord 87,756 hektar, såsom naturlig äng 107,058 hektar och såsom skogbärande mark 251,418 hektar. Återstoden 443,025 hektar utgöres sålunda af mossar, ljunghedar och andra impediment. Jämföras dessa sifferuppgifter med motsvarande siffror för år 1900, skulle däraf framgå, att arealen träd-, humle- och kålgårdar ökats under denna period med 77 hektar samt åkerarealen med 2,269 hektar, hvaremot arealen naturlig äng minskats med 4,311 hektar och den skogbärande marken med 242 hektar.

I fråga om denna liksom den närmast föregående perioden kan bemärkas, att uppodling till åker förekommit i ringa utsträckning, och samma skäl härför kunna nu som förut åberopas. De redan tillföre höga arbetsprisen hafva fortfarande stegrats, bristen på arbetskrafter till jordbruket är högst kännbar, och till följd däraf hafva odlingskostnaderna väsentligen fördyrats.

Under nu ifrågavarande femårsperiod hafva *lån från odlingslånefonden* beviljats till följande *vattenafledningsföretag*, af hvilka de två förstnämnda jämväl blifvit under samma tid utförda, afsynade och godkända, nämligen:

18,000 kronor till afdikning af ägor, tillhörande Ollaryd, Applaryd, Djura Nöbbele och kyrkoherdebostället Lindeberg samt Jätsberg i Jäts socken, äfvensom Stenslanda i Täfvelsås socken af Kinnevalds härad;

3,300 kronor till afdikning och odling af ägor, tillhörande Moeda kyrkoherdeboställe i Allbo härad;

27,500 kronor till reglering af Alsterån i och för torrläggning af vattenskadad mark, tillhörande Fröseke, Kulla och Fagraskog i Älghults socken och Uppvidinge härad;

59,000 kronor till utdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande Orraryd, Holmåkra, Bosatorp, Änganäs, Genestorp och Vedkärr i Nöbbele socken samt Horsholmen, Fiskestad, Ånga, Hönseryd och Nistingsö i Väckelsångs socken och Konga härad;

15,900 kronor till utdikning af vattenskadad mark, tillhörande hemmanen Berg, Mada, Kjerseskruv och Stödsboda i Åseda socken och Uppvidinge härad;

10,000 kronor till torrläggning af vattenskadad mark, tillhörande hemmanen Ekehvarfven och Södra Vare i Blädinge socken samt Målerås, Sköflemon, Hönetorp, Sälhultan och Ekemon i Vislanda socken och Allbo härad;

1,500 kronor till torrläggning af vattenskadad mark, tillhörande komministersbostället Svartshult i Älghults socken och Uppvidinge härad;

2,300 kronor till torrläggning och odling af vattenskadad mark, tillhörande Hedenstorp i Angelstads socken och Sunnerbo härad; samt

3,000 kronor till torrläggning af vattenskadad mark, tillhörande Haddamåla i Algutsboda socken och Uppvidinge härad.

Summa odlingslån 140,500 kr.

Statsbidrag från frostförminskningsfonden i ändamål att minska frostländigheten för omgifvande bygd hafva till nedannämnda belopp under denna period beviljats för följande företag, nämligen:

8,900 kronor till utdikning af frostförande marker, tillhörande Villarp och Mistelås komministersboställe i Mistelås socken och Allbo härad äfvensom marker i Jönköpings län;

4,100 kronor till utdikning af mossmark, tillhörande Tagels säteri och Agnaryds by i Mistelås socken och Allbo härad;

4,700 kronor till utdikning af frostförande mossar, tillhörande Trästen, Snöreshult, Röckla, Hjulsryd och Hulingsved i Vislanda socken och Allbo härad;

2,500 kronor till utdikning af mossar, tillhörande Oby säteri i Blädinge socken och Allbo härad;

4,300 kronor till utdikning af frostförande mossar, tillhörande hemmanen Broaskog, Vångsnäs, Hvittaryd och »Skogalaget» i Slätthögs och Moeda socknar i Allbo härad;

1,100 kronor till utdikning af mossmark, tillhörande hemmanen Frösehult och Smöramåla m. m. i Urshults socken och Kinnevalds härad;

2,900 kronor till utdikning af en frostförande mosse, tillhörande Ålatorp i Lenhofda socken och Uppvidinge härad;

9,100 kronor till utdikning af frostförande mossmark, tillhörande hemmanen Lindhult, Öjhult och Stenshult i Pjätteryds socken och Sunnerbo härad;

2,600 kronor till utdikning af mossar, tillhörande Fot-hult, Fotabol, Skeppshult och Stenshult i Pjätteryds socken och Sunnerbo härad;

4,200 kronor till utdikning af frostförande mossmark, tillhörande Öjhult i Pjätteryds socken och Sunnerbo härad;

13,000 kronor till utdikning af frostförande mossar, tillhörande hemmanen Stockhult, Getaboda, Romarehyltan, Elmtåsa och Finnhult i Agunnaryds och Pjätteryds socknar och Sunnerbo härad;

4,000 kronor till utdikning af frostförande mossmark, tillhörande hemmanen Sjuhult och Brötan m. m. i Hallaryds socken och Sunnerbo härad;

20,400 kronor till utdikning af frostförande mossmark, tillhörande hemmanen Grimarp, Tranhult, Össjö, Sommarsäte och Fiskeryd i Södra Ljunga socken och Sunnerbo härad;

4,100 kronor till utdikning af mossar, tillhörande hemmanen Holmborna, Hessebacken, Långhult, Grenhult och Stockaryd i Ryssby socken och Sunnerbo härad; samt

3,500 kronor till utdikning af frostförande mossar, tillhörande Ifla by och Skålnäs i Södra Ljunga socken och Sunnerbo härad.

Summa anslag ur frostförminskningsfonden 89,400 kr.

Följande öfversikt öfver de af *statens landtbruksingenjör* under åren 1901—1905 inom länet *handlagda förrättningar*, jämväl upptagande arealen af den mark, de under dessa förrättningar af honom upprättade förslag omfattat, får Länsstyrelsen meddela:

År.	Antal laga syneförrättningar.	Antal andra förrättningar.	Summa förrättningar.	Antal förrättningslager.	Förslag till ängsvattningsförrättningar.	Förslag till täckdikning.	Förslag till vattenafledning och dikning för						S u m m a.
							frostländighetens minskande.	jords odling eller förbättring.	Odlad jord.	Till odling afsedd jord.	Äng, som ej odlas.	Landvinning.	
1901 . .	4	59	63	159	—	6	701	354	497	42	198	—	1,798
1902 . .	11	65	76	171	—	12	356	—	690	—	55	—	1,118
1903 . .	17	64	81	178	—	—	3,140	202	954	355	203	24	4,878
1904 . .	19	59	78	176	—	—	460	275	396	8	—	611	1,750
1905 . .	18	60	78	156	—	—	85	400	1,040	57	572	260	2,414
Summa	69	307	376	840	—	18	4,742	1,231	3,577	462	1,028	895	11,953

Af denna öfversikt inhämtas, att landbruksingenjörernas förrättningar, i likhet med hvad som under närmast föregående period jämväl var händelsen, förnämligast afsett uppgörande af förslag till vattenafledningsföretag för frostförminskning. Onekligen gör sig ock behovet af de frostförande markernas afdikning, såsom ett oundgängligt villkor för ett lönande odlingsarbete, mer och mer gällande, och det från en tredjedel till hälften af kostnaden förhöjda bidrag, som från frostförminskningsfonden kan erhållas, har synbarligen medfört ökad företagsamhet på detta område. Men, då denna företagsamhet hufvudsakligen afser afdikning af här och där inom länet spridda vattendränkta arealer af mindre omfång, medför detta ej den allmänna verkan till frostländighetens förminskande, som, enligt hvad Länsstyrelsen förut framhållit, skulle blifva förenad med torrläggingsarbetets utsträckande till de större moss- och sumpmarkerna.

Antalet förrättningsställen för de af statens landbruksingenjör under denna femårsperiod utförda laga syner och andra förrättningar utgjorde 376, mot 321 under närmast föregående period och 218 under perioden 1891—1895.

För att bereda ägare af mindre jordbruk inom länet biträde af statens landbruksingenjör har länets hushållningssällskap under nu ifrågavarande period dels anvisat medel till dagtraktamentsersättning åt denne för sammanlagt 313 förrättningsdagar och åt Svenska mosskultur-föreningens kulturingenjör för biträde under 7 förrättningsdagar med tillhoppa 1,441 kr. 50 öre, dels ock för att befrämja vattenafledningsföretag och torrläggning af sankmarker beviljat bidrag till bekostande af sådana syneförrättningar, som omförmälas i kap. 4 af lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879, med tillsammans 10,000 kr., utvisande, med inberäkning af ofvannämnda 1,441 kr. 50 öre traktamentsersättning, ett sammanlagt belopp af 11,441 kr. 50 öre eller i medeltal för hvarje år 2,288 kr. 30 öre.

Uppgifter om brukningssätt, utsädesmängd, areal använd för odling af hvarje sädeslag samt skördens beskaffenhet äro offentliggjorda i den officiella statistiken, till hvilken Länsstyrelsen i dessa afseenden får hänvisa.

De åkerväxter, hvilka inom länet äro föremål för odling, utgöras förnämligast af höstråg samt af vårsäd, korn och

hafre. Mindre allmänt förekomma vårhvete och vårråg. Vicker odlas hufvudsakligen till grönfoder. Mera undantagsvis odlas hösthvete och ärter. Af rotfrukter intager potatis främsta platsen och odlas i stor utsträckning, hvarjämte odlingen af fodermorötter, kålrötter och rofvor till kreatursfoder numera är rätt allmän äfven vid småbruket. Af spanadsväxter odlas endast lin i jämförelsevis ringa omfattning.

Skörden har enligt Länsstyrelsens af Statistiska Centralbyrån offentliggjorda årsväxtberättelser utfallit sålunda: år 1901 nära medelmättig, år 1902 medelmättig, åren 1903, 1904 och 1905 fullt medelmättig. Skördens beskaffenhet har i allmänhet varit god, dock att hafren på mossjord såväl år 1902 som år 1904 delvis skadats af frost. Omsättas förenämnda totalomdomen i de relativa talvärden, som af Statistiska Centralbyrån tillämpas, så utgör medeltalet för femårsperioden 6:2 eller medelmättig skörd.

Foderskörden har under samma tid utfallit sålunda:

	Från odlad jord.	Från naturlig äng.
År 1901	Öfver medelmättig.	Fullt medelmättig.
» 1902	Nära god.	Fullt medelmättig.
» 1903	God.	Öfver medelmättig.
» 1904	Fullt medelmättig.	Nära medelmättig.
» 1905	Fullt medelmättig.	Medelmättig.

Förvandlade i relativa talvärden blir medeltalet för foderskörden från odlad jord 7:1 eller öfver medelmättig skörd och från naturlig äng 6:3, motsvarande fullt medelmättig skörd. Medeltalet för halmfkastningen under samma tid 7:6 motsvarar nära god skörd. I skördehänseende har således denna period varit för länet gynnsam.

De i markegångstaxorna under litt. A och C bestämda pris finnas angifna i nedanstående tabell:

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	Medel-värde.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Markegångspris litt. A.</i>						
1 hektoliter råg	8·92	9	8·58	8·62	8·77	8·78
1 » korn	7·64	7·72	7·45	7·64	7·58	7·61
1 » hafre	4·42	4·50	4·40	4·60	4·60	4·50
1 » ärter	11·75	15·00	12·18	11·58	11·58	12·42
1 kilogram smör	1·64	1·65	1·60	1·62	1·63	1·63
<i>Medelmarkegångspris litt. C.</i>						
1 hektoliter råg	8·60	8·39	8·43	8·62	8·80	8·57
1 » korn	6·88	6·89	7·03	7·20	7·38	7·08
1 kilogram smör	1·57	1·57	1·59	1·60	1·62	1·59
1 » fläsk	0·80	0·82	0·85	0·87	0·89	0·85
1 » kött	0·60	0·59	0·61	0·63	0·65	0·62

Försäljningsprisen på jordbrukets produkter hafva under denna period enligt de uppgifter, som Länsstyrelsen erhållit om torgprisen i Växjö stad, varit i medeltal följande:

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	Medel- värde.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1 hektoliter råg	9.02	9.00	8.32	8.60	8.95	8.78
1 » korn	7.05	7.50	6.97	7.68	7.98	7.44
1 » hafre	5.00	4.30	4.40	4.60	4.10	4.48
1 » ärter	15.00	13.50	13.60	13.00	13.00	13.62
1 kilogram smör	1.87	1.86	1.63	1.55	1.70	1.72
1 » fläsk	1.15	1.15	0.98	0.76	0.72	0.95
1 » kött	0.85	0.85	0.85	0.83	0.80	0.84
1 lass hö om 3.401 deciton (= 40 L ^ö)	21.00	20.40	18.70	18.70	18.70	19.50
eller pr 100 kilogram	6.18	6.00	5.50	5.50	5.50	5.74
1 hektoliter potatis	3.47	3.55	3.82	3.07	2.86	3.35

Dagsverkspris och tjänstehjónslöner hafva uppgått till de belopp, som angifvas i tabell C.

Länets hushållningssällskap, hvars ledamotsantal vid 1901 års början var 542 och vid 1905 års slut 771, har under nu ifrågavarande period fortfarande nitiskt och kraftigt verkat för jordbrukets och dess binäringars utveckling och förkofran.

Bland åtgärder i sådana hänseenden torde böra omnämnas:

att Sällskapet årligen från och med år 1902 anordnat och bekostat studieresor för småbrukare inom länet, därvid under sakkunnig ledning gjorts besök vid framstående jordbruk inom Sverige och Danmark, och hafva, inberäknadt 435 kr. 80 öre statsbidrag, 2,860 kr. blifvit af Sällskapet för sådant ändamål använda;

att premiering af välskötta mindre småbruk ägt rum från och med år 1902, hvartill, inberäknadt 500 kr. stats-

Tab. C. Dagsverkspris och tjänstehjónslöner i Kronobergs län åren 1901—1905.

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Enligt Hushållningssällskapet:</i>					
Sommardagsverke för man	2.08	2.17	2.21	2.35	2.58
» » kvinna	1.18	1.24	1.25	1.41	1.54
Vinterdagsverke » man	1.45	1.50	1.58	1.66	1.84
» » kvinna	0.87	0.87	0.94	1.05	1.13
Årslön i husbondes kost för man	220	223	237	246	262
» » » » » kvinna	114	125	134	143	161
Värdet af stat och lön för man	394	399	419	432	477
» » » » » kvinna	267	268	276	285	298
<i>Enligt kronolänsmännen:</i>					
Sommardagsverke för man	1.95	1.94	2.07	2.21	2.31
» » kvinna	1.12	1.13	1.20	1.30	1.36
Vinterdagsverke » man	1.46	1.47	1.54	1.61	1.65
» » » » » kvinna	0.85	0.85	0.89	0.97	1.01
Årslön i husbondes kost för man	288.53	233.82	252.94	267.94	278.53
» » » » » kvinna	124.41	128.58	134.71	141.76	147.36
Värdet af stat och lön för man	461.76	468.82	485.69	507.35	524.41
» » » » » kvinna	286.88	293.75	306.56	322.81	330.31

bidrag, 3,749 kr. 24 öre blifvit af Sällskapet anvisade, och hafva vid dessa premieringar 2 första pris, 3 andra, 10 tredje samt 6 extra pris blifvit utdelade;

att Sällskapet till lokala fältförsök under denna period anslagit 1,500 kr.;

att försök med odling af potatis under femårsperioden försiggått på olika platser inom länet enligt af Landtbruksakademien fastställd plan, till hvilka försök af Sällskapets medel utgått ett belopp af 826 kr. 53 öre; samt

att föredrag i landtbruksskötsel, afpassade för småbrukare, blifvit genom Sällskapets försorg anordnade.

Till närmare belysning af Hushållningssällskapets verksamhet har Länsstyrelsen i tabell D intagit en öfversikt öfver Sällskapets inkomster och kapitaltillgångar samt medlens användning under hvarje särskildt år af perioden.

Hvad beträffar åkerjordens bearbetning och skötsel kan Länsstyrelsen vitsorda en alltjämt fortgående förbättring härutinnan. Ökad kännedom om den inverkan, en ändamålsenlig behandling af åkerjorden utöfvar för frambringande af goda skördar, användningen af förbättrade och arbetsbesparande maskiner och redskap, hvilka till följd af de höga arbetsprisen måst allmännare tagas i bruk inom länet, där ej den mycket stenbundna åkerjorden omöjliggör deras begagnande, hafva samverkat till ett noggrannare och intensivare brukningssätt.

För åkerjordens afdikning och torrläggning användas hufvudsakligen öppna diken i och för afledande af yt- och dagvatten. Täckta diken förekomma i jämförelsevis ringa omfattning och vid deras anläggande användes förnämligast trävirke såsom täckdikningsämne.

Af den öfversikt, som lämnats öfver landtbruksingenjörens verksamhet under denna period, framgår ock, att hans biträde för uppgörande af täckdikningsförslag tagits i anspråk för en areal af endast 18 hektar.

Tab. D. Kronobergs läns hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1901—1905.

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Inkomster:</i>					
Andel i brännvinsförsäljningsmedel	38,966.51	35,889.04	34,266.81	35,485.77	36,716.24
Anslag af staten och landstinget till:					
landtbruksskolan	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
skogsodling	3,943	5,000	6,000	5,471	—
fiskerinäringen	2,250	2,250	2,250	1,750	750
hästpremiering	938.80	1,237.90	1,153.10	999.70	948.80
nötkreaturspremiering	3,400	3,400	3,400	3,400	3,800
trädgårdsskötseln	500	500	500	500	500
husslöjden	800	800	600	1,400	600
premiering af mindre jordbruk	—	100	100	125	175
studieresor för mindre jordbrukare	—	80.45	90	100	165.35
kontrollföreningar	—	—	—	—	300

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.		1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Ledamotsavgifter . . .	421.13	731.95	603.85	633.35	846.14	För annan hushållningssällskapskostnad, till:					
Räntor och diverse inkomster	3,119.41	3,016.19	3,512.80	3,894.75	3,061.16	fjäderfäskötselns befrämjande	—	51.35	126.50	—	500
För å auktion försålde tjurar	—	—	—	125.65	78.25	biskötselns befrämjande	300	300	350	300	300
Summa	58,838.85	57,005.53	56,476.56	57,885.22	51,940.94	För veterinärväsendet, till:					
Kapitalbehållning vid årets början	91,133.76	96,870.86	94,677.07	92,079.88	92,172.64	aflöning åt läsveterinären och 4 distriktsveterinärer	4,800	4,800	4,900	4,425	4,400
Summa	149,472.61	153,875.89	151,153.63	149,965.10	144,113.58	inköp af instrument m. m.	—	—	—	400	—
Medlens användning:						För trädgårdsskötseln o. d., till:					
För landtbruket i allmänhet, till:						aflöning och reseersättning åt 2 lästrädgårdsmästare	1,457	1,559.10	1,645.64	1,304.90	1,809.70
landbrukskolan	5,412.76	4,939.42	5,073.96	5,211.54	5,245.60	uppmuntrande af häckplantering	150	—	—	—	—
statens landbruksingenjör m. fl.	270	270	331.50	300	270	För skogsodling och jaktvård, till:					
undersökning af sanka marker	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	skogsplantering	7,557.16	9,000	8,980.55	9,471	4,000
Svenska mosskulturföreningen	500	500	500	500	500	premier för dödande af rofdjur	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
Sveriges utsädesförening	500	500	500	500	500	För fiskerinäringen, till:					
länets landtmannaförening	100	—	—	—	—	fiskeriinstruktören	2,100	2,000	2,000	2,000	986.29
kemiska undersökningar m. m.	703.15	1,019.64	2,867.20	1,225.50	1,323	inköp af fiskyngel	600	1,000	750	500	500
jordbruksstatistiken	650	650	650	650	650	undersökning af vattendrag	300	—	—	—	—
lokala fältförsök	300	300	300	300	300	fiskerielev vid Ängelsberg	—	—	250	—	—
utdelning af utsädeshafre	267	300	—	340	300	För husslöjden, till:					
premiering af mindre jordbruk	—	1,681.69	718.70	594.18	754.72	slöjdundervisning i folkskolor	1,800	2,220	1,600	2,200	1,560
studieresor för mindre jordbrukare	—	700	700	690	770	slöjdkurser för lärare	—	539.10	—	—	—
föredrag i landtbruk m. m.	—	300	100.75	—	—	Belöningar för:					
landtmannaskolan	—	—	600	600	600	långvarig trogen tjänst odlingsfrit, trädgårdsskötsel m. m.	135	210	500	425	380
försök med potatis- och rotfruktsodling	—	—	300	266.63	259.90	utställning af gödboskap	—	57	—	30.55	—
För hästafveln, till:						» af smör	—	—	—	—	581.24
hästpremiering	2,049.38	2,388.14	2,255.78	1,906	1,743.20	» af hemslöjdsalster	—	—	—	242.89	—
utstationering af hingstar	130	130	205	205	205	Kostnader för egnahems-länerörelsen	—	—	—	—	1,000
undervisning i hofbeslag	525	525	350	350	525	Anslag till sällskapets afdelningar	1,200	900	1,200	1,200	1,200
stamboksförening	—	100	100	100	50	Förvaltningskostnader och diverse utgifter	5,433.98	6,782.55	6,213.62	7,199.73	9,685.14
För nötboskapsafveln o. mejerihandteringen, till:						Summa	52,602.25	59,198.82	59,073.75	57,792.46	56,014.28
inköp af afvelsdjur	—	—	519.43	—	—	Kapitalbehållning vid årets slut	96,870.86	94,677.07	92,079.88	92,172.64	88,099.30
nötkreaturspremiering	7,400	7,400	7,400	7,400	7,800	Summa	149,472.61	153,875.89	151,153.63	149,965.10	144,113.58
mejerikonsulent	398.18	483.65	341	244.75	404.25						
svenska smörprofningsgarna	258.60	262.76	383.85	360.50	200						
undervisning för ladhögskötare	600	600	600	300	600						
pristafan i mjölkning för män	400	—	386.52	506.67	406.38						
kontrollföreningar	600	300	—	1,200	1,300						
Svenska ayrshireföreningen	500	500	500	500	500						
svensk smörnotering	50	50	50	—	50						

Äfven under denna period har Hushållningssällskapet, för att bereda länets jordbrukare tillgång till *ett godt utsäde*, från Sveriges utsädesförening i Svalöf anskaffat och till innehafvare af små jordbruk utdelat utsädeshafre af lämpliga sorter. Sålunda utlämnades år 1905 till 115 jordbrukare 11,500 kg., hvarförutom, och för att uppmuntra till odling af rotfrukter, utsädesfrö af rofvor och kålrötter blifvit utdelade vid de årliga nötboskapspremieringarna. Båda dessa åtgärder hafva visat sig vara till stor nytta.

Till Sveriges utsädesförening och Svenska mosskultur-föreningen har Hushållningssällskapet under denna period årligen lämnat ett anslag af 500 kr. till hvardera.

Ehuru visserligen länets klimatiska förhållanden och jordmånens beskaffenhet i sin mån lägga hinder i vägen för en mera utvecklad *trädgårdsodling*, synes dock intresset för denna odling icke förminska. I länets sydliga del bedrivs sedan länge en ganska betydande fruktträdsodling med afsättning af frukt på Norrland, men äfven inom öfriga delar af länet äger sådan odling rum något hvarstädes och med säkrare framgång än tillföre, sedan härdiga och efter de lokala förhållandena lämpliga fruktträdsorter börjat mera allmänt användas. Inom länet hafva under perioden tvenne länsträdgårdsmästare varit anställda, hvilka i medeltal per år varit anlitade 248 dagar. Hushållningssällskapets kostnader för trädgårdsodlingens befrämjande uppgå i medeltal för hvarje år till 1,555 kr. 27 öre, däraf Landstinget bidragit med 500 kr.

Konstgjorda gödningsämnen användas numera här i länet i rätt stor omfattning, men, enär sådana tillhandahållas länets jordbrukare ej allenast af här bosatte handlande utan äfven af kringresande agenter och ombud, hvarförutom större afnämare direkt från fabriker och importörer göra sina inköp häraf, är Länsstyrelsen icke i tillfälle lämna tillförlitlig uppgift på mängden och arten af de gödningsämnen, som inom länet årligen förbrukas. För att bereda länets jordbrukare tillgång till konstgjorda gödningsämnen af fullgod beskaffenhet till förmånligaste priser och för att på samma gång motverka användningen af underhaltiga eller tvifvelaktiga dylika fabrikat, uppdrog länets hushållningssällskap genom beslut den 4 augusti 1903 åt sitt förvaltningsutskott att för ordnande af handeln med artificiella gödningsämnen »utse en inför utskottet redovisningsskyldig kommitté af tre personer, hvilken skulle handhafva allt hvad till saken hörde». Samtidigt anvisades för år 1904 500 kronor »till kostnader för nu beslutade åtgärders genomförande».

Af den på detta sätt tillkomna kommittén inköptes och fördelades år 1904 529,100 och år 1905 654,500 kg. gödningsämnen af olika slag; men utgör detta säkerligen blott en del af hvad under dessa år blifvit inom länet användt.

Af konstgjorda gödningsämnen användas förnämligast thomas- och superfosfater samt kaligödning. I mindre mån begagnas kväfviehaltiga konstgjorda gödningsämnen, af hvilka senare, till följd af ett omsorgsfullare tillvaratagande af de naturliga gödseltillgångarna, behovet ock torde kunna väsentligt nedbringas. Då emellertid befintligheten af en viss mängd kalk i åkerjorden är nödvändig, för att andra göd-

ningsämnen skola göra sig fullt gällande, samt stor brist på detta jordförbättringsämne råder inom detta län, där kalkförekomster nästan alldeles saknas, kan fortfarande framhållas, att en eventuell lindring i fraktkostnaderna för kalk på järnvägarna äger för jordbrukets framtid inom detta län en afgörande betydelse.

Vid kemiska stationen i Kalmar hafva, enligt öfverenskommelse med stationens föreståndare, länets jordbrukare ägt att på Hushållningssällskapets bekostnad få gödnings- och kraftfoderämnen, utsädesfrö och jordprof undersökta och kontrollerade, och har Sällskapet för detta ändamål under den gångna perioden utgifvit ett belopp af 7,138 kr. 49 öre, mot 1,954 kr. 65 öre under närmast föregående period.

Vid *länets landtbruksskola*, som den 1 november 1901 förklades till egendomen Stensjöholm i Agunnaryds socken, har undervisning meddelats af två ordinarie lärare, föreståndaren, tillika förste lärare, och en andre lärare, hvarjämte extra lärare varit anställda för lärlingarnas undervisning i skogsfrösådd och skogsplantering, trädgårds- och biskötsel, utfodrings- och mejerilära, slöjd och hofbeslag m. m. Vid periodens början voro vid skolan antagna 9 lärlingar, däraf 3 tillhörde den äldre och 6 den yngre kursen. Sedermera hafva 5 lärlingar antagits år 1901, 7 år 1902, 6 år 1903, 8 år 1904 samt 5 år 1905, hvarjämte 29 lärlingar genomgått tvåårig kurs. Alla lärlingar, utom en, hafva varit frilärlingar. Utom det till skolan anvisade statsanslag, 4,000 kr., hafva af Hushållningssällskapet anslagits tillsammans 5,883 kr. 28 öre till inköp af skrif- och ritmaterialier åt mindre bemedlade lärlingar samt till premier.

För att bereda unga män inom länet tillfälle erhålla en grundläggande teoretisk undervisning i jordbruksyrket öppnades år 1903 på det ställe, där länets folkhögskola är belägen, en *landtmannaskola* med sex månaders undervisningskurs, till hvilken, jämte bidrag af staten och länets landsting, Hushållningssällskapet beviljat ett årligt anslag af 600 kronor.

Lärjungeantalet vid landtmannaskolan utgjorde 7 år 1903, 8 år 1904 och 10 år 1905.

Den i närmast föregående femårsberättelse omförmälda *Kronobergs läns landtmannaförening* blef år 1902 upplöst. Såväl lokalföreningar som en gemensam centralförening för Kronobergs läns landtmän äro visserligen under bildande i ändamål att för medlemmarnas räkning verkställa gemensamma inköp af för jordbruket behöfliga foderämnen, gödningsmedel och dylikt, men hafva dessa föreningar ej vid periodens slut erhållit fast organisation.

B) Husdjursskötsel. Rörande länets *kreatorsstock* under hvarje år af denna period får Länsstyrelsen hänvisa till Hushållningssällskapets uppgifter, införda i Bihang till Sveriges officiella statistik, afdelningen för jordbruk och boskapskötsel. Här intages emellertid för jämförelses skull följande öfversikt af förhållandet härutinnan vid senast tilländalupna och närmast föregående femårsperiod:

	År 1900.	År 1905.	Ökning(+), minsk- ning (-).
Hästar öfver 3 år	7,717	8,374	+ 657
Hästar under 3 år och föl	741	829	+ 88
Oxar	21,205	19,345	- 1,860
Tjurar	966	988	+ 22
Kor	64,874	64,333	- 541
Ungnöt under 2 år och kalvar	35,860	34,763	- 1,097
Får och lamm	68,975	61,330	- 7,645
Getter och killingar	449	513	+ 64
Svin och grisar	35,272	34,703	- 569

Denna öfversikt utvisar nedgång i antalet nötkreatur — med undantag af tjurar — samt får och svin. Antalet af hästar, alla slag, samt af getter och killingar har däremot ökats. Det ökade hästantalet liksom äfven minskningen uti antalet oxar kan tillskrivas det mer och mer gängse bruket att begagna hästar i stället för oxar såsom dragare vid jordbruks- och skogskörslor.

Då foderskörden inom länet under perioden, enligt hvad den här ofvan lämnade öfversikten angifver, utfallit förmanligt och kreatursstockens minskning ej kan vara vållad af bristande fodertillgångar, torde förklaringen till nedgången fortfarande få sökas däri, att husdjuren ägnas bättre omvårdnad och rikligare utfodring än tillföre, hvilket nödvändiggjort en nedsättning i antalet, då foderproduktionen ej hållit jämna steg med den ökade utfodringen. Att fårskötseln ej intager den ståndpunkt, som den med hänsyn till länets natur och den rikliga förekomsten af lämpliga fårbeten samt de förmånliga pris, som produkterna af dessa djur betinga, är obestriddigt.

Husdjurskötseln är en af länets viktigaste näringsgrenar och förtjänar jämväl att på alla sätt omhuldas. Länets naturliga beskaffenhet med vidsträckt skogs- och hagmarker samt jordmånens lämplighet för rotfrukts- och foderodling, hänvisa till kreatursuppfödning såsom en naturlig handtering. Också utgör den i förening med kreaturshandel en väsentlig näringsgren för länets jordbrukande befolkning. Den inhemska kreatursrasens förbättring genom korsning med ayrshireboskap fortgår oafbrutet genom af Hushållningssällskapet och enskilde djurägare anskaffade afvelsdjur.

Nötboskapspremieringar hafva på 21 ända till 29 olika platser inom länet årligen hållits i öfverensstämmelse med nådiga reglementena för den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket af den 13 november 1891 och den 11 november 1904 samt särskilda för länet år 1892 upprättade och åren 1895 och 1898 förändrade stadgar, hvilka ytterligare omarbetats år 1905. Vid dessa premieringar har följande antal djur uppvisats och premierats eller godkänts:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Uppvisade djur	1,298	1,378	2,056	1,842	1,435
Premierade eller godkända djur	1,071	1,163	1,704	1,463	1,261

Antalet vid premieringarna uppvisade djur under denna femårsperiod utgjorde sålunda 8,009 och hafva utaf dessa

6,662, eller omkring 83 % af hela det uppvisade antalet, blifvit af premieringsnämnden prisbelönade eller godkända. Till nötboskapspremieringarna hafva af statsmedel erhållits 3,400 kr. för hvarterdera af åren 1901—1904 samt 3,800 kr. för år 1905, eller tillsammans 17,400 kr., hvarjämte Hushållningssällskapet under samma tid för ändamålet anvisat ett sammanlagdt belopp af 20,000 kr.

Utställningar af gödboskap hafva varit anordnade under åren 1901—1903, men därefter såsom obehöfliga upphört.

Mejerihandteringen, som under närmast föregående period visade tillbakagång, i det att mejeriernas antal då minskades från 30 vid periodens början till 18 vid periodens slut, har under denna femårsperiod ej vidare nedgått, utan i stället något ökats. Sålunda uppgifver mejerikonstulanten i sin årsberättelse för 1901 mejeriernas antal till 17 med en tillverkning af 99,472 kg. smör och 12,064 kg. ost af olika slag. I årsberättelsen för 1905 upptages mejeriernas antal till 19 med en tillverkning af 128,160 kg. smör och 36,853 kg. ost. Mjölkleverantörernas antal var 243 år 1901 och 185 år 1905. Den invägda oskummade mjölken uppgick i förra fallet till 3,015,504 kg. och i det senare till 3,811,386 kg. Dessa sista siffror visa, att mjölkproduktionen i verkligheten icke oväsentligt ökats. Mejeriprodukterna hafva ock under denna period betingat förmanliga priser.

Till bestridande af dels omkostnaderna för de mejeriägare inom länet, hvilka anmält sig vilja deltaga i de svenska smörprofningarna, dels ock bidrag till kostnaderna för en i sammanhang med berörda smörprofningar anordnad premiering af framstående mejeriers årstillverkningar, har Hushållningssällskapet under perioden anvisat ett belopp af 1,465 kr. 71 öre, hvarjämte såsom bidrag till bekostande af de svenska smörnoteringarna anslagits ett belopp af 200 kr.

I sammanhang härmed torde ock böra omförmälas, att särskilda anslag af länets hushållningssällskap beviljats för utbildande af kreatursskötare, till pristäffing i mjölkning för män samt till kontrollföreningar, af hvilka senare 3 voro bildade inom länet vid periodens slut.

Hästafveln intager ej inom länet något framskjutet rum, och länets behof af brukshästar fylles till större delen genom inköp från andra orter, förnämligast från Öland. Den kalkfattiga jorden, de visserligen vidsträckta, men såsom betesmarker föga kraftiga skogs- och mossmarkerna äro ej lämpade för hästuppfödning, hvartill kommer, att allmänna omdömet om för länet lämpligt hästslag ej ännu torde hafva vunnit erforderlig stadga. För afvel hafva användts dels varmblodiga hingstar från Flyinge hingstdepot, hvarifrån 4 årligen varit inom länet utstationerade, dels kallblodiga hingstar af ardenner-, nordsvensk eller norsk ras. Till inköp af hingstar af sistnämnda raser lämnar länets hushållningssällskap till enskilda personer eller föreningar räntefria lån, att amorteras på kort tid.

Premiering af hästar har med understöd af statsmedel årligen ägt rum och framgår antalet af de vid hästpremieringarna under denna period uppvisade och premierade hästar af efterföljande tabell:

År.	U p p v i s a d e			Premierade och godkända		
	hingstar.	ston.	ung-hästar.	hingstar.	ston.	ung-hästar.
1901	9	59	43	9	23	18
1902	11	58	45	8	28	19
1903	12	60	34	6	26	16
1904	14	41	45	10	18	16
1905	11	41	39	8	22	18
Summa	57	259	206	41	117	87

Vid omförmälda premieringar hafva såsom pris utdelats 8,900 kronor och 88 skådepenningar samt 17 betäckningsfrisedlar, och belöpa sig Hushållningssällskapets utgifter för ifrågakvarande premieringar till 5,556 kr. 60 öre.

Länet har under denna period varit indeladt i fyra veterinärdistrikt, men hafva svårigheter mött att hålla veterinärtjänsterna besatta, då tillgången på legitimerade veterinärer varit mycket begränsad. Veterinärernas aflöning, som uteslutande bekostas af Hushållningssällskapet, har under denna period uppgått till 23,325 kr.

Äfven under den senast förflytna perioden hafva stipendier tilldelats smeder, som genomgått lärokurs i hofbeslag vid Alnarps landbruksinstitut, och hafva 13 smeder från länet begagnat sig härpå, samt åt dem beviljats ett stipendiebelopp af tillhoppa 2,275 kr.

Svinskötelsen, som är af stor betydelse för länet, bedrivs ganska allmänt, och en omfattande handel med fläsk äger rum. Sälunda har under år 1905 endast från Växjö station afsändts omkring 900,000 kg. fläsk, hufvudsakligen till Stockholm och Norrland. Då denna handel förnämligast bedrivs genom uppköpare och försändningarna ske från de flesta järnvägsstationerna inom länet, är Länsstyrelsen, till följd af svårigheten att anskaffa tillförlitliga uppgifter, urständssatt att närmare redogöra för omfånget af denna handel.

Beträffande öfriga *mindre husdjur*, såsom får och getter, har Länsstyrelsen i det föregående framhållit, att antalet af de förra är i starkt nedgående, och då de senare förlorat sin betydelse såsom husdjur, intager kreatursskötseln i detta hänseende ej något afsevärdt rum.

Fjäderfäskötelsen har däremot under periodens senare del inträdt i ett gynnsammare skede. Härtill har förnämligast medverkat en i slutet af år 1903 bildad fjäderfäafvelsförening för länet, hvilken genom anordnande af föredrag på olika platser, spridande af lämplig litteratur samt anskaffande af afvelsögg söker verka för främjande af denna synnerligast för småbrukare gagneliga binäring. Bemödandena att höja denna näring hafva såtillvida redan krönt med framgång, att 5 äggförsäljningsföreningar uppstått och vid periodens slut voro i verksamhet. Till befordrande af föreningens syften har Hushållningssällskapet beviljat för år 1905 ett anslag af 500 kronor.

Äfven *biskötelsen* synes fortfarande, om än långsamt, vinna terräng inom länet. För undervisning i biskötsel har länet liksom under föregående period varit indeladt i fyra distrikt med en undervisare för hvarje distrikt, och har till bestri-

dande af kostnaderna för denna undervisning ett sammanlagdt belopp af 1,550 kr. utgått af Hushållningssällskapets medel.

Enligt veterinärernas till Hushållningssällskapet afgifna årsberättelser har *hälsotillståndet* bland husdjuren under denna femårsperiod varit tillfredsställande. Med undantag däraf att år 1904 inom ett veterinärdistrikt utbruten katarralfeber antog farsotsartad natur, hafva några epidemier icke förekommit. Däremot hafva årligen inträffat enstaka fall af mjältbrandsemfysem, katarralfeber, benskörhet och strålsvampsjuka hos nötboskap, kvarka bland hästar och rödsjuka bland svinkreatur.

C) **Skogshushållningen.** Åberopande dels Domänstyrelsens årliga berättelser angående skogshushållningen vid de allmänna skogarna, dels ock Skogsvårdsstyrelsens för

Tab. E. Skogseffekter, som afsändts från och anländt till länets järnvägsstationer åren 1901—1905.

Järnvägsstationer.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Lamhult	{ Afs. 1) Anl. 113·6	{ 1) 94·5	10,317·3 448·1	10,811 208·7	9,768·8 263·9
Lidnäs	{ Afs. 1) Anl. 1)	{ 1) 91·4	1,839·8 99·6	2,620·7 288·3	2,446·1 220
Moheda	{ Afs. 5,981·9 Anl. 839·1	{ 6,562·7 833·2	7,336 807·7	6,439·6 879·4	8,482·5 1,325·9
Gåfvetorp	{ Afs. 1) Anl. 19	{ 27 115	207 193	530 333	491 27
Alfvesta	{ Afs. 4,506 Anl. 408	{ 3,614 421	3,940 3,658	7,349 4,585	10,100 1,369
Vislanda	{ Afs. 8,491·4 Anl. 2,199·2	{ 7,887·1 2,213·2	9,555·8 2,759·2	9,294·6 2,261·5	10,443·6 3,278·5
Liatorp	{ Afs. 1) Anl. 1)	{ 1) 1)	9,904 1)	10,535·7 1)	11,076·6 1)
Elmhult	{ Afs. 1) Anl. 1)	{ 1) 1)	6,394·3 368·8	5,039 1,595·9	3,273 2,334·4
Växjö	{ Afs. 7,138·2 Anl. 18,178·5	{ 2,831·9 17,630·8	3,536·5 16,306·1	3,494·1 19,844·4	5,278·7 15,597·7
Räppe	{ Afs. 12,544·5 Anl. 402·1	{ 10,200·4 607·8	9,485·1 566·8	9,677·9 777·9	8,875·8 468·5
Gemla	{ Afs. 750·7 Anl. 547·7	{ 1,389·5 308·5	1,243·3 303·5	1,029·2 439·5	1,889·7 247·5
Åryd	{ Afs. 2,759·6 Anl. 129·1	{ 3,723·1 130·2	2,937 1,803	10,710·9 1,391·8	13,130·3 2,805
Hofmantorp	{ Afs. 7,778·9 Anl. 216·9	{ 10,125·1 183·2	6,309 236·6	7,635·3 66·3	7,272·3 169
Lessebo	{ Afs. 2,366·9 Anl. 1,041·5	{ 3,529·9 2,096·8	3,186·5 377·6	6,259·8 1,367·8	10,207·8 2,237·7
Skruf	{ Afs. 9,099·4 Anl. 210·4	{ 7,765·5 73	7,586·4 50·6	7,354·5 159	8,405·1 43·6
Bolmen	{ Afs. 11,064 Anl. 153	{ 10,633 24	9,441 22	8,955 113	8,411 1,306
Angelstad	{ Afs. 599 Anl. 250	{ 811 124	493 126	1,119 401	1,158 373
Ljungby	{ Afs. 2,882·5 Anl. 2,698·5	{ 3,577·4 1,854·6	4,099·6 2,119·7	3,914·7 3,691·7	2,393·9 3,880·9
Tutaryd	{ Afs. 2,049 Anl. —	{ 1,156 —	2,390 11	4,176 1)	3,409 10

1) Uppgifter ej tillgängliga.

Kronobergs läns landstingsområde afgifna och i tryck tillgängliga redogörelse för år 1905 angående de enskilda skogarnas i länet tillstånd och skötsel, anser sig Länsstyrelsen kunna i detta ämne inskränka sig till följande meddelanden.

Någon förändring till det bättre med afseende å hushållningen med de enskilda skogarna kan icke anses hafva inträdt efter förra femårsberättelsens afgifvande. Det är ju dock att hoppas, att en bättre sakernas ordning med afseende å skogsvården skall inträda, sedan lagen angående vård af enskildas skogar den 24 juli 1903 från och med nästlidet är träd i kraft.

I likhet med hvad i föregående femårsberättelser ägt rum, hafva i tabell E (sid. 17) intagits uppgifter från samtliga inom länet belägna järnvägsstationer angående myckenheten af *afsända och anlända skogseffekter*. Af tabellen framgår, att en tämligen jämn ökning i tonalet af de skogseffekter, som forslats å länets järnvägar, ägt rum jämväl under denna period, fastän ej i samma betydande proportion som under nästföregående femårsperiod.

Såsom redan förut anmärkts, beräknas, att under perioden arealen af skogbärande mark minskats med 242 hektar, eller från 251,660 hektar vid slutet af år 1900 till 251,418 vid slutet af år 1905. Den under samma tid skogsodlade markens areal torde sammanlagdt utgöra 2,333⁶⁸ hektar. Skogsodlingen har försiggått dels genom plantering och dels genom sådd samt har förutom tall och gran äfven till någon ringa del omfattat lärkträd och bergtall. Under periodens fem år hafva utsatts inalles omkring 1,763,000 skogsplantor, hvarjämte 2,723 kg. skogsfrö blifvit utsädda. Såsom biträden vid skogsodlingen hafva flera plantörer varit anställda. I allmänhet anses de nya skogskulturerna hafva lyckats väl.

För att stärka intresset för undervisningen i skogsodling vid folkskolorna i länet har Skogsvårdsstyrelsen under nästlidet år till samtliga skolråd ingått med en anhållan om beviljande af en eller flera extra planteringsdagar förutom den ordinarie planteringsdag, som af Domkapitlet redan förut anslagits för detta syfte, och hafva skolråden nästan utan undantag ställt sig välvilliga gent emot denna framställning, i det de mot återläsningsskyldighet beviljat ökad antal extra planteringsdagar. Dessutom har Skogsvårdsstyrelsen utbetalt särskild godtgörelse till hvarje i skogskulturen deltagande lärare, samt till hvarje skolbarn såsom uppmuntran 25 öre för planteringsdag.

Af synnerligen stor betydelse för länets framtida skogshushållning synes Länsstyrelsen realiserandet af den plan vara, som af Skogsvårdsstyrelsen utarbetats i syfte att göra de vidsträckta, oproduktiva rymarkerna inom länet, hvilka ensamt i Sunnerbo härad torde uppgå till en areal af 75,000 hektar, skogbärande, och för hvilken plan närmare redogörelse lämnas i Skogsvårdsstyrelsens ofvan åberopade berättelse.

De anslag, som af länets hushållningssällskap årligen lämnats till skogsväsendets befrämjande, framgå af ofvan intagna tabell D. Skogsvårdsstyrelsens inkomster och utgifter under dess första verksamhetsår balansera på en summa af 31,529⁶² kronor.

Kolning och tjärbränning hafva icke under perioden ägt rum i någon större omfattning. Efter den svåra storm, som

den 25 och 26 december 1902 rasade inom länet och för öfrigt inom hela södra och sydvästra delen af vårt land, hvarvid ofantliga mängder af skog nedbläste och afbrötos, bedrefvos emellertid nämnda näringar i större omfattning än vanligt, för tillgodogörande af det myckna skogsaffallet.

De gängse prisen å skog, som numera vanligen försäljes å rot i särskilda parker, hafva under perioden varit 8 å 9 kronor per kubikmeter. Förädladt virke har särskildt under år 1905 betingat ett ovanligt högt pris, eller omkring 70 öre per kubikfot. Priset på kol har varit 10 kronor per läst och på tjära 20 kronor tunnan.

Skogseldar hafva under perioden förekommit ganska talrikt, dock icke i större omfattning. Betydande *skada* tillfogades däremot länets skogar genom den nyssnämnda svåra stormen julen 1902. Till belysande häraf anser sig Länsstyrelsen kunna nämna, att enbart i det skogfattiga Sunnerbo revir såldes under en månad från de allmänna skogarna för omkring 300,000 kronor stormskadad skog. Den 19 april 1903 förekom åter en ganska svår storm i förening med starkt snöfall, hvarvid snön fastnade i barrträdens kronor och nedtryckte de träd, som 1902 års storm rottryckt, men ej fällt. Verkningarna af dessa stormar visa sig allt fortfarande, i det att å de svårast hemsökta skogarna träden i stor omfattning dels lätt nedblåsa, dels ock hastigt torka och dö ut.

Somrarna 1903, 1904 och äfven, fastän i mindre grad, 1905 skadades löfskogen, synnerligast björkbestånden, af björkmätarelarven. Om ock vid dessa insektshärjningar, som sträckte sig öfver en ganska stor del af länet, de angripna träden endast undantagsvis dogo ut, nedsattes dock tillväxten afsevärdt.

Under åren 1903 och 1904 ledo jämväl här och hvar fruktträdgårdarna betydlig skada genom frostfjärilslarver samt år 1905 äfven af rönnbärsmalen.

Plockning och försäljning af *skogsbär*, hufvudsakligen lingon, utgör fortfarande en god inkomstkälla för den mindre bemedlade landtbefolkningen. Då efterfrågan å dylika bär under de senare åren blifvit allt större, tillvaratagas de ock nu mera allmänt, än förut varit fallet. Inom det på skogsbär rika Sunnerbo härad har under perioden vid Lidhults järnvägsstation anlagts en större fabrik för beredning af saft och sylt af inhemska bärsorter, ett exempel som borde mana till efterföljd, då förädlingen inom landet af dess skogsbär synes Länsstyrelsen vara en fråga af stor ekonomisk betydelse.

D) Jakt och fiske. Beträffande tillgången å det *matnyttiga vilda* inom länet anser sig Länsstyrelsen med hufvudsaklig ledning af de uppgifter i sådant afseende, som årligen lämnas af Svenska jägarförbundets afdelning i Kronobergs län, kunna meddela följande upplysningar.

Älg förekommer fortfarande inom länet i någorlunda afsevärdt antal, ehuru visserligen detta djurslag genom intensiv förföljelse under jakttiden strängt efterhålles. Under den gångna femårsperioden hafva, efter hvad känt är, fällts och tillvaratagits cirka 888 älgar. Jakt å älg, som under 1901 här i länet var tillåten från och med den 1 till och med den 15 september, har genom nådiga kungörelsen den 25

april 1902 därefter varit inskränkt till tiden från och med den 9 till och med den 15 september hvarje år.

Rådjur förekomma tämligen allmänt, och stammen torde snarare hafva ökats, än minskats.

Haren har under perioden haft normala årgångar och lærer åtminstone å de vårdade jaktmarkerna icke hafva af-tagit i antal.

Tjäder och orre däremot synas fortfarande vara stadda i tillbakagång, och stammen särskildt beträffande orren lærer vara jämförelsevis ringa inom hela länet. Bästa årgången under perioden torde hafva infallit under 1904.

Rapphönsen hafva i allmänhet haft ganska goda årgångar, och stammen är fortfarande rätt talrik. Morkullan förekommer fortfarande förhållandevis sparsamt. Änder synas ock alltjämt aftaga i antal.

För *dödande af rofdjur* hafva Landsting och Hushållningssällskap äfven under senast förflutna femårsperiod ställt årliga anslag till sammanlagdt belopp af 3,000 kronor till förfogande af Svenska jägarförbundets afdelning inom länet. Enligt afdelningens redovisningar hafva under perioden utbetalts premier för sammanlagdt 8 örnar, 15 bergufvar, 1,541 hönshökar och 3,537 räfvar.

Stryknin användes fortfarande i vidsträckt omfattning för dödande af räf under vintertiden, särskildt sedan räfskinn under de senare åren betydligt stigit i pris. Stammen af detta djurslag torde dock icke hafva i mera afsevärd grad minskats.

Gräffingen, som i allmänhet föga efterhålls, lærer numera inom länet förekomma i icke ringa antal. Utter och mård förekomma mera sparsamt. Örn och berguf finnas icke heller i större antal. Hökstammen inom länet har genom premieringen kunnat hållas inom rimliga gränser.

Hvad *fisket* inom länet vidkommer, är det visserligen icke för närvarande af den omfattning, att någon större del af befolkningen däraf vinner sin hufvudsakliga bärning, men såsom binäring är det dock af ganska stor betydelse och kunde genom klok omvårdnad tvifvelsutan lämna afsevärd behållning. Dess bättre torde ock intresset för denna näringsgren under de senare åren betydligt stegrats, i det man mera allmänt börjat inse vikten af en ordnad fiskebedrift. Den inom länet anställde fiskeriinstruktören, hvilken under större delen af perioden i denna sin egenskap verkat för fiskets befrämjande, har tillika såsom fiskeritillsyningsman vakat öfver, att gällande författningar och stadgar angående fiskets utöfvande blifvit efterlefda.

Bland åtgärder, som under perioden vidtagits för fiskets förbättrande, må nämnas, att nya och tidsenliga ålledare och laxtrappor flerstädes vid vattenverken blifvit anlagda för att underlätta vandringsfiskarnas fria gång.

Inplantering af fisk i länets sjöar har under perioden ägt rum i rätt afsevärd omfattning. Fiskyngel har dels erhållits från den år 1897 anlagda fiskodlings- och kläckningsanstalten vid Åby, dels inköpts från andra håll. De inplanterade fisksorterna hafva hufvudsakligen utgjorts af sik, gös, röding, laxöring och sutare. De verketällda inplanteringarna lära i allmänhet lyckats väl, och fiskens tillväxt har varit synnerligen god.

För åstadkommande af ett rationellare bedrivande af fisket samt för inplantering af lämpliga fisksorter bildades år 1902 af strandägare vid sjön Åsnen en fiskeriförening, som jämväl sedermera anskaffat kläckningsapparater för kläckning af värlekande fiskars rom, att utlånas till delägare i föreningen, som äro intresserade af fiskodling. I nyssnämnda syfte bildades i slutet af år 1904 i Växjö en hela länet omfattande fiskeriförening.

Förutom de redan i förra femårsberättelsen omförmälda större dammanläggningar för uppfödande af fisk vid Oby och Lamhult hafva under perioden mindre dylika dammar blifvit anlagda på flera andra platser inom länet. Då dessa fiskdammar hafva visat sig kunna gifva afsevärd inkomst, och då det dessutom finnes god tillgång på för dylika anläggningar lämpliga vattendrag och terrängförhållanden, har intresset jämväl för anläggning af fiskdammar tilltagit, och åtskilliga nya sådana äro för närvarande under byggnad. De fisksorter, som hufvudsakligen odlas, äro karp och sutare.

Enligt fiskeriinstruktörens sammandrag af uppgifterna rörande fisket inom detta län för år 1905 var antalet fiskande 794 och antalet använda båtar 766. Fångsten utgjordes af cirka 406,040 kilogram fisk och 70,000 tjug kräftor, med ett ungefärligt bruttovärde af sammanlagdt 266,625 kronor.

De fisksorter, som företrädesvis fångas, äro gädda, abborre och braxen. Dock fångas äfven ål, sik och mört i ganska betydande mängd.

Den af fiskeriinstruktören verkställda, redan förut påbörjade beskrifningen öfver en del af länets sjöar har under nu ifrågavarande period fortgått.

E) Bergs- och brukshandtering samt fabriksrörelse, handverk och slöjd. Om någon egentlig *bergshandtering* kan man för länets vidkommande knappast tala. Den har för öfrigt aldrig varit af någon större betydelse. Af de tillföre bearbetade järnmalmsgrufvorna synes den sista hafva sönats år 1875, då arbetet i Gustafsbergsgruvnan i Moeda socken inställdes. Under senast tilländalupna femårsperioden har ingen som helst grufbrytning inom länet förekommit. Ej heller har någon masugn under samma tid varit i verksamhet.

Sjömalm har upptagits ur sjöarna Åsnen, Salen, Mo-sjön, Kvarnhults-, Virestads-, Vederslöfs- och Garanshults-sjöarna samt Femlingen, Möckeln, Jätfjorden, Ygden och Sandsjöarna till följande kvantiteter:

År 1901	427 ton med ett värde af 3,002 kronor
» 1902	43 » » » » » 152 »
» 1903	14 » » » » » 71 »
» 1904	11 » » » » » 156 »
» 1905	65 » » » » » 195 »
	Summa 560 ton med ett värde af 3,576 kronor

Af de låga viktbeloppen framgår, att malmupptagningen skett endast för att bibehålla äganderätten till ut-målen.

Af *järnverken* nedlades, enligt officiell anmälan, Adelsfors den 31 december 1904 och Nyfors den 24 mars 1905.

Sedan Stenfors bruk numera blifvit ombildadt till manufakturverk, har stångjärn inom länet tillverkats endast vid Klafreström. Tillverkningen af gjutgoods, framställt efter omsmältning af tackjärn, har under perioden omfattat sammanlagdt 1,657,195 kg. till uppgifvet värde af 358,850 kronor. Under samma tid hafva af stångjärn och stål tillverkats 160,752 kg. med ett angifvet värde af 24,250 kronor. Värdet af järn- och stålmanufaktur samt maskintillverkningen vid Klafreströms och Stenfors bruk har belöpt sig till sammanlagdt 260,020 kronor. För år 1905 utgjorde den för bevilning uppskattade inkomsten af bergverken 16,300 kronor. Antalet vid dessa verk anställda arbetare har under de olika åren af perioden varit i medeltal 80.

Beträffande den *industriella verksamheten* inom länet kan Länsstyrelsen vitsorda, att den fortfarande befinner sig i en glädjande utveckling. Åtskilliga nya fabriker hafva under perioden blifvit anlagda, och många af de äldre hafva högst väsentligt uppdrifvit sina tillverkningar. Af de nya industriella anläggningarna inskränker sig Länsstyrelsen till att här omnämna Åryds såg- och träförädlingsverk med ett uppgifvet tillverkningsvärde för år 1905 af 594,350 kronor, Böksholms trämassfabrik med tillverkningsvärde för år 1905 af 387,000 kronor samt den redan förut i annat sammanhang omförmälda Aktiebolaget Lingons sylt- och saftfabrik med ett tillverkningsvärde för samma år af 115,950 kronor.

En industrigren, som under senaste femårsperioden undergått en högst betydlig utveckling, är *torffabrikationen*. Då vid denna industri äro knutna stora framtidsförhoppningar, och då den utan tvifvel framdeles, när fabrikationen nått större teknisk fulländning, kommer att blifva en af de viktigare för detta län med dess vidsträckt, hart när outtömliga torfmossar, tillåter sig Länsstyrelsen här lämna en kortare redogörelse för torffabrikationen inom länet.

Hufvudorten för torffabrikationen är Markaryds socken, dit ock under nästlidet är statens förut i Emmaljunga af Kristianstads län belägna torfskola förflyttats. Inom denna socken hafva under nästlidet år börjat anläggas trenne större torffabriker, förfogande öfver en areal af sammanlagdt 955 tunnland. Den beräknade anläggningskostnaden för dessa fabriker utgör närmare 200,000 kronor. Fabrikationen afser nästan uteslutande torfströ. Af brännorf kommer tillsvidare att tillverkas endast hvad som erfordras för fabrikerens eget behof.

Aktiebolaget Stafsjö torffabrik i Angelstads socken anlades år 1899, men har under de senare åren betydligt utvidgats. Aktiekapitalet utgör nu 257,000 kronor, och har bolaget erhållit ett statslån å 80,000 kronor. Arbetsstyrkan har varit omkring 100 personer sommartiden och ett tiotal vintertiden. Årliga tillverkningen uppgår till cirka 5,000 ton brännorf, representerande en försäljningssumma af ungefär 40,000 kronor. För närvarande låter bolaget uppföra en våtkolningsfabrik för en beräknad kostnad af 200,000 kronor.

Delary brännorfabrik i Götteryds socken äges af Strömsnäs bruks cellulosaaafdelning, och användes hela tillverkningen uteslutande för cellulosafabrikens eget behof. Fabrikationen, som här började redan i midten af 1870-talet,

uppgår numera årligen till omkring 4,500 ton med beräknadt värde af 26,000 kronor. Statslån har ej anlåtats för anläggningen, som för närvarande lär stå i ett värde af omkring 44,000 kronor.

Bergsjölunds torffabrik i Pjätteryds socken förfogar öfver en areal af omkring 360 hektar, och anläggningskostnaden för densamma belöper sig till cirka 48,000 kronor. Fabriken, som anlades år 1900, drifves tillsvidare blott i mindre skala, i det att endast 350 ton brännorf till ett försäljningspris af 3,500 kronor årligen tillverkats.

Inom Stenbrohults socken äro belägna ej mindre än 5 fabriker för beredande af brännorf och torfströ. Då två af södra stambanans stationer äro belägna inom socknen, hade man vid fabrikerens anläggande räknat på statens järnvägar såsom den största afnämaren af brännorf. Enär emellertid dess inköp här af varit jämförelsevis obetydligt, lära några af fabrikerne nödgats inskränka sin brännorftillverkning. Torfströindustrien däremot har vunnit ett ganska kraftigt uppsving och god afsättning. Arbetet vid dessa fabriker, som fortgår under månaderna april—oktober, sysselsätter omkring 150 personer och årliga tillverkningsvärdet belöper sig till sammanlagdt omkring 100,000 kronor.

Hästhagens brännorfabrik i Vislanda socken, belägen två kilometer söder om Vislanda järnvägsstation, anlades år 1900 för en kostnad af 75,000 kronor, i hufvudsakligt syfte att förse ägaren, Granefors koppar- och mässingsverk, med bränsle. Den årliga tillverkningen har varit 3,000 å 5,000 ton brännorf med ett beräknadt värde af 8 kronor per ton. Under nästlidet år beviljades företaget statslån till belopp af 75,000 kronor. Vid fabriken är anställd en arbetsstyrka af 90 personer under en tid af 2 å 3 månader af året.

Bramstorps i Hemmesjö socken belägna fabrik för tillverkning af brännorf, torfströ och torfnull har under nästlidet år, sedan den öfvertagits af Växjö torfaktiebolag, högst betydligt utvidgat sin verksamhet. Årliga tillverkningen vid fabriken, som i anläggning dragit en kostnad af omkring 75,000 kronor, beräknas numera till 3- å 4,000 ton brännorf samt 30- å 40,000 balar torfströ och torfnull, hvilka produkter tillsammans betinga ett försäljningspris af cirka 50,000 kronor. Bolaget sysselsätter i medeltal ett femtiotal arbetare.

Beträffande *brännvinstillverkningen* inom länet meddelas, att under perioden tillverkats sammanlagdt 1,078,389 liter brännvin å 50 % alkoholhalt. Tillverkningen har under åren 1901, 1904 och 1905 bedrifvits vid allenast ett samt under åren 1902 och 1903 vid två brännerier.

Rörande antalet *fabriker* inom länet och sammanräknade värdet af deras tillverkningar äfvensom rörande antalet *handverkare* och handtverksarbetare samt uppskattade inkomsten af handtverksdriften tillåter sig Länsstyrelsen åberopa de detaljerade redogörelser i dessa ämnen, som årligen afgifvas af Kommerskollegium.

Slöjden är fortfarande af ringa betydelse för länet och drifves ingenstädes i större omfattning. Den ganska betydande tillverkning af väfskedar, som förr bedrefs i de södra socknarna af Sunnerbo härad och hvars alster vunno afsättning icke blott inom landet utan äfven i rätt stor skala försålades till Finland och Ryssland, har numera, sedan

fabrik för tillverkning af stålväfskedar anlagts i Markaryd, till största delen upphört. Det är dock att hoppas, att de nitiska bemödanden, som af länets hushållningssällskap

genom anordnande af utställningar och på mångahanda andra sätt gjorts för befrämjande af slöjdens utveckling så småningom komma att visa sig fruktbärande.

4. Kommunikationer och varubyten.

A) Landtkommunikationer. Af dessa torde *järnvägarna* såsom de viktigaste böra i första rummet omnämnas. Hvad statens järnvägsnät vidkommer, har någon utsträckning däraf inom länet icke under perioden ägt rum. Det enskilda järnvägsnätet har däremot *ökats* med följande, å nedannämnda tider för allmän trafik upplätta järnvägssträckor:

1901 den 21 maj öppnades Sölvesborg—Olofström—Elmhults järnväg, som har en spårvidd af 1'435 meter och längd inom länet af 7,253 meter. Af stationerna vid järnvägen är utom föreningsstationen med statsbanan i Elmhult endast Fålhult belägen inom detta län.

1902 den 25 juni öppnades Klafreström—Åsheda järnväg. Denna järnväg, som utgör fortsättning af Växjö—Klafreströms järnväg, har en spårvidd af 0'891 meter samt är till hela sin längd, 16,450 meter, belägen inom länet. Förutom den gemensamma föreningsstationen i Klafreström äro å bandelen Klafreström—Åsheda inrättade tre stationer, Norrhult, Flybo och Åsheda, samt en hållplats, Linneberg.

1902 den 22 december öppnades Borås—Alfvesta järnväg, som har en spårvidd af 1'435 meter och en längd inom länet af 12,850 meter. Af stationerna är förutom föreningsstationen med statsbanan i Alfvesta allenast Hjortsberga belägen inom Kronobergs län.

De för allmän trafik upplätta enskilda järnvägarna hade vid 1905 års utgång en sammanlagd *längd* inom länet af 521,932 meter och är statens södra stambana framdragen genom länet på en sträcka af 83,805 meter. Sammanlagda längden af järnvägarna i länet utgör sålunda 605,737 meter. Längden af de enskilda järnvägarna har sedan förra femårsperiodens slut ökat med inalles 36,553 meter och hafva vid de nya linjerna sex stationer och hållplatser inrättats. Dessutom har med stöd af Civildepartementets skrifvelse den 27 februari 1903 anlagts och för trafik upplåtits en ny station å Markaryd—Veinge järnväg, kallad Råstorp, belägen på ett afstånd af 5½ km. från Markaryd och 4½ km. från Majenfors.

Byggandet af järnvägen Mönsterås—Åsheda, å hvilken *koncession beviljats* den 10 mars 1899, har ännu icke hvad beträffar den del af denna järnväg, som skulle sträcka sig genom detta län, påbörjats. Genom nådig resolution den 2 juni 1905 har emellertid Kungl. Maj:t medgifvit, att ifrågavarande järnväg delas i tvenne, den ena omfattande bansträckan Mönsterås—Alsterbro och den andra sträckan Alsterbro—Åsheda, samt i sammanhang därmed föreskrifvit, att den förstnämnda järnvägen skall vara färdig att för trafik upplätas senast inom den 1 mars 1906 samt den sistnämnda senast den 31 december samma år. Sedan bolaget i september 1905 försatts i konkurs, har å konkursboets vägnar underdånig ansökan blifvit gjord, att tiden, inom hvilken de båda järnvägarna i sin helhet skulle vara fär-

diga att för allmän trafik upplätas, förlänges med 2 år från de nu bestämda tidpunkterna. Kungl. Maj:t har ännu icke meddelat nådig resolution i anledning af denna ansökning.

År 1904 den 27 maj beviljades koncession för anläggning af järnväg af 0'60 meters spårvidd från Eringsboda å den då under byggnad varande järnvägen mellan Alnaryd och Eringsboda till Elmeboda gamla kyrkoby.

1904 den 9 september har Kungl. Maj:t likaledes beviljat koncession å järnväg af 1'435 meters spårvidd från Glimåkra station å Kristianstad—Immelns järnvägsaktiebolags järnväg till Elmhults station å statens järnvägar.

Sedan Hönshylte—Kvarnamåla järnvägsaktiebolag den 30 november 1903 efter egen begäran *försatts i konkurs*, inköptes af enskild person järnvägen med tillhörigheter den 13 maj 1904 på exekutiv auktion för ett belopp af 250,000 kronor, hvarefter detta köp den 1 september nyssnämnda år öfvertogs af för ändamålet bildade Hönshylte—Kvarnamåla nya järnvägsaktiebolag, med hvilket bolag konstituerande bolagsstämma hållits i Stockholm den 1 juli samma år. Genom Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 23 september 1904 godkändes den å det nya bolaget gjorda öfverlåtelsen af koncessionen.

Sölvesborg—Olofström—Elmhults järnvägsaktiebolag har likaledes under perioden försatts i konkurs. Denna, som började den 27 februari 1903, afslutades den 12 juli nästföljande år, och inköptes järnvägen af Sölvesborg—Olofström—Elmhults nya järnvägsaktiebolag, som öfvertog järnvägen den 1 november 1903.

Vislanda—Bolmens järnvägsaktiebolag nödgades af anledning, som omförmåles i 54 § af gällande aktiebolagslag, den 30 september 1899 träda i likvidation. Sedan 1904 års riksdag emellertid gjort vissa eftergifter och medgifvanden i afseende å bolagets skuld till staten, har bolaget blifvit i så måtto rekonstrueradt, att dess tillgångar och skulder den 15 december 1905 öfverlåtits till Vislanda—Bolmens nya järnvägsaktiebolag, för hvilket bolagsordning blifvit af Kungl. Maj:t fastställd den 2 december 1905.

I efterföljande *tabell F* (sid. 23) redogöres för längden af samtliga inom länet belägna för allmän trafik upplätta järnvägslinjer samt för dessa järnvägars inkomst per dag och bankilometer under hvarje särskildt år af perioden.

De redan under förra femårsperioden pågående *vägdelsingarna* inom länet hafva af anledning, som här nedan närmare omförmåles, ännu icke nått sin afslutning.

För *Konga härads väghållningsdistrikt* har Länsstyrelsen, sedan förslag från vederbörande förrättningsman inkommit, genom utslag den 30 april 1904 bestämt, hvilka vägar som skola i den nya vägdelingen ingå. I anledning af besvär, som af åtskilliga väghållningsskyldige anförts öfver Länsstyrelsens ifrågavarande utslag, har Kammarkollegium den

9 juni 1905 meddelat tvenne särskilda utslag, hvarigenom dock icke någon ändring skett uti Länsstyrelsens nyssberörda utslag. Sedan besvären i viss del fullföljts, har Kungl. Maj:t den 4 maj innevarande år förklarat sig icke finna skäl att göra ändring i Kammarkollegii öfverklagade utslag.

Sedan Konungens Befallningshafvande den 15 augusti 1896 förordnat om ny vägdelning inom *Uppvidinge härads väghållningsdistrikt*, inkom hit den 17 augusti 1901 vägförslag från vederbörande förrättningsman, hvarefter Länsstyrelsen genom utslag den 24 april 1903 bestämt, hvilka vägar skola såsom lands- eller bygdevägar i den nya vägdelningen ingå. Sedan Älghults socknemän anfört besvär öfver detta utslag, har Kammarkollegium genom utslag den 21 april 1904 funnit besvären ej föranleda ändring i öfverklagade utslaget, och har detta kollegii utslag blifvit af Kungl. Maj:t den 17 februari 1905 fastställt.

Sedan den 31 juli 1901 hit inkommit förslag angående de vägar, som böra ingå i ny vägdelning inom *Allbo härads väghållningsdistrikt* m. m., meddelade Konungens Befallningshafvande samma dag 1902 sitt beslut i ärendet. I anledning af anförda besvär ändrades utslaget i viss del af Kammarkollegium, hvilken ändring af Kungl. Maj:t den 16 september 1904 blifvit fastställd.

Inom samtliga nu nämnda väghållningsdistrikt skola i sammanhang med vägdelningarna företagas åtskilliga anläggningar af nya och förbättringar af gamla vägar. Först sedan dessa vägarbeten, hvilkas utförande i flera fall är beroende af att anslag af statsmedel för ändamålet erhållas, blifvit verkställda, kunna vägdelningsförrättningarna fortsättas och avslutas.

Hvad *Norrvidinge härads väghållningsdistrikt* angår, hafva de därstädes pågående, redan i förra femårsberättelsen omförmälda, vägarbeten af nyssnämnda anledning ännu icke blifvit afslutade.

De i förra femårsberättelsen omförmälda *vägarbeten*, för hvilka statsanslag under åren 1896—1900 anvisats, men hvilka arbeten under nämnda år icke hunnit fullbordas, hafva å nedannämnda tider blifvit *afsynade och godkända*, nämligen:

1902 den 17 januari omläggningen och förbättringen af vägen mellan Visseltofta och Hallaryds kyrkor å sträckan från Kornberga till Hallaryds kyrka;

1902 den 1 februari den inom länet belägna delen af väg från Sunnerskog i Unnaryds socken af Jönköpings län till Lidhults järnvägsstation;

1902 den 13 september omläggningen till allmän väg af byvägen mellan Klafreströms bruk och landsvägen vid torpet Engelholm i Nottebäcks socken;

1902 den 30 oktober anläggningen af väg inom Annerstads socken mellan bygdevägen vid Norret och Piksborgs järnvägsstation;

1902 den 5 december anläggningen af väg mellan bygdevägen vid Marshult och Säfsjöströms järnvägsstation inom Älghults och Lenhofda socknar;

1904 den 28 januari omläggningen och förbättringen af häradsvägen mellan Elmhults järnvägsstation och Pjätteryds kyrka.

Härförutom hafva under den senast gångna perioden afsynats och godkänts: 1905 den 27 januari ombyggnad och förbättring af vägen mellan Moheda järnvägsstation och Torps bruk samt Moheda norra åbro, för hvilket företag Kungl. Maj:t den 20 december 1901 anvisat ett anslag af 8,100 kronor.

Af *statsanslagen* för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar hafva, förutom nyssberörda anslagsbelopp, under perioden *anvisats*:

1902 den 31 december 7,800 kronor för omläggning och förbättring af häradsvägen från allmänna landsvägen vid Tingsryds järnvägsstation förbi Kroksjöbo Södergård och vidare genom Södra Sandsjö socken till Linneryds sockengräns;

1904 den 15 april 16,700 kronor för omläggning och förbättring af den del af bygdevägen från häradsvägen vid Lamhults järnvägsstation till vägkorset vid Asa kyrka, som är belägen mellan Lamhults järnvägsstation och Grissjön;

1904 den 15 april 4,900 kronor för omläggning och förbättring af den mellan Nottebäcks kyrka och Sjösås sockengräns vid Åkvarn belägna delen af Sandredavägen;

1904 den 11 november 4,600 kronor för anläggning af väg från häradsvägen vid Hjortaled till Fridafors järnvägsstation i Almundsryds socken;

1905 den 2 juni 3,800 kronor till väganläggningar vid Braås järnvägsstation i Drefs socken;

1905 den 2 juni 15,000 kronor till omläggning och förbättring af bygdevägen från Össjö i Södra Ljunga socken till Hjälmaryd i Ljungby socken;

1905 den 2 juni 38,500 kronor till omläggning och förbättring af den del af bygdevägen från häradsvägen vid

Tab. F. Järnvägarne inom Kronobergs län åren 1901—1905.

Järnvägens namn.	Väglängd inom länet i km.	Inkomst per dag o. bankilometer, i kr.				
		1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
Borås—Alfvesta järnväg	12 850	—	7 28	9 76	11 25	11 80
Bredåkra—Tingsryds >	13 500	6 11	5 99	6 48	6 59	7 33
Halmstad—Bolmens >	30 915	11 93	11 83	12 57	12 24	11 79
Hessleholm—Markaryds >	5 400	9 77	9 81	10 15	10 43	11 07
Hönshylte—Kvarnamåla >	21 077	3 38	3 27	3 55	4 26	5 06
Kalmar >	1 305	18 92	18 88	20 05	20 07	20 62
Karlshamn—Vislanda >	48 553	11 76	11 01	11 14	12 15	12 28
Karlskrona—Växjö >	55 804	16 44	16 74	17 41	17 94	19 08
Kosta >	30 000	4 78	4 23	4 20	4 52	4 39
Markaryd—Veinge >	9 995	7 49	7 46	6 87	7 27	7 95
Nybro—Säfsjöströms >	29 805	7 54	7 19	7 20	7 74	7 47
Skåne—Smålands >	81 670	8 01	8 71	9 38	9 36	9 58
Statens järnvägar	83 805	32 15	32 63	33 68	34 38	35 65
Sölvesborg—Olofström—Elmhults järnväg	7 253	6 11	6 12	6 95	8 38	8 78
Vislanda—Bolmens >	51 000	7 70	7 57	7 13	7 67	8 08
Växjö—Alfvesta >	17 520	40 66	43 61	45 34	60 90	62 19
Växjö—Klafreström—Åsheda järnväg	60 025	8 48	8 56	9 55	10 21	10 20
Växjö—Tingsryds >	45 260	6 72	6 72	7 19	8 14	8 91

Lamhults järnvägsstation i Aneboda socken till vägkorset vid Asa kyrka i Asa socken, som är belägen mellan Grisjön och Asa kyrka;

1905 den 3 november 20,800 kronor till omläggning och förbättring af den mellan Stora Groeryd och gränsen mot Annerstads socken vid Räfte belägna delen af allmänna vägen från Groeryd i Hinneryds socken till anfarstsvägen åt Byholma järnvägsstation i Annerstads socken.

Vinterväghållningen inom de olika väghållningsdistrikten har genom Länsstyrelsens särskilda utslag den 31 oktober och 29 december 1903 samt den 13 januari och 22 februari 1904 blifvit ordnad för fem års tid, räknad från och med år 1905.

Skjutsanstalterna. Skjutsanstalternas antal har under nu ifrågakvarande period varit 59, däraf 5 särskilda skjutsanstalter, hvilka inrättats jämlikt 26 § i kungl. stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878.

Under de senaste årtiondena hafva samfärdsmedlen, i främsta rummet genom tillkomsten af en mängd järnvägar, nått en sådan utveckling, att det gamla skjutsväsendet kunde tyckas hafva förlorat en stor del af sin förra betydelse. Men å andra sidan har just på grund af de sålunda underlättade kommunikationerna antalet resande så väsentligt ökats, att skjutsbestyret visserligen icke undergått den minskning, som man möjligtvis skulle kunna förmoda. Till belysande häraf kan i detta sammanhang omnämnas, att antalet utgångna hästar vid skjutsanstalterna i länet utgjorde 9,109 år 1875, mot 7,566 år 1905. Häraf framgår, att skjutsväsendet, åtminstone hvad detta länet angår, fortfarande spelar en icke oviktig roll i och för samfärdselns förmedlande.

Entreprenad var vid 1905 års slut åvägabragt vid samtliga inom länet varande skjutsanstalter med undantag af Växjö och Rosendals skjutsstationer. Sammanlagda beloppet af entreprenadbidragen uppgick under nyssnämnda år till 4,630 kronor och detsamma fördelade sig å nedannämnda antal skjutsanstalter på följande sätt:

1	skjutsanstalt med entreprenadbidrag af 200 kr. tillsammans	200 kr.
6	» » » » 150 » »	900 »
1	» » » » 140 » »	140 »
23	» » » » 100 » »	2,300 »
1	» » » » 90 » »	90 »
5	» » » » 80 » »	400 »
4	» » » » 75 » »	300 »
6	» » » » 50 » »	300 »
Summa		4,630 kr.

För 5 skjutsanstalter har intet entreprenadbidrag utgått. För allmänna vägar och skjutsning lämnas ytterligare redogörelse i tabell 2.

Inom länet funnos vid 1905 års utgång 5 postkontor och 117 poststationer eller inalles 122 *postanstalter*. Hvad postkontoren beträffar, har ingen annan ändring skett, än att postkontoret i Säfsjöström den 31 mars 1905 indragits, hvarefter poststation å samma ställe öppnats den 1 april samma år, samt att postkontor öppnats i Vislanda från och med den 1 oktober likaledes år 1905. De under förra post-

kontoret i Säfsjöström lydande poststationerna inom länet hafva i stället lagts under postkontoret i Nybro. Antalet postkontor är således detsamma som vid slutet af nästföregående femårsperiod. Under perioden hafva följande nya poststationer inrättats, nämligen: år 1901 Herråkra, Fålhult och Fanaholm; år 1902 Flybo, Norrhult och Hjortsberga; år 1903 Norreryd och Råstorp; samt år 1905 Sjöryd och Säfsjöström.

Inalles hafva således 10 nya postanstalter under perioden tillkommit, men då under samma tid 3 dylika stationer indragits, utgör ökningen endast 7. Å de under perioden för allmän trafik upplåtta nya järnvägslinjerna har postbefordran medelst postiljonskupé och fackpost inrättats.

Postföring medelst åkande post har under perioden nyinrättats å linjerna Elmhult—Göteryd samt Lönsboda—Billarp, hvarjämte densamma å linjen Råfvemåla—Linneryd utsträckts till fem veckoturer fram och åter. Oaktadt den betydelse, som järnvägarne numera erhållit för postföringen, har dock postföringen på landsväg icke nedgått. Så har landtbrefbäring under perioden anordnats å flera nya linjer. Hvad gångposten beträffar, har dock däri en obetydlig minskning inträdd.

Telegrafstationernas antal inom länet har under åren 1901—1905 ökats genom tillkomsten af en statstelegrafstation i Lidhult. Dessutom hafva å de enskilda järnvägarne anordnats telegrafstationer vid Norrhult, Flybo och Åsheda å Växjö—Klafrestrom—Åsheda järnväg, vid Gullaskruf å Nybro—Säfsjöströms järnväg, vid Hjortsberga å Borås—Alfvesta järnväg samt vid Råstorp å Markaryd—Veinge järnväg.

År 1905 funnos inom länet 10 statstelegrafstationer samt 70 vid statens och enskilda järnvägar inrättade telegrafstationer.

Telegrafledningarnas längd uppgick till 698 kilometer, tillhörande telegrafverket, samt 779 kilometer, tillhörande statens och enskilda järnvägar.

Under år 1905 befordrades af Växjö med underlydande stationer 28,950 taxerade telegram, däraf 14,426 afgående och 14,524 ankommande.

Under nu ifrågakvarande femårsperiod har *telefonväsendet* ytterligare utvecklats. Nya stamledningarna från Växjö både norr- och söderut underlätta betydligt rangeringen af samtalen öfver Växjö. Nya växelstationer hafva tillkommit i Hofmantorp, Kosta, Lidhult, Målaskog, Norrhult, Skruf och Åsheda.

Nedanstående tablå utvisar telefonnätens namn samt telefonapparaternas antal och telefonledningarnas längd år 1905:

	Antal apparater.	Ledningarnas längd, i km.		Antal apparater.	Ledningarnas längd, i km.
Växjö	340	273·5	Ingelstad	19	59·2
Alfvesta	51	68·2	Kosta	16	10·5
Braås	27	46·9	Liatorp	11	7·4
Elmhult	22	46·1	Lidhult	16	26·4
Grimslöf	12	34·1	Ljungby	59	80·8
Hofmantorp	15	5·8	Markaryd	22	12·1

Antal apparater.	Lednignarnas längd, i km.	Antal apparater.	Lednignarnas längd, i km.
Moheda 22	125.7	Skruf 7	1.9
Målaskog 5	0.9	Strömsnäs bruk 11	16.8
Norraby 14	84.7	Tingaryd 24	30.4
Norrhult 9	28.3	Vislanda 18	35.8
Ryd 17	34.2	Åsheda 26	25.7
Hysby 18	43.9	S:a 781	S:a 1,048.8

Antalet telefonapparater inom länet, som vid 1900 års slut var 472, har således under femårsperioden ökat med ej mindre än 309, och ledningarna hafva under samma tid förlängts med 212 s km.

B) Sjökommunikationer. I mån som järnvägsnätet inom länet allt mera utvecklats, har betydelsen af öfriga kommunikationsanstalter, särskildt sjökommunikationerna, i sin mån minskats. Under nu förflutna femårsperioden har ångbåtstrafk ägt rum endast å sjöarne Örken, Madkroken, Helgasjön, Tolgsjön, Asasjön och Mückeln. Förutvarande ångbåtsförbindelser å sjöarne Bolmen, Unnen och Rotten kunna däremot i det närmaste anses hafva upphört.

Endast å Räppe—Asa kanalled, som från Räppe järnvägsstation å Växjö—Alfvesta järnväg sträcker sig genom Helgasjön, Tolgsjön och Asasjön till Asa herrgård, har regelbunden persontrafik varit anordnad. För öfrigt tagas förenämnda sjöförbindelser hufvudsakligen i anspråk för transport af skogsprodukter.

I fråga om *flottningsväsendet* inom länet har Länsstyrelsen under de senast förflutna fem åren meddelat särskilda beslut i nedannämnda hänseenden:

1902 den 28 november förordnade Länsstyrelsen, på därom af styrelsen för Bolmans och Lagans flottning-förening gjord ansökan, om höjning af flottningafgifterna i Bolman samt i Lagans andra och tredje distrikt.

1903 den 10 juni medgaf Länsstyrelsen anstånd till den 1 juli 1904 med fullbordandet af de byggnader och arbeten till skydd för broar och stränder och till flottningens underlättande i Skälåns flottled, som genom Länsstyrelsens den 30 december 1899 meddelade och af Kungl. Maj:t den 26 juli 1901 fastställda utslag angående ofvannämnda flottleds inrättande bort vara till afsynig färdiga den 26 juli 1903. Ofvannämnda skyddsarbeten blefvo sedermera af Länsstyrelsen genom resolution den 29 augusti 1904 godkända.

1904 den 10 november fastställde Konungens Befallningshafvande reglemente för Ronnebyåns och vattendragens från sjön Öjen till Ronnebyån och från sjön Rolsmo samt Linne-rydssjöarna till sjön Vikholmen och Bastsjön flottning-förening.

C) Varubyten. Länets förnämsta afsättningsartiklar utgöras liksom förut af trävaror, papper, glas, trämassa, tändstickor samt landbruksprodukter. Om torfindustrien, som börjar få allt större betydelse, har Länsstyrelsen redan förut i annat sammanhang yttrat sig.

I öfrigt återopande Kommerskollegii årliga berättelser rörande rikets handel samt fabriker och handverk, anser

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Kronobergs län.

sig Länsstyrelsen här böra anföra blott några få siffror. Enligt senaste tillgängliga 1904 års officiella statistik i ämnet belöpte sig hela värdet å samtliga vid länets sågverk och hytlerier tillverkade fabrikat till en summa af 3,035,687 kronor. Detta innebär en ganska väsentlig stegring i förhållande till de närmast föregående årens tillverkningsvärde, väl delvis beroende därpå, att vintern 1903—04 var ovanligt rik på snö och därigenom underlättade framforslandet af skogseffekter. Under år 1904 utgjorde värdet å pappers-tillverkningen 3,679,946 kronor, å glasbrukens tillverkningar 2,303,083 kronor — eller öfver en fjärdedel af värdet å hela rikets glastillverkning — å trämassefabrikationen 1,838,920 kronor och å tändstickstillverkningen 440,000 kronor. Bästa afsättningsorterna för länets trävaror äro fortfarande Skåne och Danmark. Af papper, glas och trävaror exporteras ganska mycket, hufvudsakligen till England, dit ock länets hela tändstickstillverkning går på export.

Antalet *handlande*, som under femårsperioden idkat gross-handel eller försäljning af varor från bod eller annat upplagsställe, äfvensom deras betjäning framgår af nedanstående tabell:

År.	Växjö stad.		Ljungby köping.		Landsbygden.	
	Handlande.	Betjäning.	Handlande.	Betjäning.	Handlande.	Betjäning.
1901	106	126	21	20	501	213
1902	109	170	24	17	524	244
1903	110	166	29	31	554	231
1904	108	191	40	54	589	260
1905	97	164	44	41	575	278

Antalet af de personer, som af Länsstyrelsen erhållit tillstånd till s. k. *gårdshandel*, har uppgått år 1901 till 37, hvardera af åren 1902 och 1903 till 27, år 1904 till 22 och år 1905 till likaledes 22. Denna handel, som förr sysselsatte jämförelsevis många af befolkningen i vissa socknar af Sunnerbo härad, har naturligt nog i senare tider förlorat sin förra betydelse.

Antalet *utländske handelsresande*, som inom länet erlagt stadgad bevilling, har uppgått till 4 år 1901, 7 åren 1902 och 1903, 6 år 1904 och 3 år 1905.

Under åren 1901—1905 hafva härstädes verkstälts *firma-anmälningar* till nedanstående antal:

År.	Hos Konungens Befallningshafvande.		Hos Magistraten i Växjö.	
	Enskilda.	Handelsbolag.	Enskilda.	Handelsbolag.
1901	87	5	10	1
1902	102	5	15	4
1903	102	7	17	2
1904	107	7	23	3
1905	93	5	18	2

Under perioden hafva 31 *föreningar för ekonomisk verksamhet* och 3 *ömsesidiga försäkringsbolag* härstädes registrerats.

Genom utslag af den 22 april 1902 har Kommersekollegium föreskrifvit, att de dittillsvarande marknaderna i Elmhult skulle från och med år 1903 indragas. För öfrigt har beträffande *marknaderna* i länet ingen förändring skett under femårsperioden. Däremot hafva under nämnda tid kreatursmöten och torgdagar inrättats å ytterligare 7 platser, nämligen i Långasjö, Urshult, Villkö, Örho, Bred-

hult, Elmhult och Vislanda, hvarjämte Länsstyrelsen medgifvit, att de förutvarande torgdagarna å ägor till hemmanet Prestorp i Berga socken må från och med år 1903 tillsvidare hållas vid Lagans järnvägsstation i samma socken.

För influtna *brännvinsförsäljningsmedel* och deras fördelning redovisas i nedanstående *tabell G*.

5. Kameralförhållanden.

Tabell 3 angående *hemman och lägenheter* å landet samt *stadsjordar* m. m. utvisar den olikhet mot förhållandet vid 1900 års slut, att antalet kronoegendomar under allmän disposition minskats med 7, eller från 369 till 362. Hvad angår förhållandet med *skatteegendomar*, har deras antal ökats med 3 på grund af till statsverket inlösta skattefrälseräntor. Antalet *frälseegendomar* har ökats med 9, eller från 1,325 till 1,334.

Hela antalet i jordeboken upptagna hemman och lägenheter har intill 1905 års slut ökats med 5, eller från 4,736 till 4,741, beroende därpå, att delar af enskilda hemman försålts till kronan för skogsväsendets räkning och, efter ägostyckning, i jordeboken omförts samt med uppdelade mantal upptagits såsom särskilda egendomar.

För antalet *brukningsdelar* och i jordeboken ej upptagna *torp* utmärker tabellen en ökning af de förra med 254, eller från 14,174, som brukningsdelarna voro vid 1900 års slut, till nuvarande 14,428, hvaremot antalet jordtorp nedgått med icke mindre än 845, eller från 5,345 till 4,500. Den under perioden stadigt stigande industriella utvecklingen med ökade arbetslöner, å ena sidan, och en märkbar obenägenhet hos landtbefolkningen att under formen af jordtorp såsom aföning låta anställa sig i jordbrukets tjänst, å den andra, äro de tydliga orsakerna till det starka nedgåendet af dessa lägenheters antal.

I fråga om *taxeringsvärdena* å jordbruksfastigheterna är att iakttaga såsom en af orsakerna till den stora skillnaden i jämförelse med nästföregående periods siffror för

dessa, att vid den allmänna omtaxering, som ägt rum år 1903, hänsyn tagits mera än förut till förefintliga skogstillgångars värden samt till den omständigheten, att samtidigt grundskatterna alldeles upphört likasom ock att rustnings- och roteringsbesvären numera blifvit vederbörande rust- och rotehållare till fullo ersatta. Sålunda har för jordbruksfastigheter, därför bevilning erlägges, taxeringsvärdet blifvit ökad med 7,918,500 kronor, eller från 66,383,100 kronor till 74,301,600 kronor. För sådan jordbruksfastighet, därför bevilning icke utgår, utgör ökningen 826,500 kronor och för annan fastighet med bevilning 4,539,500 kronor, eller från 12,330,700 kronor till 16,870,200 kronor.

Förutom de större platserna, såsom Ljungby och Elmhults köpingar samt Alfvesta municipalsamhälle, för hvilka tabellen innehåller detaljerade uppgifter rörande därinom belägna fastigheters taxeringsvärden, hafva såsom därmed jämförliga orter i redogörelsen sammanförts följande stationsområden och andra platser med deras sammanlagda taxeringsvärden, nämligen: Hofmantorps, Tingsryds, Ingelstads, Braås, Målerås, Liatorps, Vislanda och Moeda stationsamhällen, fabriksorten Kexholm och Ryds municipalsamhälle.

Till upplysning om förhållandet med *kronoegendomar*, som blifvit från statsverket *till frälse försälda*, återopas efterföljande *tabell H* (sid. 27), utmärkande, bland annat, att under perioden försålts 13 själfständiga kronodomäner med taxeringsvärden af tillsammans 107,600 kronor, därför erhållits köpeskillingar å sammanlagdt 227,070 kronor.

Tab. G. *Minuthandel med och utskänkning af brännvin i Kronobergs län försäljningsåren 1901—1905.*

Försäljningsår.	Växjö stad.		Ljungby köping.		Landsbygden.		Hela länet.		Disposition af försäljningsavgifterna.												
	Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Minuthandelsställen.	Afgift. Kr.	Minuthandelsställen.	Afgift. Kronor.	Uppbördsprovision.	Insatt i Statskontoret.	Lands-tinget.	Hushållnings-sällskapet.	Länets socknar.	Växjö stad.	Ljungby köping.	Summa.					
																	Utskänkingsställen.	Tillfälliga Ständiga.	Utskänkingsställen.	Tillfälliga Ständiga.	Utskänkingsställen.
1900—1901	2	7	140,520.00	1	1	13,546.15	6	2	17,775	3	14	2	171,841.15	341.26	30,751.60	32,948.07	18,501.90	12,419.30	70,119.49	6,759.58	171,841.15
1901—1902	2	7	121,262.79	1	1	15,021.76	6	2	17,700	3	14	2	153,984.55	305.55	27,202.39	30,735.79	15,367.92	12,366.90	60,510.14	7,495.86	153,984.55
1902—1903	2	5	122,928.59	1	1	16,853.21	6	1	17,625	3	12	1	157,406.80	312.38	27,900.45	31,418.88	15,709.45	12,314.51	61,341.88	8,409.75	157,406.80
1903—1904	2	5	129,765.86	1	1	13,764.01	6	1	19,725	3	12	1	163,254.87	323.47	28,648.57	32,586.28	16,293.14	13,781.99	64,753.18	6,868.24	163,254.87
1904—1905	2	5	132,874.14	1	1	13,841.01	5	1	21,300	3	11	1	163,015.15	332.40	29,284.35	33,536.55	16,768.29	14,882.70	66,304.21	6,906.65	163,015.15

Under perioden har *inköp* ägt rum till kronoparker af 9 särskilda ägoområden för en sammanlagd köpesumma af 90,843 kronor.

Vid femårsperiodens början utgjorde antalet *utarrende-rade kronodomäner* inom länet 113 och vid dess slut 91, och hafva därunder försålts 14 sådana hemman jämte 16 från domäner afsöndrade lägenheter. 35 arrendeöfverlåtelse af in-dragna kronohemman hafva förekommit, och någon arrende-rätt har icke blifvit förverkad.

Beträffande *jordafsöndringar* enskilda emellan, hvilka varit föremål för föreskrifven fastställelse och till antalet utgjort 1,103, däraf 303 förut varit till soldattorp upplåtna, hafva desamma i hvarje fall afsett evärdlig tid. Äfven från ecklesiastika hemman hafva jordupplåtelse af detta slag ägt rum, nämligen 4 på evärdlig tid och 40 på viss tid.

På grund af erhållet nådigt tillstånd har utbyte ägt rum för 3 komministersboställen på grund af desammas obekväma belägenhet.

Rättigheten till *inlösen af skattefrälseräntor* har be-gagnats i endast två fall, därvid lösesumman utgjort 5,191 kronor 75 öre.

Under perioden har icke något hemman veterligen kommit i ödesmål.

Beträffande *Växjö stad* utvisar tabellen en lifigare byggnadsverksamhet mot föregående period.

I *tabell 4* redovisas för *fideikommissen*, hvilka äro de-samma som under föregående perioden, med tämligen oför-ändrade taxeringsvärden.

För *egendomar, tillhörande inhemska aktiebolag* år 1905, lämnas redogörelse i *tabell 5*, som utvisar:

att antalet dylika bolag mer än fördubblats eller stigit från 30 till 66;

att den mantalssatta jordegendom, hvaröfver dessa bolag med äganderätt förfoga, omfattar mer än 94 hela mantal mot 68 mantal år 1900 samt 25 utjordar och 166 verk och inrättningar mot respektive 10 och 61 nämnda år; varande taxeringsvärdet å bolagens fasta egendomar vid periodens början 6,407,400 kronor, men vid dess slut 10,334,000, repre-senterande en skillnad af 3,926,600 kronor.

Vidkommande fasta egendomar, tillhörande *främmande maktens undersåtar*, utmärker *tabell 6*, att såväl ägarne antal som mantalen och taxeringsvärdena å dessa egen-domar något minskats.

I fråga slutligen om antalet under perioden verkställda *laga skiften, hemmansklyfningar och ägostyckningar* jämte därför anlitad förrättningspersonal och utfärdade förord-nanden hänvisas till den i dessa afseenden upprättade *tabell I* (sid. 28); hafvande landtmäteriförrättningarnas medeltal, som under femårsperioden 1896—1900 utgjorde 78, under ifråga-varande period ökats till 104, ett förhållande som till stor del härleder sig från det intresse, hvarmed jordägarne om-fatta gällande ägostyckningslag.

6. Politi.

A) *Undervisningsväsendet.* Vid *Växjö högre allmänna läroverk* har undervisningen under perioden 1901—1905, liksom under föregående femårsperiod, bestridits af 8 lek-torer, af hvilka en tillika varit rektor, 12 adjunkter och 3 öfningslärare. Dessutom hafva vid läroverket åtskilliga

extra lärare varit anställda. Lärjungeantalet, som i slutet af 1880-talet nedgick ganska väsentligt, har under de senare åren varit stadigt i oafbrutet stigande och till och med öfver-skridit sin förra höjdpunkt; under nu ifrågavarande period har detsamma växlat mellan lägst 323 och högst 407. Mogen-

Tab. H.

Till frälse försållda kronoegendomar i Kronobergs län åren 1901—1905.

E g e n d o m e n s n a m n .	Num-mer.	Man-tal.	B e l ä g e n h e t .		Tillträdet skedde.			Köpe-skilling.	Taxerings-värde.
			H ä r a d .	S o c k e n .	År.	Månad.	Dag.		
Skyrskvarn, f. d. pipareboställe	1	$\frac{1}{4}$	Konga	Uråsa	1904	Mars	14	11,035	5,500
Bohl, f. d. sergeantsboställe	1	$\frac{3}{4}$	Uppvidinge	Sjösås	1901	»	»	27,425	10,800
Gasslanda, f. d. pipareboställe	3	$\frac{1}{4}$	Norrvidinge	Gårdsby	1903	»	»	9,210	7,500
Gynkelstorp, f. d. sergeantsboställe	2	$\frac{1}{2}$	»	Tolg	1901	»	»	12,600	12,000
Hagstad Södergård, f. d. regementskvartermästareboställe	1	$\frac{3}{10}$	Kinnevald	Kalfsvik	1903	»	»	8,100	5,800
Gyvik, f. d. rustmästareboställe	1	$\frac{1}{4}$	Norrvidinge	Aneboda	1905	»	»	16,400	11,000
Hillandsgårde, f. d. profossboställe	1	$\frac{1}{2}$	Allbo	Västra Torsås	1903	»	»	14,350	4,500
Klasentorp Rustmästaregård, f. d. rustmästareboställe	4	$\frac{3}{8}$	»	Slätthög	1905	»	»	22,525	8,000
Opparyd Bosgård, f. d. profossboställe	1	$\frac{5}{8}$	»	Västra Torsås	1904	»	»	39,000	15,000
Trufvedsmåla, f. d. regementskvartermästareboställe	1	$\frac{1}{4}$	»	»	1905	»	»	14,405	12,000
Ör Brogården, f. d. rustmästareboställe	10	$\frac{1}{4}$	»	Ör	»	»	»	16,945	8,000
Håå, f. d. trumslagareboställe	5	$\frac{1}{4}$	Sunnerbo	Hamneda	1903	»	»	29,050	4,500
Ryssby Klockaregård, f. d. trumslagareboställe	4	$\frac{1}{4}$	»	Ryssby	1904	»	»	6,025	3,000

hetsexamen har under perioden aflagts af 111 läroverkets egna lärjungar samt 4 privatister. Under sommaren 1905 hafva en del mindre betydande förändringar vidtagits med afseende å läroverkets inredning. För de läroverket tillhörande stipendiefonder lämnas redogörelse i tabell 7.

Läroverket, hvars reallinje förut slutat med femte klassen, kommer numera på grund af Riksdagens den 18 maj 1904 fattade beslut i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk m. m. den 31 december 1903 att blifva fullständigt jämväl å reallinjen.

Antalet lärare, lärarinnor och lärjungar vid *Växjö elementarläroverk för flickor* under nu ifrågakvarande femårsperiod framgår af följande öfversikt:

Läsår.	Lärare.	Lärarinnor.	L ä r j u n g a r .				Lärjungar, som afgått efter slutad kurs.
			Från Växjö stad.	Från Kronobergs läns landsbygd.	Från främmande län.	Summa.	
1901—02 . . .	4	11	136	41	7	184	22
1902—03 . . .	4	13	137	28	7	172	16
1903—04 . . .	3	15	148	32	9	189	13
1904—05 . . .	3	13	158	32	10	200	11
1905—06 . . .	5	15	165	32	13	210	9

Under perioden har läroverket åtnjutit statsanslag till belopp af 2,000 kronor för läsåret 1901—02, 2,750 kronor för läsåret 1902—03 samt för hvardera af de följande läsåren 3,500 kronor. Därjämte har skolan åtnjutit anslag af Växjö stad med 800 kronor för läsåret 1901—02, 2,150 kronor för läsåret 1902—03 samt sedermera årligen 3,500 kronor.

I förra femårsberättelsen omnämnda, med läroverket förenade *förberedande skolan* har äfven under denna period varit i verksamhet och arbetat efter samma plan som förut.

Hösten 1903 inflyttade läroverket och skolan i ett nybyggdt, tidsenligt läroverkshus och erhöll på samma gång så godt som helt och hållet ny inredning och undervisningsmateriell. Höstterminen 1905 utvidgades läroverket med en 8:de klass; bland nya läroämnen i denna må nämnas huslig ekonomi och hälsolära.

Vid *Växjö folkskollärarseminarium* hafva under perioden varit anställda 1 rektor, 4 adjunkter, 2 lärare i öfnings-skolan, 7 lärare i öfningsämnen, af hvilka 2 lärare i slöjd tillika undervisa i öfnings-skolan, samt 1 lärarinna i slöjd i öfnings-skolan. Under samma tid hafva inalles 129 lärjungar intagits i seminariet. Lärjungeantalet har för öfrigt under de olika åren växlat mellan högst 101 och lägst 97. Under ifrågakvarande fem år hafva 128 lärjungar och 2 prästmän, som endast deltagit i de praktiska öfningarna, aflagt examen för anställning såsom ordinarie folkskollärare. Dessutom har med Kungl. Maj:ts tillstånd en småskollärare undergått pröfning i vissa ämnen och i undervisningsförmåga för anställning som folkskollärare i en bestämmd församling. Pröfning för anställning såsom lärare vid småskola har i öfverensstämmelse med nådiga stadgan den 28 maj 1897 anställts med 1 lärjunge vid seminariet samt med 2 lärare och 2 lärarinnor, hvilka under minst två år med goda vitsord tjänstgjort vid småskolor eller mindre folkskolor. Statsunderstöd till lärjungarna har utgått med 6,891 kronor under år 1901, 6,740 kronor under år 1902, 6,681 kronor under år 1903, 6,728 kronor under år 1904 och 6,658 kronor under år 1905.

I följd af seminariibyggnadens otillräckliga utrymme och i öfrigt mindre tillfredsställande beskaflenhet har framställning hos Kungl. Maj:t gjorts om beredande af nya lokaler för seminariundervisningen. För beredande af till-

Tab. I.

Afslutade landtmäteriförrättningar i Kronobergs län åren 1901—1905.

År.	Personal.			Antal förrättningar.	Skiftade mantal.	D e l ä g a r e .										Summa skiften.	S k i f t a d e h e k t a r .								
	Landtmätare.	Medhjälpare.	Elever.			Kvarboende,					Utflyttande,						Tomter, trädgårdar o. d. samt åker- och cirkulärhånsjord.	Äng.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.	Däraf ägostyckade.			
						som hvar för sig fått					som hvar för sig fått														
						1 skifte.	2 skiften.	3 skiften.	4 skiften.	öfver 4 skiften.	Summa.	1 skifte.	2 skiften.	3 skiften.	4 skiften.								öfver 4 skiften.	Summa.	
1901	6	3	2	104	10 221	188	33	14	—	—	235	2	1	—	—	—	—	3	300	83	224	604	45	¹⁾ 4,145	3,189
1902	5	2	1	87	12 075	188	50	8	—	1	247	1	—	—	—	—	—	1	318	63	186	426	265	²⁾ 3,541	2,601
1903	6	2	1	103	10 220	171	43	16	1	1	232	7	3	7	—	1	18	353	422	337	2,329	147	³⁾ 6,022	2,779	
1904	6	2	1	118	17 323	326	81	9	—	—	416	5	3	—	—	—	8	526	90	371	731	10	⁴⁾ 7,184	5,932	
1905	4	2	3	108	19 696	320	55	10	—	1	386	3	2	1	—	—	6	475	308	395	1,532	27	⁵⁾ 5,855	3,661	
Summa	—	—	—	520	69 535	1,193	262	57	1	3	1,516	18	9	8	—	1	36	1,972	906	1,513	5,622	494	⁶⁾ 26,697	18,162	

¹⁾ Däraf 3,189 hektar, delade genom ägostyckning, hvilka ej kunnat fördelas på de fyra näst föregående kolumnerna. — ²⁾ D:o 2,601 hektar. — ³⁾ D:o 2,779 hektar. — ⁴⁾ D:o 5,932 hektar. — ⁵⁾ D:o 3,593 hektar. — ⁶⁾ D:o 18,162 hektar.

räckligt utrymme för den tillämnade nybyggnaden har Växjö stad erbjudit staten lösa sig till seminariiområdet angränsande 14,065 kvadratmeter af lägenheten Ringsberg mot en ersättning af 5,000 kronor och den gamla seminariibyggnaden, som kommer att från området bortföras.

Vid *länets landstings seminarium* för utbildande af lärare vid småskolor och mindre folkskolor samt af biträdande lärare vid folkskolor har under nu ifrågavarande period undervisningen bedrivits efter fullständigt samma plan som förut. Vid anstalten hafva varit anställda 3 lärare och 1 lärarinna; elevernas antal har i de olika kurserna varit högst 34 och lägst 30. Under nu ifrågavarande period hafva 92 elever från anstalten utexaminerats. Länet tillhörande elever, som haft sin bostad utom Växjö, hafva hvarje termin blifvit tilldelade reseersättning från och till sina hem. Landstinget har för upprätthållande af seminariet i fråga under perioden utgifvit sammanlagdt 9,900 kronor.

I och för *folkskoleundervisningen* var länet vid utgången af nästföregående femårsperiod deladt i 80 skoldistrikt. Detta antal har under nu ifrågavarande period ökats med ett, i det att Elmhults köping i Stenbrohults socken bildat eget skoldistrikt. Antalet skolor var vid slutet af år 1900 359, däraf 33 fasta och 162 flyttande småskolor, 12 fasta mindre folkskolor samt 54 fasta och 98 flyttande folkskolor, af hvilka sistnämnda 81 ambulerade på två och 17 på tre stationer. Vid slutet af år 1905 funnos sammanlagdt 393 skolor, af hvilka 51 voro fasta och 137 voro flyttande småskolor, 32 fasta mindre folkskolor samt 88 fasta och 85 flyttande folkskolor, de sistnämnda samtliga flyttande på två stationer. Härtill komma dessutom 66 fortsättningskolor i 41 skoldistrikt, 41 slöjdskolor för gossar i 19 och 38 dylika skolor för flickor i 17 distrikt.

Antalet skolpliktiga barn har under perioden nedgått från 26,310 år 1900 till 25,983 år 1905. Under samma tid har antalet ordinarie och extra ordinarie lärare och lärarinnor ökats från 394 till 437. Sjutton nya skolhus hafva under perioden blifvit uppförda. Vid utgången af nästlidet år förfogade länets skoldistrikt öfver sammanlagdt 315 egna och 94 förhyrda skolhus mot 293 egna och 75 förhyrda vid slutet af år 1900.

Kostnaderna för folkskoleväsendet hafva under nedannämnda år uppgått till följande belopp:

	År 1901. Kr.	År 1905. Kr.
För lärares aflöning	266,397-76	317,505-66
› skollokalerna och inventarier	89,897-79	193,702-16
› undervisningsmateriell	5,851-73	9,643-92
› öfriga behof	50,237-92	72,878-66
Summa	412,385-20	593,730-40

Af ofvanstående korta öfversikt torde framgå, att folkskoleväsendet inom länet fortfarande är stadt i en glädjande utveckling, och måste det rättvisligen erkännas, att många kommuner underkasta sig jämförelsevis betydliga uppoffringar för att bringa sitt skolväsen i tidsenligt och fullt ändamålsenligt skick.

Kronobergs läns manliga folkhögskola är fortfarande förlagd till Grimslöf i Skatelöfs socken, och undervisningen

därstädes har bedrivits efter hufvudsakligen samma plan som under föregående femårsperiod. Lärokursen har således årligen pågått under november—april eller sammanlagdt sex månader samt bestridts af en föreståndare, en andre lärare och en sånglärare, hvarjämte landtbruksläraren vid den sedan år 1903 med folkhögskolan förenade landtmannaskolan under de tre sista åren biträdt med undervisningen i öfningsämnen. Läroämnen ha varit desamma som under föregående period, nämligen modersmål, historia, geografi, naturlära, litteraturläsning, sång, skrifning, räkning, bokföring, fältmätning och avvägning samt stats- och kommunalkunskap. Årliga elevantalet har under perioden växlat mellan högst 32 och lägst 24.

Den manliga folkhögskolan har af staten erhållit anslag under år 1901 af 2,000 och under åren 1902—05 af 3,000 kronor årligen samt af landstinget med 2,500 kronor under hvardera af åren 1901—03 och 1,300 kronor under hvardera af åren 1904 och 1905.

En *kvinnlig folkhögskola* för länet inrättades, såsom redan i förra femårsberättelsen omnämndes, år 1900. Äfven denna är förlagd till Grimslöf samt begagnar manliga folkhögskolans lokaler och undervisningsmateriell. Undervisningen har vid denna skola årligen pågått under de tre månaderna maj, juni och juli samt upprätthållits af folkhögskolans föreståndare och tre lärarinnor. Läroämnen äro liksom i den manliga afdelningen dels af allmänbildande, dels af mera praktisk art. De förra äro desamma som i den manliga skolan. De senare utgöras af — förutom skrifning, räkning och enklare bokföring — hälso- och hushållslära samt kvinnlig slöjd, såsom konstväfnad, sömnad och knyppling. Årliga elevantalet har varit högst 29 och lägst 14.

Den kvinnliga folkhögskolans årliga anslag af staten har växlat emellan 932 och 1,475 kronor; af landstinget har den erhållit 500 kronor för hvardera af åren 1901—03 samt 1,000 kronor för hvardera af åren 1904 och 1905.

Den 1 mars 1901 beslöto stadsfullmäktige, att en *lägre teknisk yrkeskola* skulle upprättas i Växjö. Stadgar antogos och nödiga anslag för en dylik skola beviljades, hvar efter densamma redan höstterminen 1901 kunde börja sin verksamhet. Skolans ändamål är att meddela undervisning i sådana kunskapsgränar och färdigheter, som för en insiktsfull utöfning af lägre teknisk yrkesverksamhet äro af nöden.

Styrelsen består af sex personer, af hvilka fyra utses af stadsfullmäktige och två af Växjö stads söndagsskolas styrelse. Kostnaderna för denna undervisningsanstalt bestridas af följande medel: 1) ett årligt anslag af staden af 1,500 kronor, hvaraf dock under år 1901 250 kronor, under hvardera af åren 1902—1904 500 kronor och under år 1905 300 kronor lämnats af Växjö stads söndagsskolas styrelse; 2) räntan af en till staden för ändamålet donerad fond, numera utgående med 675 kronor årligen; 3) ett årligt anslag af staten, utgörande de senaste åren 1,200 kronor; och 4) terminsafgifter af eleverna, uppgående till omkring 150 kronor om året.

Undervisningen omfattar frihandsteckning, konstindustri och fackteckning, linearritning, målning, textning, välskrifning och bokföring, rätt- och uppsatsskrifning, räkning och geometri samt tyska och engelska språken.

Lärarne utgöras af en föreståndare och förste lärare samt fyra timlärare.

Skolan, som under första terminen af sin verksamhet hade ett lärjungantal af 76 manliga lärjungar, har sedermera så utvecklats, att i densamma under höstterminen 1905 undervisades 78 manliga och 37 kvinnliga lärjungar.

Växjö stads söndagsskola, som förut omfattat en högre och en lägre afdelning, har under nu ifrågavarande femårsperiod bestått endast af den lägre afdelningen. Den förutvarande högre afdelningen åter har varit förlagd inom Växjö lägre tekniska yrkesskola, hvilken senare därför ock, såsom nyss nämnts, åtnjutit årligt understöd från söndagsskolans fonder. Den lägre afdelningen har fortfarande enligt af skolans styrelse fastställt reglemente till ändamål att bereda de i handverkerierna och fabrikerne här i staden anställda gossar tillfälle till undervisning i kristendom, modersmål, räkning och bokföring. Antalet lärjungar har under de sista fem åren växlat mellan 12 och 25 samt utgjorde höstterminen 1905 18. Premier, bestående dels af kontanta penningar, dels af böcker, hafva årligen likasom förut utdelats till lärjungar, som gjort sig därpå förtjänta.

Skolans fonder uppgingo den 31 december 1905 till 16,336¹² kronor. För tiden för skolans inrättande samt dess förutvarande ekonomiska ställning är i korthet redogjort i förra femårsberättelsen.

Förskolan för blinda i Växjö kunde under sommaren 1901 taga sin nybyggda lokal i besittning. För själfva byggnadsfrågans närmare utveckling redogöres i föregående femårsberättelse. Den nya lokalen, som upplyses medelst elektriskt ljus samt uppvärms och ventileras genom värmeledning med s. k. lågtrycksånga, hvilken fungerar på ett synnerligen tillfredsställande sätt, har visat sig väl motsvara de fordringar, man ställer på en tidsenlig skol- och bostadsbyggnad. Också har hälsotillståndet, som i de förut använda låga och trånga lokalerna lämnade mycket öfrigt att önska, efter inflyttningen i den nya byggnaden varit mycket godt.

Lärarepersonalen har under nu ifrågavarande period bestått af rektor, tillika räkenskapsförare och sekreterare i styrelsen, samt 3 lärarinnor.

Antalet intagna, närvarande och afgående lärjungar under hvarje läsår af perioden angifves i nedanstående tabell:

Läsår.	Intagna vid läsårets början.	Närvarande under läsåret.	Afgångna vid läsårets slut.
1900—01	6	30	5
1901—02	10	35	8
1902—03	9	36	8
1903—04	6	34	7
1904—05	7	34	11
Summa	38	—	39

Något dödsfall har ej inträffat bland lärjungarna under de fem år, skolan varit inrymd i den nya byggnaden.

Att lärjungarnas antal hittills icke uppgått till det för skolan beräknade, torde hafva sin grund däri, att lagen angående den obligatoriska blindundervisningen ännu ej blifvit tillräckligt känd eller respekterad bland allmänheten.

Af de under perioden afgångna 39 lärjungarna hafva 28 efter fullbordad, i regel fyraårig kurs, öfvergått till institutet för blinda å Tomtebodas för fortsatt undervisning därstädes.

Vid andra döfstumundervisningsdistriktets skola i Växjö har under femårsperioden ingen förändring skett rörande lärarepersonalen, utan utgöres den fortfarande af 1 föreståndare, 4 lärare och 7 lärarinnor samt dessutom 1 handarbetslärarinna och 3 lärare i slöjd och handverk. Elevantalet har nedgått från 97 år 1901 till 79 år 1905. Under nu ifrågavarande fem år hafva inalles 76 elever från skolan utskrifvits efter avslutad fullständig lärokurs.

För hvarje i skolan intagen elev erhålles ett årligt statsanslag af 250 kronor. Öfriga omkostnader bestridas af de småländska landstingen, hvilkas sammanlagda anslag utgjort 26,307⁶⁷ kronor för år 1901, 28,331⁶⁷ kronor år 1902, 32,951⁶⁷ kronor år 1903, 31,506⁶⁷ kronor år 1904 och 33,396⁶⁷ kronor år 1905, hvaraf Kronobergs län enligt antagen fördelningsgrund bidragit med ¹⁶⁴/₆₀₀.

För att underhålla den döfstummes håg för kunskaper samt stödja hans religiösa lif hafva fortsättningskurser, som avslutats med allmän nattvardsgång, varit anordnade under tre veckor hvardera af åren 1902 och 1903. Äfven under sommaren 1905 hölls nattvardsgång, i hvilken icke mindre än 142 döfstumma deltog. På grund af respektive järnvägsförvaltningars tillmötesgående erhöles medellöse kursdeltagare och nattvardsgäster fria resor till och från skolan. Kostnaderna för undervisning och kosthåll utgingo af räntemedlen å Allmänna institutets för döfstumma fonder. Af samma räntemedel hafva därjämte från och med år 1901 såsom understöd åt utgående elever utanordnats sammanlagt 2,462⁸⁰ kronor och såsom understöd åt föräldrar, som varit i behof af lättnad i dem åliggande bidrag till barnens kosthåll, hafva årligen utdelats 544 kronor.

I likhet med hvad som ägt rum i närmast föregående femårsberättelser har Länsstyrelsen ansett sig kunna i detta sammanhang i korthet redogöra för *Föreningens för Smålands fornminnen och kulturhistoria* utveckling och verksamhet under senast tilländagångna femårsperioden.

Föreningens egna antikvariska eller kulturhistoriska samlingar, hvilka den 31 december 1900 omfattade 2,220 nummer, hafva under nu ifrågavarande år ökat år 1901 med 185, år 1902 med 148 samt år 1903 med 150 nummer, år 1904 vunnit ökning med 91 men minskats med 1 nummer och år 1905 ökat med 64 nummer, så att dessa samlingar den 31 december 1905 utgjorde 2,857 nummer, af hvilka dock åtskilliga omfatta flera särskilda föremål. Med undantag af 2 föremål, som under femårsperioden inköpts, har under åren 1901—1905 ökningen af föreningens egna samlingar — likasom största delen af föreningens förut ägande samlingar — tillkommit genom gåfvor.

Föreningens bibliotek har jämväl under nyssnämnda år vunnit någon tillökning.

De hos föreningen deponerade föremålen bilda en särskild serie, hvilken vid periodens slut omfattade inalles 159 nummer. De flesta depositionerna härröra från kyrkor inom Växjö stift och hafva till föreningen öfverlämnats med

stöd af Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademiens medgifvande i skrifvelse af den 17 juni 1885.

Växjö högre allmänna läroverks betydande samlingar af antikvarisk, historisk och etnologisk art, hvilka af föreningen till förvar, vård och förevisande i fornsalen emottagits, äro förtecknade i särskild katalog, och de dithörande föremålen äro till utmärkande af läroverkets äganderätt försedda med etiketter af särskild färg jämte nummer i egen serie.

Samtliga förhistoriska föremål, vare sig de ägas af föreningen själf eller af Växjö läroverk, äro dels tillsammans grupperade efter de särskilda åldrar, i hvilka man indelat den förhistoriska tiden, dels ock topografiskt ordnade enligt den småländska bygdens nuvarande indelning i härad och socknar. Medeltiden och nyare tiden tillhörande föremål — vare sig de ägas af föreningen eller Växjö läroverk eller hos föreningen deponerats — äro med hvarandra ordnade inom grupper med den hänsyn, som betingas af föremålen inbördes samhörighet och af gruppernas sammanhang.

Samlingarna, hvilka fortfarande vårdas på ett synnerligen förtjänstfullt sätt, hållas på kungjorda tider för allmänheten afgiftsfritt tillgängliga. Det lifliga intresse, hvarmed dessa af allmänheten omfattas, kännetecknas af besöksfrekvensen. Enligt gjord beräkning har antalet antecknade besök uppgått år 1901 till 3,462, år 1902 till 4,250, år 1903 till 4,565, år 1904 till 3,600 och år 1905 till 3,760.

Under år 1903 hade föreningen tillfredsställelsen att få för H. K. H. Kronprinsen förevisa fornsalens samlingar.

Föreningen, som af länets landsting åtnjutit ett årligt anslag af 300 kronor, senast beviljad för fem år från och med år 1905; ägde den 31 december 1905, utom museibyggnaden med tillhörande fast och lös inredning, uti särskilda till institutionens upprätthållande af Kronobergs läns sparbank donerade medel en fond af 15,000 kronor samt därjämte 1,896 kronor 33 öre besparade medel, hvarmed kostnaderna för tilltänkta nödigbefunna ändringar och nyanskaffningar af erforderliga inventarier torde under den närmaste framtiden till större delen kunna bestridas.

B) Bank- och försäkringsväsendet. Åtskilliga nya bankkontor hafva under sista femårsperioden öppnats inom länet. Så har Bankaktiebolaget Södra Sverige öppnat afdelningskontor i Alfvesta, Åseda och Tingsryd, Sydsvenska kreditaktiebolaget i Växjö, Västerviks handelsbank i Målerås och Smålands enskilda bank i Alfvesta. Af dessa har dock Bankaktiebolaget Södra Sveriges afdelningskontor i Alfvesta

numera indragits. Tillsammans med de i förra femårsberättelsen omnämnda voro sålunda 12 bankkontor i verksamhet här i länet vid periodens slut.

Nedanstående *tabell K* utvisar bankrörelsens omfattning vid slutet af åren 1900 och 1905.

Tabellens siffror tala tydligt om det betydande uppsving, som bankverksamheten inom länet under de sistförflutna fem åren tagit. Sålunda har under nu ifrågavarande period utlåningen ökat med något öfver 65 procent samt inlåningen med cirka 70 procent.

Smålands med flere provinser hypoteksförenings distrikt omfattar Kronobergs, Jönköpings samt delvis Kalmar, Blekinge, Hallands och Skaraborgs län, de tvenne sistnämnda dock endast hvad angår före år 1890 utlämnade lån och där-efter verkställda konverteringar af samma lån. För föreningen gäller fortfarande det af Kungl. Maj:t den 23 oktober 1891 stadfästa reglemente med däri enligt kungl. resolutionen den 16 september 1898 fastställda ändringar. Beträffande föreningens verksamhet under femårsperioden inom Kronobergs län må nämnas, att antalet delägare vid 1905 års slut utgjorde 4,295. Under perioden hafva i föreningen ingått 331 nya delägare, under det att 409 därur afgått, hvadan alltså delägareantalet minskats med 78. Denna minskning är beroende hufvudsakligast därpå, att åtskilliga delägare enligt den för 5 % lånen fastställda amorteringsplanen under perioden slutbetalt sina lån utan att på nytt söka inträde i föreningen.

Taxerings- eller uppskattningsvärdet å de jordbruksfastigheter inom länet, för hvilka inträde i föreningen vunnits, utgjorde vid 1905 års slut 27,395,700 kronor, mot 27,365,200 kronor vid slutet af år 1900. Det primitiva beloppet å de utaf föreningens delägare upptagna amorteringslån uppgick den 31 december 1905 till sammanlagdt 11,861,300 kronor, mot 11,920,400 samma dag år 1900. Minskningen i primitiva lånesumman beror på samma omständighet, som ofvan nämnts beträffande minskningen af delägareantalet och innebär sålunda icke, att skillnaden mellan inbetalta och utlämnade lån, nämligen 59,100 kronor, blifvit till föreningen inbetald, utan hafva låntagare genom konvertering i regel utfått hvad som godtskrifvits dem genom amortering å äldre lån.

Amorteringen å förutnämnda lånesumma, 11,861,300 kronor, uppgår till omkring 2,300,000 kronor, hvadan den återstående kapitalskulden vid 1905 års slut torde kunna beräknas till i rundt tal 9,550,000 kronor.

Under femårsperioden hafva, hufvudsakligen genom konvertering af äldre lån, utlämnats nya lån samt inbetalts äldre lån till följande antal och belopp:

Tab. K. Bankrörelsens omfattning i Kronobergs län vid slutet af åren 1900 och 1905.

År.	Inlåning. Kronor.				Utlåning. Kronor.						
	Depositions- och kapitalräkning.	Upp- och afskrifningsräkning.	Sparkasse- och hushålls-räkning.	Summa.	Diskonterade växlar.	Lån mot in-teckning i fast egendom.	Lån mot annan real-säkerhet.	Lån mot borgen.	Å kassa-kreditiv.	Löpande räkning.	Summa.
1900 ^{31/12}	7,871,843-74	985,011-69	1,586,354-34	10,443,209-77	3,185,974-21	1,003,715-00	551,510	299,496-72	895,890-53	20,000-00	5,956,586-46
1905 ^{31/12}	11,600,617-73	1,250,556-67	4,891,586-22	17,742,760-62	6,140,872-44	1,248,385-00	892,020	482,905-00	936,667-35	136,883-34	9,837,733-13

År.	Utlåmnade lån.		Taxeringsvärde å fastighet, hvarå lån utlånats. Kronor.	Inbetalda lån.		Taxeringsvärde å fastighet, hvarå lån inbetalts. Kronor.
	Antal.	Belopp. Kronor.		Antal.	Belopp. Kronor.	
1901	58	243,200	646,100	44	114,900	259,000
1902	74	463,400	1,021,800	127	497,900	1,140,200
1903	58	248,300	579,900	93	465,400	1,004,400
1904	53	312,500	753,300	63	268,000	619,500
1905	88	436,700	995,000	82	417,000	942,500
Summa	331	1,704,100	3,996,100	409	1,763,200	3,965,600

De i föreningen vid 1905 års slut belånade fastigheternas sammanräknade mantal utgjorde omkring 1,135, mot 1,141^{1/2} vid slutet af år 1900. Jämför man förstnämnda summa med hela länets förmedlade mantal, 2,786^{109/240}, visar det sig, att omkring 40% % däraf äro i föreningen belånade.

Alla under femårsperioden utlånade lån löpa med 4 % ränta, 1/2 % eller 2 % amortering samt 3/20 % förvaltningsbidrag, däraf 1/20 % tillfaller Sveriges allmänna hypoteksbank.

Småländska stadshypoteksföreningen, hvars styrelse har sitt säte i Eksjö, hade vid utgången af år 1900 endast 2 delägare inom Växjö stad, och hafva under de sistförflutna fem åren, Länsstyrelsen veterligt, icke några nya delägare från nämnda stad i föreningen ingått.

De inom länet befintliga *sparbankerna* äro desamma som vid utgången af nästföregående femårsperiod, nämligen Kronobergs läns sparbank i Växjö och Sunnerbo härads sparbank i Ljungby samt nedannämnda sockensparbanker: i Konga härad: Linneryds, Långasjö, Elmeboda och Väckelsångs socknars sparbanker; i Uppvidinge härad: Lenhofda sparbank samt Nottebäcks pastorats, Åseda kommuns, Älgults och Algutsboda socknars sparbanker; i Kinnevalds härad: Urshults och Almundsryds socknars sparbanker; i Allbo härad: Skatelöfs pastorats, Vislanda pastorats, Virestads församling och Lekaryds pastorats sparbanker; och i Sunnerbo härad: Agunnaryds kommuns samt Götteryds och Markaryds socknars sparbanker.

Vid de undersökningar af sparbankernas förvaltning, som under perioden årligen verkstälts af Länsstyrelsens ombud, hafva icke förekommit anmärkningar af allvarigare beskaffenhet.

Rörande såväl sparbankernas som ock *postsparbankens* verksamhet hafva redan förut i denna berättelse vid skildringen af det ekonomiska tillståndet inom länet lämnats en del summariska uppgifter, och tillåter sig därför Länsstyrelsen att här återöpa dessa samt i öfrigt hänvisa till den officiella statistiken i hithörande delar.

Några *folkbanks* finnas icke inom länet.

Växjö handverkares m. fl:s förlagskassa har under perioden fortsatt sin verksamhet. Vid utgången af år 1905 utgjorde antalet insättare 42 med en behållning af 34,684.15 kronor. Vid samma tid uppgick reservfonden till 5,946.38 kronor eller till ungefär 17 % af nyssnämnda behållning.

Utöfver de uppgifter rörande *försäkringsväsendet*, som innehållas i de redogörelser i ämnet, hvilka årligen af Civildepartementet meddelas, har Länsstyrelsen föga att tillägga.

Rörande *Växjö ränte- och kapitalförsäkringsanstalt*, för hvilken i föregående femårsberättelse utförligare redogjorts, må här meddelas endast följande öfversikt:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Antal insatser	206	202	171	142	162
Insatt belopp . . . . . kr.	9,966	28,305	11,744	6,613	21,806
Delägarnes behållning . . .	652,290	687,716	716,298	719,968	737,558
Delägare vid årets början . .	2,327	2,424	2,475	2,532	2,566
Lifräntetagare vid årets början, män	16	19	23	24	25
kvinnor	46	49	60	63	65
Utbetalda lifräntebelopp, kr.	4,918	5,472	5,742	6,093	6,218
Lifräntefondens behållning .	71,179	75,868	76,922	80,923	99,803
Reservfondens	9,741	9,957	10,090	10,243	10,574

Den likaledes i föregående femårsberättelse omförmälda, i Växjö år 1898 bildade *Landsstatens försäkringsförenings* verksamhet och utveckling under perioden framgår af nedanstående sammandrag:

År.	Antal delägare.				Inbetalda inträdes- avgifter, i kr.	Utbetalda försäkrings- belopp, i kr.	Reserv- fondens storlek vid årets slut, i kr.
	Under året till- komne.	Under året afgångne.		Vid årets slut kvar- varande.			
		Genom dödsfall.	Af annan orsak.				
1901	3	1	2	140	220	1,420	8,916
1902	4	1	1	142	255	2,580	9,514
1903	7	1	—	148	570	1,460	10,472
1904	9	6	1	150	580	7,900	11,392
1905	6	4	—	152	195	1,500	12,162

För de s. k. *femhundramannakassorna* i Växjö, hvilka med hänsyn till föremålet för deras verksamhet snarast äro att betrakta såsom ett slags försäkringsföreningar, lämnas uppgifter i tabell 7.

Antalet inom länet befintliga *sockenmagasin* är desamma som under nästföregående period, och kan Länsstyrelsen i öfrigt beträffande dessa inrättningar hänvisa till hvad som omförmäles i förra femårsberättelsen.

C) *Hälsa- och sjukvård samt fattigvård.* Under femårsperioden har förste provinsialläkaren i länet, utom i Växjö stad, Ljungby och Elmhults köpingar samt Alfvesta municipalsamhälle, å hvilka platser sanitär inspektion årligen ägt rum, verkställt dylik inspektion i 15 stationssamhällen, 3 kyrkobyar, 30 industriella verk samt i ett flertal skolor, fattiggårdar, mejerier m. fl. ställen. Renhållningsväsendet, vattenafloppen, dricksvattentillgången, hygienin inom matvaruaffärerna, anordningen för sjukvården m. m. hafva därvid i främsta rummet tagits i beaktande samt vid de industriella verken dessutom hygienin inom arbetslokalerna med afseende å utrymme, luftväxling, skyddsåtgärder mot dammbildning, arbetstid samt arbetarnes bostäder och villkor i öfrigt. Dessa inspektioner hafva varit af ganska stor betydelse, och de påpekanden och hänvisningar, som vid desamma gjorts, hafva gifvit uppslag till en hel del förbättringar samt ökat

intresset för åtskilliga till det sanitära området hörande frågor. Mycket återstår naturligtvis dock här att göra, innan det kan sägas, att de sanitära förhållandena inom länet äro på fullt tillfredsställande sätt ordnade.

En del af de förbättringar, som under perioden i sanitärt hänseende vidtagits, må här i korthet omnämnas. Från och med september 1901 är för Växjö stad gällande särskild ordningsstadga för slakterier och charkuterier samt försäljningslokaler för kött- och charkuterivaror. Under år 1904 började vidtagas regelbundna undersökningar af beskaflheten af inom staden saluhållen mjölk. Tvenne särskilda hälsopoliser finnas i Växjö anställda sedan hösten 1901.

För viss intill Ljungby köping belägen del af Ljungby socken blef år 1903 särskild hälsovårdsordning fastställd. För Ryds stationssamhälle har genom nådiga brefvet den 2 december 1905 ordnings- m. fl. stadgar för rikets städer samt hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar blifvit gällande. Stadsplan för Elmhults köping har under år 1905 blifvit fastställd. Kloakledningarna i Alfvesta, Ljungby och Elmhult hafva utvidgats, och renhållningen inom dessa samhällen har under perioden väsentligt förbättrats. Den 1 februari 1905 fastställdes matvarustadga för Alfvesta municipalsamhälle att lända till efterrättelse från och med den 1 april samma år.

Vid ett par industriella verk hafva inrättats badhus för varma och kalla bad med fria eller mycket billiga bad för arbetarne, vid ett har inrättats ångkök och vid flera hafva förbättringar vidtagits beträffande arbetarebostäderna m. m. De i många afseenden så fördelaktiga rörbrunnarna hafva kommit i bruk inom Ljungby köping och särskildt inom Alfvesta municipalsamhälle. I detta sammanhang må ock

nämnas, att Kronobergs läns landsting år 1905 beslöt inrättandet af ambulatoriska skolkökskurser.

Bland framsteg på den *allmänna sjukvårdens* område må framhållas, att länets landsting från och med år 1903 haft fast anställda fyra epidemisjuksköterskor, stationerade en vid vardera af stationerna för länets fyra ordinarie provinsialläkare. Dessa sjuksköterskor hafva varit till mycket stort gagn i kampen mot de smittosamma sjukdomarna. Dessutom finnas sjuksköterskor anställda i Elmhults köping samt i Stenbrohults och Almundsryds socknar, hvarförutom Grönskåra extra provinsialläkaredistrikt, omfattande bland annat Älghults socken i detta län, har epidemisjuksköterska.

För antalet sjuke samt kostnaden för sjukvården vid *lasaretten* i Växjö och Ljungby redogöres i *tabell L*. Liknande uppgifter för *sjukstugorna* i Tingsryd och Lenhofda återfinnas i *tabell M*.

Under perioden hafva vid lasarettet i Växjö uppförts dels en större tillbyggnad till sjukafdelningen, dels ock tidsenligt ekonomihus, hvilka voro färdiga att tagas i anspråk i september år 1902. Den förstnämnda byggnaden utgöres af ett tvåvånings stenhus, innehållande trenne större sjuk-salar om respektive 18, 16 och 8 sängar, tvenne mindre om 3 sängar vardera samt ett enskildt rum med 2 sängar. Dessutom är i dess undre våning inrymd den nya operationsafdelningen med tillhörande tvättrum, sterilisations- och förbandsrum. Hvarje våning har slutligen dagrum, vettande åt väster och försedda med rymliga verandor. Totalkostnaden för denna tillbyggnad uppgick till 124,122⁹⁸ kronor samt för dess inredning till 12,158¹² kronor.

Ekonomihuset, hvilket genom en sammanbindningskorridor är förenadt med lasarettet, innehåller förutom köket med ångkokapparater, skafferier, betjäningens matsal samt tvättinrättning. Denna senare är försedd med moderna mekaniska

Tab. L. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid lasaretten i Kronobergs län åren 1901—1905.

Lasarett.	Lasarettafdelningen.			Kurhusafdelningen.			Totalkostnaden för den egentliga sjukvården, i kronor.	
	Antal vårdade.	Underhållsdagar.		Antal vårdade.	Underhållsdagar.		För hela sjuk-antalet.	För hvar sjuk pr dag.
		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.		
<i>Växjö.</i> ¹⁾								
År 1901 . . .	848	26,491	31.0	7	199	28.4	42,349.00	1.59
» 1902 . . .	789	25,373	32.1	—	—	—	49,358.89	1.94
» 1903 . . .	992	32,531	32.6	5	142	28.4	59,511.12	1.82
» 1904 . . .	1,051	34,693	33.0	7	197	28.1	62,261.80	1.77
» 1905 . . .	1,101	34,562	31.4	17	482	28.5	70,476.88	2.00
<i>Ljungby.</i> ¹⁾								
År 1901 . . .	488	11,416	26.0	5	101	20.2	20,166.06	1.69
» 1902 . . .	478	11,787	24.6	7	258	36.8	24,267.34	1.78
» 1903 . . .	412	12,484	30.3	—	—	—	27,300.72	1.79
» 1904 . . .	475	12,392	26.0	1	29	29.0	23,669.68	1.89
» 1905 . . .	459	13,154	28.6	1	42	42.0	25,664.81	1.94

¹⁾ Antalet sjuksängar utgjorde år 1905 å Växjö lasarettafdelning 130 och å kurhusafdelningen 10 samt å Ljungby lasarettafdelning 41 och å kurhusafdelningen 6.

K. Maj:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Kronobergs län.

Tab. M. Antal sjuke och sjukvårdskostnaden vid sjukstugorna i Kronobergs län åren 1901—1905.

Sjukstuga.	Antal vårdade.	Underhållsdagar.		Totalkostnad för den egentliga sjukvården, i kronor.		Antal sjuk-sängar.
		För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.	För hela sjukantalet.	För hvarje sjuk.	
<i>Lenhofda.</i>						
År 1901	143	3,834	23.0	3,550	24.83	10
» 1902	108	2,398	22.0	4,023	37.25	10
» 1903	101	1,876	18.5	4,198	41.56	10
» 1904	84	1,896	22.5	4,345	51.73	10
» 1905	109	2,406	22.0	4,313	39.57	10 ¹⁾
<i>Tingsryd.</i>						
År 1901	113	3,512	31.0	5,097.72	44.95	12
» 1902	115	3,421	29.7	5,085.27	44.21	12
» 1903	134	3,610	26.9	4,274.36	31.74	12
» 1904	145	4,185	28.9	6,435.64	39.24	12
» 1905	160	5,133	32.8	6,157.72	39.16	12

¹⁾ Under senare hälften af året 12.

tvättmaskiner, drifna med ånga. I första våningen äro inrymda mangel och strykrum samt ångtorkinrättning och linneförråd; dessutom finnas här liksom i tredje våningen bostäder för betjäningen. I jordvåningen äro rymliga källare samt maskinrum och rum för desinfektionsugnen. Kostnaderna för ekonomihuset uppgingo till sammanlagt 79,824 kr. 11 öre.

I sammanhang med ofvannämnda nybyggnader undergick den gamla lasaretsbyggnaden en genomgripande reparation. Värmeledning infördes öfverallt, alla salar oljemålades och nya sängar anskaffades, hvarjämte uppsattes en elektrisk hiss, hvilken genomlöper byggnadens samtliga våningar.

Legosängsavgifterna per dag hafva under perioden varit 3 kronor för i enskildt och 1 krona 50 öre för i halfensskildt rum vårdad patient. För vård i allmän sjuksal har betalats 1 krona af bemedlade, 50 öre af mindre bemedlade och 30 öre af fattiga, allt detta för länet tillhörande personer. För utom länet boende, å lasarettet vårdad patient har avgiften uppgått till 3 kronor 50 öre för enskildt, 2 kronor för halfensskildt rum och 1 krona 50 öre för vård i allmän sjuksal.

Å lasarettet i Ljungby hafva legosängsavgifterna varit å enskildt rum 1 krona samt i öfrigt enahanda som vid lasarettet i Växjö.

De vid lasarettet årligen influtna legosängsavgifternas sammanräknade belopp hafva utgjort:

	Växjö. Kronor.	Ljungby. Kronor.	Summa. Kronor.
År 1901	11,920·60	4,731·60	16,652·20
» 1902	11,371·70	4,999·00	16,370·70
» 1903	13,575·00	5,324·90	18,899·90
» 1904	14,981·00	5,792·00	20,773·00
» 1905	15,835·80	5,976·60	21,812·40

Länet äger endast tvenne epidemisjukhus, ett i Växjö med 20 sängar och ett i Ljungby med 8 sängar. Bristen i detta afseende är en svag punkt i länets allmänna sjukvård. Ett af förste provinsialläkaren genom Länsstyrelsen till 1903 års landsting hänskjutet förslag om utredning i detta afseende vann ej Landstingets bifall. Inom Växjö provinsialläkaredistrikt hafva vid flera tillfällen under gängse epidemi provisoriska isoleringsanstalter varit anordnade, så ock vid ett par tillfällen i Växjö stad.

Under år 1905 utfärdade förste provinsialläkaren till samtliga kommunalnämnder förslag angående bildande af smittrenaredistrikt, som borde bestå af närliggande kommuner med sinsemellan bekväma kommunikationer, och för hvilka borde tillsättas ordentligt utbildade och i öfrigt lämpliga smittrenare. Redan samma år bildades 4 sådana distrikt med station för smittrenaren i de särskilda distrikten i Moeda, Berg, Nöbbele och Markaryd, hvarjämte flera andra distrikt vid årets slut voro under bildning.

Rörande antalet vårdade, sjukplatser och underhållsdagar samt kostnader vid Växjö hospital hänvisas till tabell N.

Nämnda hospital har under den gångna femårsperioden genomgått en betydande utveckling samt välbehöfiga och genomgripande förändringar i syfte att bringa denna tämligen gammalmodiga anstalt till att fylla de anspråk, man nu mera ställer på en tidsenlig vårdanstalt för sinnessjuka. Sälunda hafva de äldre sjukhusbyggnaderna omändrats i ändamål att bereda öfvervakningsafdelningar m. m. De forna cellrummen inom afdelningen för oroliga och våldsamma hafva genom ombyggnad dels apterats till öfvervakningssalar, där de sjuke dag och natt få ligga till sängs under oafätlig tillsyn och omvårdnad, dels ock anordnats till vanliga enkelrum, där mera oroliga eller störande sjuka separeras för natten, ehuru fortfarande under tillsyn. Den äldre otillfredsställande värmeledningen har ersatts med en ny och effektiv sådan med varmluftssystem. Samtliga byggnader hafva försetts med elektrisk belysning. För förenämnda arbeten har kostnaden beräknats till omkring 206,000 kronor, att utgå ur förslagsanslaget till hospitals underhåll.

En kriminalafdelning — den första i sitt slag i Sverige och afsedd för sådana personer, som, tilltalade för brott, i anseende till sinnessjukdom förklarats icke kunna till ansvar fallas, men såsom samhällsvådliga anses i behof af vård å sinnessjukanstalt — har uppförts för en beräknad kostnad af 394,000 kronor, hvilka medel beviljats af 1902 och 1903 års riksdagar. Afdelningen, som kan mottaga inalles 100 patienter, har börjat beläggas från och med innevarande år.

Till en kolonibyggnad (»öppendörrpaviljong») å den Växjö Hospitalsgård tillhörande lägenheten Brändeudde och afsedd för 30 lugne och arbetande manlige sjuke eller konvalescenter anvisade 1903 års riksdag 38,500 kronor. Byggnaden blef färdig att tagas i bruk under senare delen af år 1905.

Tab. N. Antal vårdade, sjukplatser, underhållsdagar och kostnader vid Växjö hospital åren 1901—1905.

År.	Kvarliggande sjuke från föregående år.			Intagne under året.			Vårdade under året.			Afförde under året.			Kvarliggande sjuke till nästa år.			Sjukplatser vid årets slut.	Antal underhållsdagar.	Medeltal sjuke pr dag.	Totalkostnad. Kronor.	Medelkostnad för hvar person, i kronor.	
	M.	Kv.	S.a.	M.	Kv.	S.a.	M.	Kv.	S.a.	M.	Kv.	S.a.	M.	Kv.	S.a.					För dag.	För år.
1901	111	106	217	27	55	82	138	161	299	24	58	82	114	103	217	220	79,754	218·5	131,796·54	1·65	604·57
1902	114	103	217	39	50	89	153	153	306	38	49	87	115	104	219	220	79,814	219	130,587·65	1·64	596·29
1903	115	104	219	22	24	46	137	128	265	22	34	56	115	94	209	295 ¹⁾	74,968	206	138,446·07	1·85	672·07
1904	115	94	209	7	5	12	122	99	221	29	25	54	93	74	167	295 ¹⁾	66,646	182	137,327·81	2·06	754·54
1905	93	74	167	54	61	115	147	135	282	11	21	32	136	114	250	325 ¹⁾	73,066	200	156,454·10	2·14	732·27

¹⁾ 75 sjukplatser beräknade vid hospitalets koloni i Korsberga för familjevård af sinnessjuka.

Jämlikt kungl. proposition till 1903 års riksdag beviljades medel till anordnande försöksvis i Korsberga socken af Jönköpings län af familjevård för lugnare sinnessjuka från Växjö hospital, hvars direktion skulle omhänderhafva förvaltningen och hvars öfverläkare skulle utöfva den närmare tillsynen och ledningen af vårdanstalten. Sedan ett centralhem blifvit förhyrdt, afsedt för tillfällig vård af sådana sjuka, som på grund af påkomna orosutbrott eller kroppsliga sjukdomar icke därunder lämpade sig för familjevård, samt till bostad för en å platsen stationerad skolad öfversköterska och öfrig erforderlig betjäning, kunde redan i oktober 1903 de första sjuka börja utflyttas, så att vid samma års utgång i familjevård funnos inackorderade 27 män och 20 kvinnor, hvilket antal emellertid är afsedt att så småningom ökas till 100 och därutöver, i den mån för familjevård lämpliga sjuka kunna från hospitalet dit öfverflyttas. Familjevården af sinnessjuka — denna för vårt land nya vårdform, som i alla länder, där den förut införts, visat sig lika välgörande för de sjuka som fördelaktig ur statsfinansiell synpunkt och som därför torde kunna betraktas som framtidens hufvudsakliga vårdform för sinnessjuka — har trots den korta försökstiden visat sig väl motsvara de gjorda förväntningarna, såsom äfven framgår af den närmare redogörelsen i Medicinalstyrelsens berättelse angående sinnessjukvården åren 1903 och 1904.

På grund af kungl. proposition beslöt 1903 års riksdag, att till förutvarande hospitalsområdet skulle den 14 mars 1906 läggas angränsande, indragna $\frac{3}{4}$ mantal Växjö Hospitalsgård med undantag af några smärre jordområden, hvilka deras arrendatorer fingo inköpa, samt ett mindre område, som Växjö stad medgifvits rätt att inlösa.

Vid slutet af femårsperioden är å hospitalsområdet under uppförande en upptagningsanstalt för provisorisk vård af sinnessjuka. Anstalten uppföres af Kronobergs och Blekinge läns landsting gemensamt och är afsedd att inrymma 40 sjukplatser, 20 för hvardera länet. Den beräknas kunna tagas i bruk under senare delen af innevarande år.

Sedan samtliga förenämnda byggnader samt Korsberga-kolonien blifvit tagna i anspråk för beräknade antalet sjuka, kommer Växjö hospital att disponera öfver inalles 490 sjukplatser.

Förutom de i förra femårsberättelsen omförmälda privata vårdanstalter för sinnessjuka, nämligen Blådingenäs, beläget omkring 8 km. söder om Alfvesta järnvägsstation i Blådinge socken, Hof Dahlbogård i Växjö landsförsamling och Magnusdal å Växjö norra förstad, hafva under perioden tillkommit ett par mindre dylika sjukhem i Öjaby socken.

Vid öfverinspektörens för sinnessjukvården i riket senast förrättade inspektioner vårdades å samtliga förenämnda anstalter ett 20-tal patienter, och kunde den vård, som därstädes ägnades de sjuka, enligt samme öfverinspektörs öfver de verkställda inspektionerna afgifna berättelse, i de allra flesta fall betraktas såsom tillfredsställande.

I detta sammanhang anser sig Länsstyrelsen böra lämna en kortfattad redogörelse för den under femårsperioden tillkomna Kronobergs läns vårdanstalt för minderåriga obildbara sinnesslöe. Under år 1901 igångsattes för ändamålet en frivillig insamling, hvilken kröntes med sådan fram-

gång, att vid ingången af år 1902 uppkommit en fond å 11,288 kronor 94 öre, hvilken samma år ökades med en särskild donation af 5,000 kronor. Lokal för anstalten förhyrdes i Hof Börjesgård af Växjö landsförsamling och föreståndarinna och betjäning anställdes, så att anstalten redan den 16 januari 1902 kunde börja sin verksamhet. Anstalten har för hvarje verksamhetsår erhållit anslag af 1,000 kronor från Landstinget samt för år 1905 statsanslag till belopp af 3,000 kronor, sedan densamma under nämnda år blifvit af Kungl. Maj:t för sitt ändamål godkänd. Dessutom har anstalten årligen erhållit anslag från Malmö barnhusfond samt från och med 1903 årliga afgifter från medlemmarna i en förening för vård af obildbara sinnesslöe, som nämnda år här bildats i syfte att bereda anstalten ökade och årligen återkommande inkomster.

En närmare redogörelse för anstaltens ekonomi och verksamhet i öfrigt meddelas i nedanstående tablå:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Inkomster . . . . . kr.	11,525·28	7,684·85	3,943·94	3,611·27	7,753·81
Utgifter . . . . . »	236·84	4,505·70	3,193·20	3,478·67	4,187·25
Tillgångar vid årets slut »	11,288·94	14,467·59	15,218·33	15,350·93	18,917·49
Intagna barn . . . . . antal	—	10	8	1	3
Afförda barn, till hemorten . . . . . »	—	2	1	—	1
Afförda barn, döda . . . »	—	1	—	—	—
Barn vid årets slut . . . »	—	7	9	10	12
Kosthållningen pr dag o. person . . . . . öre	—	39·5	29·9	26·5	25·1
Kosthållningen pr år och person . . . . . kr.	—	144·10	109·13	96·73	91·62
Totalkostnaden pr dag o. barn . . . . . öre	—	141	106	94·8	96·2
Totalkostnaden pr år och barn . . . . . kr.	—	484·65	386·90	345·87	351·09

Då anstalten i sin nuvarande lokal endast kan mottaga 12 barn, har styrelsen under nästlidet år inköpt en närliggande lägenhet i afsikt att där låta uppföra en tidsenligare anstalt, afsedd för 20 barn.

Vid anstalten äro för närvarande anställda en föreståndarinna, 2 sköterskor och 1 tjänarinna. Läkarevården bestrides af förste provinsialläkaren G. A. Sjö Dahl.

Läkaredistriktens antal har under femårsperioden ökat med ett, i det att Åseda kommun jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 27 september 1901 medgifvits rätt att från och med år 1902 utgöra ett extra provinsialläkaredistrikt med station för läkaren i Åseda. Elmhults extra provinsialläkaredistrikt har från och med 1904 års början utvidgats med Loshults socken i Kristianstads län.

De ordinarie läkarebefattningarna hafva från och med 1905 ökat med en underläkarebeställning vid Växjö lasarett. Vid 1905 års slut voro inom länet anställda och bosatte följande läkare: 1 förste provinsialläkare, tillika provinsialläkare i Växjö distrikt, 3 provinsialläkare, en i hvardera af Ljungby, Tingsås och Lenhofda distrikt, 3 extra provinsialläkare, en i hvardera af Elmhults, Ryds och Åseda

extra provinsialläkaredistrikt, 1 biträdande provinsialläkare, 1 stads- och fängelseläkare, 1 lasarettläkare och 1 lasarettunderläkare, 1 hospitalsöfverläkare och 1 biträdande hospitalsläkare, 1 regementsläkare samt 5 praktiserande läkare, hvarjämte 3 f. d. provinsialläkare, 1 f. d. lasarettläkare och, f. d. regementsläkare äro inom länet bosatte. Dessutom är extra provinsialläkaren i Grönskåra distrikt af Kalmar län anställd äfven för Älghults socken af detta län.

Tjänsteårsberäkning under ytterligare fem år beviljades för en extra provinsialläkare i Elmhults distrikt från och med år 1904 samt i Ryds och Grönskåra distrikt från och med år 1905. Elmhults och Ryds distrikt erhålla statsbidrag för läkarens aflöning med respektive 1,000 och 700 kronor.

Fyra tandläkare voro vid femårsperiodens slut praktiserande inom länet, samtliga bosatte i Växjö. Dessutom har ett par andra haft regelbundna mottagningar å vissa platser i länet.

Vid 1905 års slut voro 3 sjukgymnaster verksamme inom länet och bosatte i Växjö.

Barnmorskornas antal i hela länet utgjorde vid femårsperiodens slut 70, nämligen 66 på landsbygden och 4 i Växjö. Sju kommuner saknade ännu vid nyssnämnda tidpunkt fast anställd barnmorska; dock har ett par af dessa redan gått i författning om anställande af sådan. Några kommuner aflöna barnmorska gemensamt med någon närgränsande kommun. För genomgående af repetitionskurs för äldre barnmorskor har Landstinget för hvarje år under perioden anslagit 300 kronor att fördelas med 50 kronor till hvardera af sex barnmorskor, hvilket antal ock årligen genomgått dylik kurs.

För skyddskoppymningens utöfvande voro vid 1905 års slut anställda 81 vaccinatorer, hvilka, enligt hvad förste provinsialläkaren vitsordat, handhaft densamma med omsorg och samvetsgrannhet. Fjorton vaccinatorer inom länet hafva under perioden erhållit belöningar för vaccinationens befrämjande. Under de två senaste åren har animal vaccin alltmera kommit till användning.

Under år 1904 öppnades tvenne nya apotek, nämligen i Växjö och Alfvesta, och samma år förändrades medicamentsförrådet i Elmhult till själfständigt apotek. Vid femårsperiodens slut funnos inom länet 8 apoteksinrättningar: 2 i Växjö, 1 i Ljungby, 1 i Tingsryd, 1 i Lenhofda, 1 i Elmhult, 1 i Alfvesta och 1 i Ryd, det sistnämnda medicamentsförråd, som tillhandahålles af apoteksinnehafvaren i Tingsryd. Under år 1905 är underdånig ansökan gjord om inrättande af ett själfständigt apotek i Markaryd.

Länet äger tvenne brunns- och badanstalter Ryd och Grennaforssa. Båda hafva under perioden undergått åtskilliga modernisationer och förbättringar. Kurgästernas antal var år 1905 vid Ryd 595 och vid Grennaforssa 206. För Evedals badinrättning, som fortfarande upprätthålles och anlitas såsom en rekreationsort, hufvudsakligen för Växjöbor, är i korthet redogjort i förra femårsberättelsen.

Rättsmedicinska obduktioner hafva under perioden utförts till ett sammanlagdt antal af 37, däraf 4 inom Växjö stad.

Beträffande kommunernas utgifter för den allmänna fattigvården, antalet understödstagare m. m. tillåter sig Länsstyrelsen hänvisa till den officiella statistiken i ämnet.

Utom de förut befintliga 7 fattiggårdarna i Tingsås, Algutsboda, Urshults, Ljungby, Ryssby, Markaryds och Hemmesjö socknar har under perioden fattiggård tillkommit jämväl i Växjö landsförsamling.

Ersättning eller understöd af statsmedel har till fattigvårdssambhällena i länet utgått med 6,978⁸⁹ kr. för år 1901, 6,285⁸⁹ kr. för år 1902, 6,862²⁹ kr. för år 1903, 7,528¹² kr. för år 1904 och 10,684⁶³ kr. för år 1905.

Såsom allmänt omdöme om fattigvårdens handhafvande inom länet anser sig Länsstyrelsen kunna uttala den uppfattningen, att vederbörande kommunala myndigheter visserligen söka i görligaste mån begränsa fattigvårdsutgifterna, men att erforderligt understöd veterligen icke förvägrats, där verkligt behof varit för handen.

D) Rättsväsendet och fångvården. Då officiella berättelser rörande rättsväsendet och fångvården årligen afgifvas af chefen för Justitiedepartementet och Fångvårdsstyrelsen, anser sig Länsstyrelsen, utöfver hvad som redan meddelats beträffande länets judiciella indelning, bötesfångarnes antal och hemort, antalet konkurser, utmätningar, växelprotester m. m., kunna inskränka sig till följande kortfattade upplysningar i hithörande ämnen.

Sedan de tingshusbyggnadsskyldige inom Allbö härad fattat beslut om uppförande af nytt tingshus i Alfvesta, har Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 31 mars 1905 förklarat dem berättigade att till tomtplats för samma tingshus m. m. till sig lösa ett område om 41 ar från hemmanet 1/2 mantal frälse Alfvesta Backegård i Aringsås socken, hvarefter vid sammanträde inför häradsrätten den 2 oktober nyssnämnda är uppdragits åt en kommitté att genom län anskaffa för ändamålet erforderliga medel.

Redan år 1896 anmärkte Riksdagens justitieombudsman, att Kinnevalds och Norrvidinge härads särskilda arkiv i Tjureda och Jät voro långt ifrån tillfredsställande, hvadan ombyggnad af dem snarast möjligt borde verkställas. Då äfven själfva tingshusen i flere afseenden icke kunde anses ändamålsenliga samt härtill kom, att genom åtskilliga under senare tider anlagda järnvägar kommunikationen mellan domsagens olika delar och Växjö stad blifvit väsentligen underlättad, har förslag sedermera väckts att med de båda tingslagens sammanslagning i Växjö förlägga en för häradena gemensam tingshusbyggnad. Med föranledande af detta förslag hade hemställan gjorts hos justitieombudsmannen att med arkivbyggnadsfrågan finge tills vidare anstå och sålunda inga åtgärder vidtagas, som kunde försvåra en för domsagan ändamålsenlig lösning af den i hvarje fall ej aflägsna tingshusbyggnadsfrågan. Då emellertid sistnämnda fråga på grund af motstånd, särskildt från befolkningen i de socknar, som äro belägna närmast intill de nuvarande tingsställena, ej tycktes hafva utsikt att inom en snar framtid kunna realiseras, förklarade justitieombudsmannen i skrivelse den 25 oktober 1905, att med anskaffande af lämpliga arkiv icke längre kunde få anstå, och anmodades vederbörande domhafvande att föranstalta därom, att åtgärder vidtagas för åvägbringandet af nya, mot eldfara på betryggande sätt skyddade och i öfrigt ändamålsenliga lokaler till förvarande af Kinnevalds och Norrvidinge härads

arkiv, därvid enligt justitieombudsmannens uppfattning jämväl borde tagas i öfvervägande lämpligheten däraf, att en för båda häradsarkiven gemensam lokal uppfördes i Växjö. I anledning häraf hafva de tingshusbyggnadsskyldige invånarne blifvit inför häradsrätterna i saken hörde, hvarvid uppdragits åt särskilda kommitterade att inkomma med allsidig utredning af såväl arkiv- som tingshusbyggnadsfrågan. Genom tingslagens sammanslagning med gemensam tingsstad i Växjö skulle befolkningen tydligtvis beredas förmanen af ökad snabbhet i rättsskipningen samt lättad i byggnads- och underhållsskyldigheten af tingshus.

Någon förändring med afseende å de inom länet befintliga domstolarnas organisation har icke under perioden ägt rum.

Rörande antalet i länsfängelset i Växjö förvarade fångar under hvarje särskildt år af femårsperioden meddelas uppgifter i *tabell O*.

Extra judiciella bestraffningar af fångar hafva förekommit till ett antal af 16. I 15 af dessa fall har tillämpats straffarten mistning af sängkläder och endast i ett fall mörk cell. Alla dessa bestraffningar med undantag af två hafva ålagts från andra fängelser, särskildt Stockholm, hit för straffets undergående förflyttade fångar.

Fångarne hafva till hufvudsaklig del varit sysselsatta med förfärdigande af tändsticksaskar, papperspåsar och kuvert samt från och med år 1905, då fängelset började användas till förvaringsort för kvinnliga fångar från hela södra Sverige, med sömnadsarbete, såsom tillverkning af klädes- m. fl. persedlar för olika statsförvaltningars räkning i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Fångvårdsstyrelsen angående fångarbetets användande för statens behof den 14 oktober 1904. Inkomsten af fångarnes arbeten har för år 1901 uppgått till 3,142¹⁴ kr., för år 1902 till 3,707⁹⁶ kr., för år 1903 till 2,212⁶⁵ kr., för år 1904 till 1,854⁷⁵ kr. och för år 1905 till 8,465³⁵ kr. Under samma år hafva enligt landskontorets räkenskaper samtliga utgifter för fångvården inom länet utgjort respektive 26,943⁰¹ kr., 29,390²⁹ kr., 29,559⁷³ kr., 30,127⁶⁹ kr. och 36,955⁰⁴ kr.

Aflöningsstaten har för bevakningspersonalen från och med år 1903 och för fängelseföreståndaren från och med år 1904 ändrats så, att alla befattningshafvande ställts oberoende af inkomsten af fångarbetet och i stället erhållit fasta löner.

Genom nådigt bref af den 30 juni 1905 har Kungl. Maj:t förordnat, att, för öfverflyttande af fänggevaldigersgöromålen å vaktkonstaplarna vid läns- och kronohäkterna, de nu i staten upptagna gevaldigerslönerna må, i den mån så kan ske, i stället användas till inrättande af nya vaktkonstapelsbefattningar vid berörda fängelser.

Kronobergs läns skyddsförening har under perioden fortsatt sin gagnande verksamhet. Åt fem frigifna fångar har föreningen lyckats anskaffa tjänst hos lämpligt husbondefolk mot gängse löneförmåner och med en utackorderingsavgift af 75—150 kronor pr år för hvarje. Tvenne af dem hafva dock efter helt kort tid lämnat sin tjänst. Föreningen har dessutom på så sätt understödt fyra af sina förenämnda skyddslingar, att dessa vid frigifningen blifvit väl utrustade med kläder, linne och skodon. Förvaltningskostnaderna hafva uppgått till 199 kronor 75 öre och sammanlagda understöds- och utackorderingsbeloppen till 432 kronor 30 öre. Antalet föreningsmedlemmar utgjorde 277 den 31 december 1905. Vid samma tidpunkt hade föreningen en behållning af 8,307 kronor 66 öre.

E) Länets landsting. För dess inkomster och utgifter under hvarje särskildt år af perioden redogöres i *tabell P* (sid. 38). Landstingsskatten har utgått för år 1901 med 13 öre, för år 1902 med 24 öre, för år 1903 med 31 öre, för år 1904 med 32 öre och för år 1905 med 39 öre, allt per bevillningskrona.

F) Fromma stiftelser. Om fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, ej registrerade sjukkassor och därmed jämförliga inrättningar lämnas uppgifter i bifogade *tabell 7*, däri upptagits, förutom de i förra femårsberättelsen omnämnda, dels de under perioden tillkomna stiftelser, dels ock några äldre, hvarom uppgifter först nu erhållits.

Af de inom länet vid 1905 års utgång förefintliga stiftelser äro att hänföra till:

	Antal.	Kronor.
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dyl.	93	250,414
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning	97	253,479
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning	59	224,542
d) Stiftelser för sjukvård	7	8,978
e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor	10	35,761
f) Pensionsfonder	17	147,881
g) Pensionskassor	4	61,584
h) Andra stiftelser och inrättningar	28	343,580
Summa	315	1,326,219

Tab. O. Fångantalet vid länsfängelset i Växjö åren 1901—1905.

År.	Häktade för			Dömda att undergå										Trans-port-fångar.		Summa.				
	brott.			straffarbete					fängelse											
				i 2 år eller därunder:		på bestämd tid öfver 2 år.			i husest. på till- gång till böter.		i husest. på till- gång till böter.									
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
1901	41	5	6	2	14	3	2	1	—	—	18	—	129	7	4	2	88	10	302	30
1902	44	3	1	—	17	1	5	—	—	—	11	—	109	2	1	—	114	47	302	53
1903	26	—	3	—	17	—	2	—	1	—	11	—	99	2	—	—	104	13	263	15
1904	33	2	6	—	6	1	3	—	—	—	14	1	89	2	2	—	75	18	228	24
1905	44	7	2	1	14	4	3	4	—	—	13	1	88	2	—	1	108	1	272	21
Summa	188	17	18	3	68	9	15	5	1	—	67	2	514	15	7	3	489	89	1,367	143

Länsstyrelsen har fortfarande sökt att, i den mån sådant varit möjligt, införskaffa afskrifter af de för ifrågavarande stiftelser gällande urkunder, reglementen och öfriga för stiftelsernas tillkomst och förvaltning upplysande handlingar, detta i syfte att underlätta den kontroll, som genom en

Tab. P.

Kronobergs läns landstings inkomster och utgifter åren 1901—1905.

	År 1901. Kronor.	År 1902. Kronor.	År 1903. Kronor.	År 1904. Kronor.	År 1905. Kronor.	Summa. Kronor.
Balans från föregående år	12,209 02	9,254 56	9,334 56	5,232 70	5,809 46	41,840 30
<i>Inkomster:</i>						
Landstingsskatt	13,555 72	26,796 75	33,879 39	38,437 08	49,992 07	162,661 01
Brännvinsförsäljningsavgift	56,387 14	52,986 61	49,642 20	51,505 91	53,215 10	263,736 96
Anslag af statsmedel	736	800	1,333	1,083	—	3,952
Döfstumskoleavgifter	1,461 12	1,350	1,300	1,350	1,400	6,861 12
Blindskoleavgifter	150	200	250	300	250	1,150
Räntor	213 36	253 67	985 27	276 26	200 85	1,929 41
Diverse	—	—	—	435 81	1 69	437 50
Upptagna lån	10,000	86,000	276,000	16,000	34,000	422,000
	Kronor 94,712 36	177,641 59	372,724 42	114,620 76	144,869 17	904,568 30
<i>Utgifter:</i>						
Afkortning och restitution	66 78	66 70	—	—	—	133 48
Provisioner	404 03	795 29	—	—	—	1,199 32
För hälso- och sjukvård:						
anskaffning af hus och inventarier vid lasarettet i Växjö	12,500	72,658 12	124,376 14	—	—	209,534 26
sjukvård vid lasarettet i Växjö	12,400	13,825	23,300	30,712 50	38,825	124,062 50
d:o d:o d:o i Ljungby	9,300	8,065	8,395	9,745	12,985	48,490
d:o d:o sjukstugan i Tingsryd	4,270	3,908	4,000	4,652 50	3,972 50	20,803
d:o d:o d:o i Lenhofda	2,700	3,400	2,540	2,900	3,100	14,640
upptagningsanstalten för sinnessjuka vid hospitalet i Växjö	—	—	—	1,576 60	11,022 10	12,598 70
beredande af plats åt 5 patienter vid Ronneby brunnslasarett	115	115	115	115	115	575
anställande af epidemisjuksköterskor	200	800	2,800	3,225	3,268 35	10,293 35
underhåll af barn i Eugeniahemmet	100	100	50	50	50	350
understöd åt barnmorskor för genomgående af repetitiouskurs	—	300	300	300	300	1,200
böcker och leksaker till sjukvårdsinrättningarna	—	—	—	—	714 05	714 05
sinnessjukas vård i enskilda hem	1,500	—	—	—	—	1,500
För undervisning:						
döfstumundervisningen	7,190 49	7,743 99	9,006 80	8,611 82	9,128 43	41,681 53
blindundervisningen	1,050	1,350	1,650	1,650	1,050	6,750
länets folkhögskola	3,100	3,000	3,000	2,300	2,300	13,700
länets landtmannaskola	—	—	600	1,300	1,300	3,200
Smålands idiothem:						
för undervisning	1,133 33	2,436 67	3,201 67	3,349	2,380	12,500 67
för nybyggnad	9,916 67	—	—	—	—	9,916 67
Hemmet vid Växjö för obildbara idioter	—	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000
småskolelärares utbildande	1,597 30	1,963 95	1,990 30	2,075	2,077 48	9,704 03
För jordbruk med binärningar:						
prisbelöningar för hästar	200	200	200	200	200	1,000
skogsodlingens befrämjande	1,736	1,800	3,333	2,583	1,500	10,952
undervisning i trädgårdsskötsel	500	500	500	500	500	2,500
belöningar för dödande af rofdjur	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500
fiskerinäringens befrämjande	750	750	750	500	—	2,750
husslöjdens d:o	—	—	—	800	—	800
För diverse:						
understödjande af »De blindas veckoblad»	100	100	100	100	100	500
Föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria	300	300	300	300	300	1,500
tryckning af förste provinsialläkarens årsberättelse	100	100	100	100	100	500
gratifikationer och pensionsavgifter	500	500	500	500	721 33	2,721 33
Förvaltningskostnader	2,124 87	2,358 21	6,210 70	3,292 55	2,713 95	16,700 28
Räntor och inbetalningar af lån	10,103 33	38,671 10	162,673 11	24,873 33	32,946 67	269,267 54
Utgående balans	9,254 56	9,334 56	5,232 70	5,809 46	10,699 31	40,330 59
	Kronor 94,712 36	177,641 59	372,724 42	114,620 76	144,869 17	904,568 30

blifvande lagstiftning i ämnet torde i sin tid komma att införas.

För tillkomsten af och syftemålet med föreningen *Drottning Josefins räddningsanstalt för vanvårdade barn inom Kronobergs län* redogjorde Länsstyrelsen i föregående femårsberättelse. Omfattningen af föreningens verksamhet under perioden framgår af efterföljande tabell.

År.	Under anstaltens vård vid årets början.			Under året tillkomna.			Under året afgångna.			Under anstaltens vård vid årets slut.		
	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.
1901	8	4	12	1	—	1	1	—	1	8	4	12
1902	8	4	12	—	1	1	3	1	4	5	4	9
1903	5	4	9	—	—	—	3	—	3	2	4	6
1904	2	4	6	—	—	—	—	—	—	2	4	6
1905	2	4	6	—	—	—	1	—	1	1	4	5

Med afseende å föreningens verksamhet har under perioden den inskränkning ägt rum, att efter ikraftträdandet af lagen

angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn den 13 juni 1902 föreningen icke ansett sig äga befogenhet att från de genom sagda lag inrättade barnavårdsnämnder öfvertaga vården af vanartade eller vanvårdade barn, utan endast att bidra till kostnaden för sådana barns uppfostran i syfte att åt dem bereda mycket god vård.

Utgifterna för de 5 barn, som under år 1905 voro genom föreningens försorg utackorderade, belöpte sig till sammanlagdt 473 kronor 75 öre. Föreningens tillgångar, som den 31 december 1900 utgjorde 55,380 kronor 23 öre, uppgingo vid samma tidpunkt föregående år till 62,714 kronor 14 öre.

Jämlikt lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn den 13 juni 1902 skall barnavårdsnämnds beslut att från hemmet skilja sådant barn underställas Länsstyrelsens pröfning, därest icke barnets föräldrar eller målsman därtill lämna sitt samtycke. Hittills hafva endast trenne dylika underställningar skett, hvarvid i de två fallen vederbörande barnavårdsnämnds beslut blifvit af Länsstyrelsen fastställt.

Växjö i Landskansliet den 29 december 1906.

CH. E. VON OELREICH.

Frithiof Ohlsson.

Ernst Ahl.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I KRONOBERGS LÄN ÅREN 1901—1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).										
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
							Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Man-kön.	Kvinn-kön.	Man-kön.	Kvinn-kön.	Man-kön.	Kvinn-kön.	Summa.
Landsbygden år 1901	75,088	76,729	151,767	75,059	76,912	151,971	1	5,312	9,775	30,758	29,288	36,071	39,063	75,184
1902	74,330	76,213	150,543	74,672	76,415	151,087	1	5,125	9,599	30,576	28,875	35,702	38,474	74,176
1903	74,233	75,979	150,212	74,080	76,407	150,487	—	4,968	9,345	30,085	29,023	35,053	38,368	73,421
1904	74,348	75,958	150,306	74,380	76,059	150,439	—	4,803	9,091	30,184	28,784	34,987	37,875	72,862
1905	74,116	75,622	149,738	74,179	75,943	150,122	1	4,651	8,840	29,853	28,605	34,505	37,445	71,950
Växjö stad år 1901	3,207	4,292	7,499	3,205	4,416	7,621	—	179	438	1,264	1,315	1,443	1,753	3,196
1902	3,207	4,321	7,528	3,192	4,315	7,507	—	166	416	1,258	1,304	1,424	1,720	3,144
1903	3,276	4,367	7,643	3,249	4,354	7,603	—	148	395	1,275	1,320	1,423	1,715	3,188
1904	3,297	4,400	7,697	3,275	4,399	7,674	—	160	393	1,274	1,328	1,434	1,721	3,155
1905	3,385	4,432	7,817	3,372	4,415	7,787	—	162	378	1,298	1,332	1,460	1,710	3,170
Hela länet år 1901	78,245	81,021	159,266	78,264	81,328	159,592	1	5,491	10,213	32,022	30,603	37,514	40,816	78,330
1902	77,537	80,534	158,071	77,864	80,730	158,594	1	5,291	10,015	31,834	30,179	37,126	40,194	77,320
1903	77,509	80,346	157,855	77,329	80,761	158,090	—	5,116	9,740	31,360	30,343	36,476	40,083	76,559
1904	77,645	80,358	158,003	77,655	80,458	158,113	—	4,963	9,484	31,458	30,112	36,421	39,596	76,017
1905	77,501	80,054	157,555	77,551	80,358	157,909	1	4,813	9,218	31,151	29,937	35,965	39,155	75,120

Tab.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Väghållningsdistrikt.	Väglängd.		V ä g f y r k a r .								Uppskattad kostnad för vägunderhåll in natura (den tid mark är bar).	Vägskatt pr vägfyrk.	
	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura.	Å ännu ej till vägunderhåll indelad jordbruksfastighet.	Å statens allmänningsskogar.	Å meuheters allmänningsskogar.	Å frälseränta.	Å annan fastighet.	Å inkomst.	Summa vägfyrkar.		Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5-10.
	Kilometer.	Kilometer.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Kronor.	Öre.	Öre.
Konga härads	77 000	502 000	165,605	3,644	—	—	127	6,887	15,482	191,745	25,389 40	—	14
Uppvidinge »	147 282	501 225	135,372	4,180	—	—	70	8,162	17,885	165,669	21,316 80	6	16
Kinnevalds »	32 250	296 060	85,244	290	—	—	44	3,908	5,588	99,074	29,965 67	2	32
Norrvidinge »	29 460	123 470	52,029	483	—	642	30	65	1,562	54,811	12,744 99	10	32
Allbo »	115 000	420 000	135,408	2,246	296	—	31	9,230	16,040	163,251	23,218 00	7	25
Suunerbo »	156 140	657 720	156,128	1,399	—	—	33	12,216	14,007	193,783	66,160 21	5	45
Summa å landet	557 132	2,500 475	739,786	12,242	296	642	335	40,468	70,564	864,333	178,799 07	—	—
I staden	8 280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1901—1905.

26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	
Allmänna vägar.	Längd af under åren 1901—1905		Kostnad för under åren 1901—1905								
	fulländade och godkända nya vägar.	omlagda eller förbättrade vägsträckor.	fulländade och godkända nya vägar.				omlagda eller förbättrade vägsträckor.				
			Af statsmedel.	Af vägkassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af vägkassors medel.	Af andra medel.	Summa.	
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	—	0 135	—	—	—	—	—	—	300	—	300
Bygdevägar	22 331	84 055	9,750	3,009	7,323	20,082	30,200	10,152	7,216	47,568	
Vägar i staden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	22 331	84 190	9,750	3,009	7,323	20,082	30,200	10,452	7,216	47,868	

1) I vägskatten inräknas (i kol. 16) äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5.

2) Bland vägkassans inkomster och utgifter inräknas icke statsbidraget (10 %) till vägunderhållet in natura.

2.

I KRONOBERGS LÄN ÅREN 1901—1905.

samt vägkassornas inkomster och utgifter m. m. år 1905.

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	1.
Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets början.	Vägkassans inkomster.				Vägkassans utgifter.					Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets slut.	Väghållingsdistrikt.
	Vägskatt. ¹⁾	Statsbidrag. ²⁾	Öfriga inkomster.	Summa inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöploklagen.	För vägars anläggning, omläggning, brobyggnad.	Öfriga utgifter.	Summa utgifter.		
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
+ 22,075·98	2,978·78	—	1,030·64	4,009·42	250·00	546·91	—	1,250·86	2,047·77	+ 24,040·63	Konga härads.
+ 2,303·09	12,128·61	2,131·68	2,975·00	17,235·29	300·00	2,478·30	10,937·92	3,838·50	17,554·72	+ 1,983·66	Uppvidinge >
+ 1,500·00	4,984·54	—	86·20	5,070·74	460·48	3,371·00	1,393·78	693·52	5,918·78	+ 651·96	Kinnevalds >
+ 15,763·75	5,900·00	10,175·50	473·88	16,549·38	351·50	2,388·13	13,403·80	1,571·76	17,715·19	+ 14,597·94	Norrvidinge >
+ 3,082·52	15,752·63	—	15,373·21	31,125·84	787·98	5,653·09	15,599·16	2,207·33	24,247·56	+ 9,960·80	Allbo >
+ 11,949·59	27,430·02	—	816·83	28,246·85	881·87	6,086·00	1,663·65	11,698·90	20,890·42	+ 19,866·02	Sunnerbo >
+ 56,677·93	69,174·58	12,307·18	20,755·76	102,237·52	3,031·83	20,523·43	42,998·31	21,260·87	87,814·44	+ 71,101·01	Summa å landet.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I staden.

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1905 års slut.

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1901—1905.

37.	38.	39.	40.	41.
Skjutslega pr nymil.	Gästgifverier		Skjutsstationer	
	med	utan	med	utan
	entreprenad.		entreprenad.	
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
Med entreprenadbidrag 1·50 kr.	24	—	24	—
Utan > 1·12 >	—	—	—	2
> > 1·40 >	—	—	1	—
> > 1·50 >	1	—	2	—
> > 1·70 >	—	—	2	—
> > 2·00 >	—	—	2	—
> > 2·50 >	—	—	1	—
Summa skjutsanstalter	25	—	32	2
däraf: vid landsvägar	16	—	12	1
vid bygdevägar	9	—	20	—
i staden	—	—	—	1
Anstalter för endast sjöskjuts	—	—	—	—

42.	43.	44.	45.	46.	47.
År.	I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer	
		med	utan	med	utan
		entreprenad.		entreprenad.	
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
1901	—	3,496	—	3,666	34
1902	—	3,976	—	3,047	33
1903	—	3,710	—	3,747	39
1904	—	3,874	—	3,688	29
1905	5	3,835	—	3,701	25
Summa hästar	5	18,891	—	17,849	160

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

I. Landsbygden.

1. Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.	2. 3. 4. 5. Kronoegendomar.				6. 7. Skatteegendomar.		8. 9. Frälseegendomar.		10. 11. S u m m a.							
	Under allmän disposition.		Under enskild disposition.		Antal. Mantal.		Antal. Mantal.		Antal. Mantal.							
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.												
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	1	3	—	—	—	—	—	—	1	3						
Boställen: hemman	144	93 ³ ₈₀	—	—	4	1 ¹ ₂	—	—	148	95 ⁷ ₈₀						
lägenheter	3	—	—	—	1	—	—	—	4	—						
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	25	17 ¹ ₄	159	162 ² ₃	184	180 ³ ₆						
Rå- och rörs (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	86	46 ¹ ₂	86	46 ¹ ₂						
Hemman	203	102 ⁷ ₁₁₁ 3060	2	1 ³ ₄₄	2,889	1,748 ¹⁷ _{181 280} 1280	1,062	610 ⁷ ₁₁₉ 880	4,156	2,461 ² ₁₂						
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Jordlägenheter	10	—	24	—	85	—	26	—	145	—						
Fiskerier	1	—	3	—	6	—	1	—	11	—						
Verk och inrättningar	—	—	1	—	5	—	—	—	6	—						
Summa antal och nuvarande mantal	362	199 ⁶ ₁₇₉₂ 3060	30	1 ³ ₄₄	3,015	1,767 ¹⁷ _{181 280} 1280	1,334	819 ¹³ ₁₅₃₈ 880	4,741	2,786 ¹⁰ ₁₄₀						
Oförmedladt mantal	—	312 ¹⁹ ₂₀₁₆₀	—	4 ⁹ ₁₄₄	—	2,537 ²² ₂₆₈₈₀	—	1,190 ⁹ ₈₈₀	—	4,039 ¹⁹ ₁₂₀						
12. <i>Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>							13. Antal.		14. 15. Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevillning							
Brukningsdelar, hvari hemman äro fördelade							14,428		—							
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken							4,500		—							
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o							636		—							
13. <i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>							14. —		15. 74,301,600							
Jordbruksfastighet							—		3,381,100							
Annan fastighet:							—		—							
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter:							—		—							
i Elmhults köping							—		591,300							
i Ljungby							—		902,500							
i Alfvesta municipalsamhälle							—		761,700							
i åtskilliga stationssamhälle eller andra motsvarande orter							—		1,530,400							
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden							—		12,930,500							
Kyrkor och bönehus							—		71,100							
Andra offentliga byggnader							—		2,789,200							
Frälseräntor							119		153,800							
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)							—		16,870,200							
4,815,500							—		—							
II. Staden.																
16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31.																
			Tomter.		Landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.		Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).							
			Bebyggda. Obebyggda.		Nybbyggda 1901—1905. Befintliga 1905.				Jordar			A n n a n f a s t i g h e t.				
S t a d.			Antal. Antal.		Antal. Antal.				Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		S u m m a (annan fastighet)	
			hvarför bevillning		hvarför bevillning				hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning	
			erlägges. icke erlägges.		erlägges. icke erlägges.				erlägges. icke erlägges.		erlägges. icke erlägges.		erlägges. icke erlägges.		erlägges. icke erlägges.	
Växjö			232 132		211 1) 27 1) 348		404,300 —		8,807,100 2,304,900		— 364,500		301,000 1,940,400		9,108,100 4,609,800	
Summa			232 132		211 27 348		404,300 —		8,807,100 2,304,900		— 364,500		301,000 1,940,400		9,108,100 4,609,800	
							404,300		11,112,000		364,500		2,241,400		13,717,900	
1) Afser stadens reglerade område.																

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	M a n t a l.				8.	9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)						
			4.	5.	F r ä l s e.					Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar.	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.										
Friherre A. Koskull	Engaholm	Öja. Blädinge. Lekaryd. Aringsås. Kvenneberga. Hjortsberga. Mocda.	—	—	—	3 $\frac{3}{8}$	27 $\frac{3}{4}$	1	2	72,000	88,000	—	801,300			
			—	—	—	3 $\frac{1}{4}$				—	—	60,700		—	—	
			—	—	—	2 $\frac{1}{2}$				—	—	61,000		—	—	
			—	—	5	7 $\frac{1}{2}$				—	1	361,000		5,000	—	
			—	—	—	1 $\frac{1}{2}$				—	—	34,500		—	4,300	
			—	—	2	2 $\frac{3}{4}$				—	—	104,800		—	—	
			—	—	—	2 $\frac{1}{2}$				—	—	10,000		—	—	
Fru Aimée Norrström, f. Sylvander, Stockholm	Steusnäs	Ryssby. Aguunaryd.	—	—	3	2 $\frac{1}{2}$	9	—	—	93,900	—	—	147,800			
			—	—	—	3 $\frac{1}{2}$				—	—	53,900		—	—	
Grefve Fredrik Bonde å Säfstaholm	Toftaholm	Dörarp. Berga. Ljungby.	—	$\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	5	14 $\frac{3}{4}$	—	3	250,700	19,000	1,000	304,700			
			—	—	—	1 $\frac{3}{4}$				—	—	18,000		—	—	
			—	—	—	1				—	—	16,000		—	—	
		Summa	—	$\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	1	6	1,136,500	112,000	5,300	1,253,800			

Tab. 4 o. 5.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	M a n t a l.				8.	9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)						
			4.	5.	F r ä l s e.					Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i staden).	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.										
Tingstads trävaruaktiebolag	Åryd m. fl. . . . . Skogstorp m. fl. . . . . Attsjö Södergård m. fl.	Hemmesjö. Tegnaby. Furuby.	—	2 $\frac{1}{8}$	1	1 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{1}{8}$	—	3	462,600	49,500	—	786,200			
			—	$\frac{1}{4}$	—	1				—	—	41,000		—	—	
			—	4 $\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{4}$				—	1	229,100		4,000	—	
Växjö torfaktiebolag	Tegnaby, Stora Bramstorp m. fl.	Tegnaby.	—	1 $\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	—	1	80,800	1,000	—	81,800			
Lessebo aktiebolag	Lessebo m. fl. . . . . Djurhult, Norregård m. fl. . . . . Frülseräntan af $\frac{1}{2}$ s mtl Folscho Norregård . . . . . Elektrisk kraftstation i Skogskvarn m. m. . . . . Bodaskog m. fl. . . . . Fagerhult	Hofmantorp. Ljuder. Elmeboda. Linneryd. Algutsboda. Ekeberga.	—	8 $\frac{9}{16}$	—	2 $\frac{3}{8}$	16	—	4	525,000	563,000	2,600	1,365,700			
			—	2 $\frac{1}{4}$	—	—				—	—	51,100		—	7,300	
			—	—	—	—				—	—	—		—	1,700	
			—	—	—	—				—	5	—		122,000	—	
			—	1 $\frac{3}{8}$	—	—				—	—	—		68,000	—	
			—	—	—	—				—	—	—		25,000	—	
			—	—	—	—				—	—	—		—	—	
Skrufs glasbruks aktiebolag	Skrufs glasbruk	Ljuder.	—	—	—	—	—	—	1	500	14,600	—	15,100			
Koekums och Djupafors aktiebolag	Oskvarn i Ormeshaga	Hofmantorp.	—	—	—	—	—	—	1	—	5,900	—	5,900			

Kronobergs län.

45

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad.)	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o. d. i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i staden).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Fr ä l s e.					Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Kockums järnverks aktiebolag . . .	Örmo m. fl.	Södra Sandsjö.	—	4 $\frac{3}{8}$	—	1	—	1	5	287,600	23,600	—	606,400	
	Ånäs kvarn	Hofmantorp.	—	—	—	—	—	1	1	—	2,000	—		
	Skogsnäs m. fl.	Linneryd.	—	3 $\frac{5}{8}$	1	1	—	1	1	76,800	12,000	—		
	Väderlanda	Nöbbele.	—	2 $\frac{1}{4}$	2	2 $\frac{7}{8}$	14 $\frac{23}{8}$	—	—	201,400	3,000	—		
Konga aktiebolag	Konga bruk m. fl.	Södra Sandsjö.	—	3 $\frac{3}{8}$	—	—	—	—	1	31,500	423,800	—	465,800	
	Skogsmarken till 7/32 mtl Bjessebohult	Elmeboda.	—	—	—	—	9 $\frac{3}{8}$	—	—	10,500	—	—		
Konga handelsaktiebolag	Handelslokal i Örmo	Södra Sandsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Aktiebolaget Malmö snickerifabrik	Linnebjörke m. fl.	Dädesjö.	—	2	1	1	—	—	3	130,000	13,000	—	985,000	
	Braås ångsåg m. fl.	Sjöås.	—	—	—	—	—	—	3	—	60,500	—		
	Böksholm m. fl.	Dref.	—	—	1	4 $\frac{3}{8}$	—	—	1	137,500	5,000	—		
	Föreda	Hornaryd.	—	—	—	1	—	—	2	20,000	393,000	—		
	Åker	Nottebäck.	—	1	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	1	19,000	1,500	—		
Åseda Kexegård m. fl.	Åseda.	—	3 $\frac{3}{4}$	—	1 $\frac{1}{4}$	15 $\frac{3}{4}$	—	6	169,300	36,200	—			
Braås byggnadsaktiebolag	Hus nr 2 vid Braås station	Sjöås.	—	—	—	—	—	—	1	—	9,000	—	9,000	
Aktiebolaget Rosdala glasbruk	Nöbbele Skallagård	Nottebäck.	—	4 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	1	10,000	75,000	—	85,000	
Aktiebolaget Klöfverfors liefabrik	Klöfverfors	Åseda.	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Åsheda handelsaktiebolag	Hus nr 7 inom kv. Svea	»	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Aktiebolaget Kexholms järnhandel	Hus nr 7 inom kv. Norden	»	—	—	—	—	—	—	1	—	8,600	—	8,600	
Växjö—Åsheda järnvägsaktiebolag	Läg. Aspelund	»	—	—	—	—	—	—	1	—	800	—	800	
Åsheda träförädlingsaktiebolag	Hus nr 15 under Åsheda	»	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	15,000	
Aktiebolaget De förenade kristallglasbruket	Alster m. fl.	Älghult.	—	5 $\frac{5}{8}$	1	2 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{13}{8}$	—	6	153,000	106,500	—	259,500	
	Alstermo bruks aktiebolag	»	—	—	—	3 $\frac{3}{8}$	3 $\frac{3}{8}$	—	1	11,500	110,000	—	121,500	
Aktiebolaget Berghems glasbruk	Berghems glasbruk	»	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	1 $\frac{1}{2}$	—	1	11,000	18,000	—	29,000	
Orrefors glasbruks aktiebolag	Orrefors	Hälleberga.	—	3 $\frac{1}{8}$	3 $\frac{3}{8}$	5 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{4}$	—	7	418,700	136,400	—	555,100	
Målerås glasbruks aktiebolag	Målerås	»	—	—	—	—	—	—	9	—	24,000	—	24,000	
Aktiebolaget Kosta glasbruk	Kosta glasbruk	Ekeberga.	—	3 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	3	105,000	317,000	300	455,800	
	Johanstorp	Lenhofda.	—	1 $\frac{6}{8}$	—	—	3 $\frac{143}{80}$	—	2	21,000	12,500	—		
Löfsta glasbruks aktiebolag	Löfsta glasbruk	Algutsboda.	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	15,000	
Kosta järnverks aktiebolag	Kosta mekan. verkstad	Ekeberga.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Aktiebolaget Kalmar kol- och trävaruaffär	Ångsåg under Högaskog	Algutsboda.	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	15,000	
Gransholms aktiebolag	Gransholms bruk	Öja.	—	—	—	—	—	—	5	—	174,000	—	174,000	
	Fridafors fabriks aktiebolag	Fridafors	Urshult.	—	7 $\frac{7}{8}$	—	—	—	5	8,900	26,700	—	255,100	
»	»	Almundaryd.	—	—	—	—	7 $\frac{7}{8}$	2	15,000	204,500	—			
Växjö—Alfvesta järnvägsaktiebolag	Gemla Södergård, läg. Gustafsberg	Öja.	—	—	—	—	—	—	1	3,000	—	—	3,000	
Hörda torfströfabriks förnyade aktiebolag	Hörda	Ormesberga.	—	5 $\frac{5}{8}$	—	1	—	—	1	45,000	20,000	—	65,700	
	Räppe magasin	Bergunda.	—	—	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	1	—	700	—		
Aktiebolaget Tyringe torffabrik	Ugglehult	Aneboda.	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	600	—	—	5,200	
	Strånghult	Virestad.	—	—	—	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	—	—	4,600	—	—		

Karlshamns skeppsvarfs aktiebolag	Frälseräntan af $\frac{1}{2}$ mtl Karsamåla	Almundsryd.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	1,500
Gemla leksaksfabriks aktiebolag . .	Diö	Stenbrohult.	—	2	—	—	2	—	5	95,300	72,200	—	167,500
Aktiebolaget Elmhults fabriker . .	Gemön	»	—	$\frac{1314}{10000}$	—	—	$\frac{1314}{10000}$	—	1	4,700	12,800	—	17,500
Aktiebolaget Idhults torfmossar . .	Idhult	»	—	$\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{1}{2}$	—	1	30,000	5,000	—	35,000
Elmhults torfaktiebolag »Nybygden»	Nybygden	»	—	$\frac{183}{10000}$	—	—	$\frac{183}{10000}$	—	1	6,000	10,000	—	16,000
Möckelns trafikaktiebolag	Möckelns station	»	—	—	—	—	—	2	1	2,000	2,800	—	4,800
Aktiebolaget Granfors koppar- och mässingsverk	Hästhagen	Vislanda.	—	$\frac{1}{16}$	—	1	$1\frac{1}{16}$	—	1	28,000	8,000	—	36,000
Landtbrukarnes handelsaktiebolag . .	Hus i Vislanda	»	—	—	—	—	—	—	1	—	4,800	—	4,800
Hulleviks träindustriaktiebolag . .	Hulleviks leksaksfabrik . .	Västra Torsås.	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Hynnenäs stärkelsefabriksaktiebolag	Hynnenäs stärkelsefabrik . .	»	—	—	—	—	—	—	1	—	4,500	—	4,500
Torsås mejeriaktiebolag	Torsås mejeri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	700	—	700
Svenska fröklängningsaktiebolaget . .	Torsås kvarnagård, Klängningsanstalten	»	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—
	Alfvesta n:r 22 $\frac{3}{4}$	Aringsås.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,600	—	5,600
		Västra Torsås.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	6,000
Torsås stärkelsefabriks aktiebolag . .	Torsås Sjögård	Aringsås.	—	—	—	—	—	—	3	—	26,000	—	26,000
Borås—Alfvesta järnvägsaktiebolag	Hus i Alfvesta	»	—	—	—	—	—	—	1	—	34,000	—	34,000
Byggnadsaktiebolaget Göta	»	»	—	—	—	—	—	—	—	18,000	—	—	18,000
Aktiebolaget Syenit	Ljustorps stenhuggeri	Ryssby.	—	$\frac{1}{4}$	—	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	—
Ryds sågverks aktiebolag	Erikstads ångsåg	Hvittaryd.	—	—	—	—	—	—	1	—	25,000	—	—
	Ryds sågverk	Odensjö.	—	—	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	—	—	5,500	93,000	—	123,500
Angelstads tegelbruks aktiebolag . .	Neglinge tegelbruk	Angelstad.	—	$\frac{13}{128}$	—	—	$\frac{13}{128}$	1	1	3,600	15,000	—	18,600
Aktiebolaget Stafsjö torffabrik	Stafsjö torffabrik	»	—	$\frac{578}{2048}$	—	—	$\frac{578}{2048}$	1	1	8,100	35,600	—	43,700
Bolmens sågverks aktiebolag	Bolmens ångsåg	»	—	—	—	—	—	—	4	—	39,800	—	39,800
Svenska träsko- och träförädlingsaktiebolaget	Ljungby trätoffelfabrik	Ljungby.	—	—	—	—	—	—	1	—	36,000	—	36,000
Aktiebolaget Ljungby byggnadsförening	Ljungby köping, huset n:r 18 . .	»	—	—	—	—	—	—	1	—	21,000	—	21,000
Fabriksaktiebolaget Ljungby vattenfall	Ljungby kvarn- och elektricitetsverk	»	—	—	—	—	—	—	2	—	84,100	—	84,100
Ljungby metallförädlingsaktiebolag	Ljungby förnicklingsfabrik . .	»	—	—	—	—	—	—	1	—	13,000	—	13,000
Skånska superfosfat- och svafvelsyrefabriksaktiebolaget	Bäck Axelsgård m. fl. torfmossar	Kånna.	—	$\frac{13}{4008}$	—	—	—	—	—	400	—	—	—
	Ifla m. fl. torfmossar	Södra Ljunga.	—	$\frac{1}{256}$	—	$\frac{21}{884}$	—	1	—	4,500	—	—	—
	Elinge Björsagård m. fl. torfmossar	Hamneda.	—	$\frac{821}{18432}$	—	—	$\frac{2023}{18432}$	2	—	5,200	—	—	10,100
Floboda vattenfalls- och industriaktiebolag	Floboda	»	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	500
Aktiebolaget Lidhults nya lädfabrik	Lidhults lädfabrik	Lidhult.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000
Aktiebolaget lingen	Lidhults lingenkokeri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000
Skåne—Smålands järnvägsaktiebolag	Markaryd Mellangård	Markaryd.	—	$\frac{7}{8}$	—	—	$\frac{7}{8}$	—	1	50,000	600	—	—
	Alandsköp	Traryd.	—	—	—	—	—	1	—	4,600	—	—	55,200
Svenska sulfat cellulosaaktiebolaget	Berggården	Pjätteryd.	—	—	—	—	—	—	1	13,000	300	—	—
	Delary trämassefabrik m. fl.	Göteryd.	—	$\frac{283}{2048}$	3	$\frac{1}{4}$	—	4	1	113,700	461,000	—	—
	Bökhult m. fl.	Traryd.	—	$\frac{3}{2048}$	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{800}{6144}$	2	1	22,000	3,000	—	618,000
Timsfors aktiebolag	Timsfors pappersfabrik m. fl.	Markaryd.	—	$\frac{1448}{18432}$	—	—	—	4	12	82,800	881,300	—	—
	Borhult m. fl.	Göteryd.	—	—	—	—	—	—	—	16,300	—	—	—
	Alandsköp m. fl.	Traryd.	—	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{1248}{18432}$	1	—	7,700	—	—	988,100

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	M a n t a l.				9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)						
			4. Krono.	5. Skatte.	F r ä l s e.				8. Summa.	Antal utjordar, ångar o. d. inrättningar i man- tal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i staden).	11. å jordbruks- fastighet.	12. å annan fastighet.	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Strömsnäs bruks aktiebolag . . .	Strömsnäs pappersbruk m. fl.	Traryd.	—	$\frac{9}{258}$	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{41}{258}$	3	9	12,500	839,500	—	852,000		
Svenska filfabriksaktiebolaget . . .	Skafta filfabrik	>	—	$\frac{1}{4}$	—	—	$\frac{1}{4}$	1	3	16,000	43,600	—	59,600		
Teaterhusaktiebolaget	Teatern nr 3	Växjö stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	47,700	—	47,700		
Aktiebolaget Växjö bajerska bryggeri	Munken nr 7 och 8 . . . . . Tuna	> Ryssby.	—	—	—	—	—	—	2 1	— 200	202,400 6,400	—	209,000		
Kristinebergs bryggeriaktiebolag . .	Kristineberg nr 3	Växjö stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	275,000	—	275,000		
	Summa		—	$53\frac{2577557}{20160000}$	10 $\frac{3}{8}$	$30\frac{223}{1024}$	$94\frac{62298239}{40320000}$	25	166	3,924,100	6,396,500	13,400	10,334,000		

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I KRONOBERGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	M a n t a l.				9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)						
			4. Krono.	5. Skatte.	F r ä l s e.				8. Summa.	Antal utjordar, ångar o. d. inrättningar i man- tal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i staden).	11. å jordbruks- fastighet.	12. å annan fastighet.	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Fru Märta Klerck . . . . . (uorsk)	Dunsjö Stäfvagård . . . . . Grenunfors, Södrekvarn m. m., $\frac{1}{3}$	Lekaryd. Moeda.	—	$\frac{2}{56}$ $\frac{7}{192}$	—	—	—	—	1 1	1,400 1,000	13,400 6,600	—	22,400		
Ingenjör A. Hermansen . . (dansk)	Sågverk i Ingelstad	Östra Torsås.	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	—		
Fru M. Hermansen	Ingelstad	>	—	3	—	—	—	—	—	143,900	—	—	—		
Konsul F. Hey i Odense . . .	Måstreda	Sjösås.	—	—	—	4 $\frac{1}{2}$	—	—	2	80,000	11,000	—	—		
K. W. Wiggers	Näranshult	Virestad.	—	$\frac{469}{1760}$	—	—	—	—	—	9,500	—	—	—		
Anders Peder Pedersen . . .	Kjelleboda, Lustigholm . . .	>	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—		
Slaktare Kristian P. Knudsen	Hus i Liatorp	Stenbrohult.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	—		
Nils Johansen	Kateboda	>	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	5,500	—	—	—		
Litteratör K. A. Woskow . . .	Bölsö, Sofiero	>	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—		
Karl Löeb	Hus i Vislanda	Vislanda.	—	—	—	—	—	—	1	—	2,300	—	—		
E. Eriksen och N. Schalder- mose	Bråna Södergård	Agunnaryd.	—	—	—	2 $\frac{235}{3072}$	—	—	1	33,600	500	—	—		
C. Rieferthal	Tutaryd Muraregård	Tutaryd.	—	$\frac{233}{1024}$	—	—	—	—	—	6,000	—	—	—		
Thomas Hansen	Ösölöf Karsgård	Berga.	—	$\frac{43}{1000}$	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—		
Rasmus Madsen	Kärringe Gummesgård	Angelstad.	—	$\frac{2}{24}$	—	—	—	—	—	5,300	—	—	—		
G. Wedell Wedellsborg	Neglinge Storegård	>	—	—	—	1 $\frac{4}{34}$	—	—	—	8,100	—	—	—		
Edward Jacoby	Kvarnarne	Ljungby.	—	—	—	—	—	—	—	30,000	—	—	—		
Kristian Hansen	Berghem Andersgård	Kånna.	—	$\frac{5}{56}$	—	—	—	—	—	2,700	—	—	—		
Görgen Hansen	>	>	—	$\frac{2}{24}$	—	—	—	—	—	3,000	—	—	—		
Johan Nilsen	> Bergsgård	>	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—		
Rasmus Jensen	Kånna Södergård	>	—	$\frac{3}{64}$	—	—	—	—	—	3,400	—	—	—		
Ole Hansen	Ormakulla	Pjätteryd.	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	7,000	—	—	—		
Anders Andersen	Mjäryd Norregård	Södra Ljunga.	—	—	—	—	—	—	1	11,500	3,500	—	—		
Nils Jeppen	> Södergård	>	—	—	—	—	—	—	—	5,800	—	—	—		
Rasmus Paulsen	Össjö Norregård	>	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	6,000	—	—	—		
Olaus Tideman	Råaköp	Torpa.	—	$\frac{7}{84}$	—	—	—	—	—	1,000	—	—	—		

Görgen Andersen	Bölminge Bäckagård . . .	Nöttja.	—	1 3/4	—	—	—	—	—	2,200	—	—	467,600
Kammarjunkare Lerke m. fl.	Björkenäs Södergård . . .	Odensjö.	—	1 6/8	—	—	—	—	—	4,100	—	—	
Charles Christensen	Elmås	Lidhult.	—	3 5/8	—	—	—	—	—	5,500	—	—	
P. D. Fjordside	Abbeshult	Vrå.	—	1 1/2	—	—	—	—	—	8,900	—	—	
Peder Hansen	Markaryd Södergård . . .	Markaryd.	—	1 1/2	—	—	—	—	—	25,000	20,600	—	
Summa			—	11 1/2	—	—	—	—	—	161,700	41,200	—	
W. Bischoff . . . . . (tysk)	Asa	Asa.	—	4	3 3/8	1 1/2	—	—	—	191,700	25,500	—	273,600
Länsgrefve E. von Schimmelmans stärbhus	Bolmstad	Angelstad.	—	—	1 7/8	3 7/8	—	—	—	56,400	—	—	
C. Warren i London . . . (engelsk)	Kv. Elden A, hus och tomt	Värjö stad.	—	—	—	—	—	—	—	—	27,000	—	341,000
	Kv. Elden B, fabrik . . .	>	—	—	—	—	—	—	—	—	314,000	—	
Peter Petersson . . . (amerikansk)	Mårdalycke	Tingsås.	—	—	—	1 1/2	—	—	—	18,000	—	—	49,300
Johan P. Johansson . . .	Stockaryd Storegård . . .	Ryssby.	—	—	—	1 1/4	—	—	—	7,000	—	—	
Johan Aug. Petersson . . .	Ullarp Mellangård	Angelstad.	—	—	—	2 1/4	—	—	—	5,200	—	—	
Karl Algot Johansson . . .	Hofdinge	Ljungby.	—	—	—	3 3/8	—	—	—	8,600	—	—	
Per Nilsson	Starsholma Västergård . . .	Hallaryd.	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—	
Sven Larsson	Torsholma Östergård	>	—	—	—	—	—	—	—	4,000	—	—	
Frans Andersson	Ulfberga	>	—	—	—	—	—	—	—	3,500	—	—	
Summa			—	11 1/2	6 10/8	10 5/8	28 3/8	—	—	712,000	441,900	—	

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, ICKE REGISTRERADE SJUKKASSOR SAMT DÄRMED JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I KRONBERGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdet inräknade) vid årets slut.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.		
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Rosengrenska fonden.	Räntorna utdelas till fattiga inom Långasjö socken, hvilka icke hafva fullt fattigunderstöd.	Kyrkoherde C. F. Rosengren.	1883 24/4	26	90	2,003	—	Kyrkoråd och kommunalnämndsordförande i Långasjö.	
Rosengrenska understödsfonden.	Understöd åt fattiga personer inom Ljunders socken, hvilka äro sediga, nyktra och ej åtnjuta fullt fattigunderstöd.	Densamme.	>	10	100	2,000	—	D:o i Ljuder.	
Komminister R. Lundgrens donation.	Räntan skall årligen utdelas till verkligt behöfvande och välfredade inom Furuby rote.	Komministern R. Lundgren.	1897	5	45	1,000	—	Kyrkovårdar i Furuby.	
Hemmesjö församlings enskilda understödsfond.	Bidrag till nödställda personer inom Hemmesjö socken.	Okänd.	1899 2/11	2	40	475	—	Kommunalnämnden i Hemmesjö.	
Major A. Ostermans donation.	Räntan utdelas årligen till de mest behöfvande, till arbete oförmögna torpare, änkor och frånfallna barn efter sådana personer, som under stiftarens och hans hustrus lifstid varit brukare eller torpare under Orraryd; därpå till en slöjdskola för flickor i församlingen.	Major A. Osterman.	1865 15/10	2	20	511	—	Pastor och kommunalstyrelse i Nöbbele.	
Majorskan Hanna Ostermans d:o n:r 1.	D:o d:o.	Majorskan Hanna Osterman.	1869 21/6	5	40	1,015	—	D:o d:o i d:o.	
D:o d:o n:r 2.	Utdelning till orkeslösa fattiga inom Nöbbele socken, med undantag af Orraryds rote.	Densamma.	1875 12/6	16	20	512	—	Pastor i d:o.	
Cervinska donationen.	Af räntan utdelas 2/3 till behöfvande personer och 1/3 till fattiga skolbarn i Nöbbele socken, helst från Värnlunda och Ulfåkrholm.	Bankir C. G. Cervin.	1863 20/9 1889 20/9 1897 20/9	55	90	4,500	—	Pastor och kyrkoråd i d:o.	1)
D:o d:o.	D:o d:o i Östra Torsås socken, företrädesvis från Ingelstad och Torsjö Norregård.	Densamme.	1874 20/9 1889 20/9 1897 20/9	51	90	4,500	—	D:o d:o i Östra Torsås.	1)
Marskogs hospital.	Underhåll och husrum åt 5 fattiga gamla pigor i Alghults socken.	Christina Griip.	1663 22/7	5	—	20,000	20,000	Pastor och sexmän samt ägaren till Hofgårds säteri.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1905		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Carl Anders Sommarins fond för fattiges understöd.	Räntan skall till julhögtiden utdelas till 5 fattiga familjer i Älghults socken.	Hugo och Arvid Sommarin.	1877 ²⁰ / ₆	5	25	500	—	Kyrkorådet i Älghult.	
Stockholmsfruns d:o d:o.	D:o d:o.	Fredrika Sommarin.	1884 ¹⁹ / ₆	5	25	500	—	D:o d:o.	
Sofia Sommarins d:o d:o.	D:o till 15 fattiga familjer i d:o.	Sofia Sommarin.	1880 ¹⁵ / ₁	25	125	2,500	—	D:o d:o.	
Ramnåsa länemagasin.	Att utdela räntan till orkeslösa och åldriga samt frånfallna barn å Ramnåsa gods i Dädesjö socken.	Löjtnanten Carl C:son Rappe.	1845 ³ / ₂	3	15	424	—	Ägaren till Ramnåsa gods.	
Friherrinnan Annas understöds- och pensionskassa. D:o d:o.	Understöd till behöfvande å Drättinge gods i d:o.	Godsägaren Ad. Ad:son Rappe.	1889 ¹² / ₉	7	100	3,127	—	Ägaren till Drättinge gård.	
Peter Karlssons donation.	Pension åt tjänare samt understöd till behöfvande å Ramnåsa gods i d:o.	Densamme.	1899 ²⁰ / ₁₂	2	200	1,544	—	Ägaren till Ramnåsa gård.	
Katrina Svendsdotters donationsfond.	Att lindra fattigvårdsutgifterna inom samhället.	Landtbrukaren P. Karlsson i Tingby.	1847 ¹⁷ / ₁₂	—	16	809	—	Kommunalnämnden i Älghultsboda.	
Rålamb-Cederströmska fonden.	Understöd åt fattiga, hederliga personer inom Sjösås socken, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Kanslirådet G. Sandahl.	1873 ² / ₆	12	120	3,000	—	D:o i Sjösås.	
Bergkvara gårds och gods understöds-kassa.	Understöd åt ålderstigna fattiga inom Sjösås pastorat, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Grefvinnan Emerence Cederström.	1905 ¹⁵ / ₇	7	29	2,000	—	Kyrkoherden och 3 pastoratsmedlemmar i Sjösås pastorat.	
Fröken S. Hederstiernas donation.	Understöd till f. d. tjänare och f. d. arrendatorer under Bergkvara.	Grefve K. och grefvinnan Karin Posse.	1885 ⁷ / ₁₁	20	500	10,000	—	Gifvarne.	
Öfverste S. Hederstiernas d:o.	Till Täfvelsås sockens fattige vid jul.	Fröken Sofie Hederstierna.	—	10	5	100	—	Kommunalnämnden i Täfvelsås.	2)
Generallöjtnant E. Hederstiernas d:o.	D:o d:o.	Öfverste S. Hederstierna.	1840 ¹⁵ / ₉	—	21	420	—	D:o d:o.	2)
Generalmajor S. Hederstiernas d:o.	D:o d:o.	Generallöjtnant E. Hederstierna.	1849 ²⁰ / ₆	—	24	500	—	D:o d:o.	2)
Statssekretererskan Agneta Hederstiernas d:o.	D:o d:o.	Generalmajor S. Hederstierna.	1802 ²¹ / ₃	—	15	250	—	D:o d:o.	2)
Burmanska testamentet.	D:o d:o.	Statssekretererskan Agneta Hederstierna.	1868 ¹⁵ / ₈	—	15	300	—	D:o d:o.	2)
Fröbergiska fonden.	Understöd till orkeslöst, utfattigt arbetsfolk under Jätsbergs och Helgåkra säterier.	Häradshöfding G. Burman.	1851 ²⁸ / ₂	18	80	3)	—	D:o i Jüt och ägaren af Jätsberg.	3)
Håkan Karlssons testamente.	Understöd till fattiga i Urshults socken.	Ekonomidirektör M. G. Fröberg.	1841 ²⁰ / ₈	78	319	6,190	—	Kyrkorådet i Urshult.	
Karlssonska donationen.	D:o d:o.	Handlanden Håkan Karlsson.	1834 ³ / ₆	2	41	750	—	D:o d:o.	
Slätthults-donationen.	D:o till 2 d:o i Almundryds socken.	Densamme.	—	2	35	804	—	D:o i Almundryd.	
Åby-donationen.	D:o d:o i Bergs socken, företrädesvis under Slätthult.	Virkeshandlanden A. J. Jonasson i Slätthult.	1899 ²⁷ / ₂	2	8	200	—	Fattigvårdsstyrelsen i Berg.	
Hagstads- och Frälsegårds-donationen.	Räntan utdelas till 4 personer under Bergs herrgård.	Kammarherre F. Gyllensvärd.	1863 ¹³ / ₃	4	8	200	—	D:o d:o.	
Danckwardtska donationen.	Räntan utdelas till fattige i Bergs socken.	S. Haraldsson och J. Nilsson m. fl.	1881	10	60	1,500	—	D:o d:o.	
Hultgrenska d:o.	D:o d:o å Åby gods.	Danckwardt.	1839 ⁸ / ₄	1	1	21	—	D:o i Tjureda.	
Gyllensvärdska d:o.	D:o d:o å Eknaholm.	Kronolänsman Hultgren.	1839 ¹⁵ / ₆	2	2	50	—	D:o d:o.	
Johan Jonassons i Västenhaga donation.	D:o d:o under Åby.	Kammarherre Gyllensvärd.	1862	—	—	200	—	D:o d:o.	
Anna Lagers d:o.	D:o till någon fattig person i Västra Tolgs rote.	J. Jonasson.	1899 ¹³ / ₁	1	7	150	—	D:o i Tolg.	
Per Jonassons d:o.	D:o d:o i Tolgs socken, med företräde för Nöbbele rote.	Hemmansägaren S. Lager.	1895 ¹⁴ / ₃	1	5	100	—	D:o d:o.	
Två systrars d:o.	Till någon fattig i Tolgs socken.	Landtbrukaren P. Jonasson i Ödetofta.	1886 ⁷ / ₄	1	4	100	—	D:o d:o.	
Måns Perssons d:o.	Understöd åt fattige i Tolgs socken.	Kontraktsposten J. Ekedahl.	1885 ¹⁹ / ₁₀	4	41	1,126	—	D:o d:o.	
1862 års d:o.	D:o d:o.	Hemmansägaren M. Persson i Ödetofta.	1866 ¹⁰ / ₆	1	2	50	—	D:o d:o.	
Sven Svenssons d:o.	D:o d:o.	Landtbrukaren C. Nilsson i Stenkulla.	1862 ²³ / ₆	1	2	50	—	D:o d:o.	
Lagergrenska donationen.	D:o d:o.	Hemmansägaren Sven Svensson.	1843 ²⁸ / ₅	1	2	50	—	D:o d:o.	
Anna Katarina Jonasdotters donation.	D:o d:o.	Länsman Lagergren.	1772 ²⁴ / ₉	1	2	50	—	D:o d:o.	
Peter Jonassons i Hångeryd d:o.	D:o d:o.	Ankan Anna Katarina Jonasdotters i Stenkulla.	1883 ²⁷ / ₉	1	7	150	—	D:o d:o.	
	Räntan utdelas till några välkända, behöfvande personer inom Asa socken.	Hemmansägaren P. Jonasson m. fl.	1888 ²⁹ / ₁₀	3	12	300	—	Kyrkorådet i Asa.	

Friherre Leijonhufvuds grafbyggradskassa.	Till lindrande af fattigdom, sjukdom och nöd samt till underhåll af Leijonhufvudska grafven på Asa kyrkogård.	Grefve K. A. Posse m. fl.	1900 i juni	20	80	2,135	—	Kyrkorådet i Asa.
Joh. Jonassons i Velhult donationskassa.	Räntan utdelas till fattige i Asa socken.	Hemmansägaren Joh. Jonasson.	1894 ⁷ / ₁₂	9	40	1,000	—	Kommunalnämnden i d:o.
Erik Bengtssons donation.	Understöd till fattige inom Stenbrohults socken, hvilka icke åtnjuta fattigunderstöd.	Nämndemannen Erik Bengtsson i Brännhult.	1869 ⁵ / ₂	8	40	1,000	—	D:o i Stenbrohult.
Bengt Erkssons d:o.	D:o d:o.	Nämndemannen Bengt Eriksson i Sälhult.	1838 ²⁹ / ₁₀	1	4	100	—	D:o d:o.
A. Lagerqvists d:o.	Räntan utdelas nyårsafton till 2 fattige i Stenbrohults socken, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Rådsmannen A. Lagerqvist i Enköping.	1820 ¹⁸ / ₉	2	20	500	—	D:o d:o.
Nilssonska donationen.	Till behöfvande inom Vislanda socken, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Stationsinspektoren N. Nilsson.	1894 ¹⁰ / ₂	9	45	1,000	—	D:o i Vislanda.
Simonssonska d:o.	Räntan användes till fattigvårdsbidrag i Moeda socken.	Johan Simonsson.	—	—	5	100	—	D:o i Moeda.
Kristofferssonska d:o.	Räntan utdelas till 10 de mest behöfvande inom Mistelås socken.	Hemmansägaren Jonnas Kristoffersson i Villarp.	1832 ¹⁸ / ₁₂	10	100	2,000	—	Pastor och kyrkovårdar i Mistelås.
Santhessonska d:o.	D:o till 12 fattige inom Slätthögs socken.	Assessoren A. L. Santhesson i Gäfle.	1810 ⁷ / ₃	12	120	2,517	—	D:o d:o i Slätthög.
Märta Ljungbergs donation.	Understöd till en fattig af condite uti Sunnerbo härad blifven och boende samt sig skickligen ställande änka med 100 daler silfvermynt årligen samt i öfrigt till Angelstads, Ljungby och Kärna församlingars fattige.	Kommissarien Lars Jockenströms änka Märta Ljungberg.	1731 ¹² / ₂	145	1,325	34,743	33,500	Pastor samt kyrkovårdar och sexmän i Angelstads pastorat.
Ulmgrenska donationen.	Understöd åt fattige inom Angelstads socken.	Expeditionssekreteraren P. Ulmgren.	1838 ²⁷ / ₉	57	110	2,250	—	Kommunalnämnden o. kommunalstämman i Angelstad.
Stockenbergska d:o.	Understöd åt någon fattig ståndsperson i Annerstads socken.	Vice häradshöfding J. A. Stockenberg.	1825 ²⁷ / ₁₁	1	30	5)	—	Pastor i Annerstad och ägaren till Bolmarö säteri.
Lemchenska d:o.	Att betalas efter lotning mellan 3 behöfvande till den, på hvilken lotten faller.	Brukspatronen J. H. Lemchen.	1827 ²⁰ / ₁₂	1	24	600	—	Pastor och kyrkovårdar i Annerstad.
D:o d:o.	Att utdelas i lika lotter till 6 fattige i Annerstads socken.	Densamme.	1820 ³ / ₁₂	6	68	1,500	—	D:o d:o.
Nylinska d:o.	Att af räntan lämna understöd åt 1 eller 2 fattige i Nöttja socken.	Handlanden J. Nylin.	—	2	17	333	—	D:o d:o i Nöttja.
Hallenbergska d:o.	D:o till fattige i Hallaryds församling.	Kan-lirådet J. Hallenberg.	1834 ²⁶ / ₁₀	—	300	6,000	—	Kommunalnämnden i Hallaryd.
Anders Nilssonska d:o.	D:o d:o.	A. Nilsson från Kimmelsbygd.	1842 ²⁵ / ₁	—	75	1,500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Hallaryd.
Doktor Annerstens donationsfond.	D:o till fattige inom Lönsults by af Pjätteryds socken.	Slotts- och lasarettsläkaren Lars Peter Annersten.	1848 ²³ / ₅	19	31	813	—	D:o i Pjätteryd.
Ohsa-donationen.	Räntan af 500 kronor skall årligen utdelas till 6 välfredade behöfvande.	Hemmansägaren Peter Erik Perssons i Ohs bara.	1884 ¹⁵ / ₄	6	25	500	—	Pastor m. fl. i Berga.
Gyllengranatska fonden.	Att af räntan årligen utdela till de mest behöfvande inom Yrkullsunds rote vid juletid.	Generalmajoren H. G. Gyllengranat.	6)	7	14	335	—	Kommunalnämnden i d:o.
Bengt Nilssons donation.	Att af räntan årligen utdela understöd till fattiga personer inom Berga socken.	Riksdagsmannen Bengt Nilsson i Ösölöf.	1873 ⁹ / ₇	18	20	500	—	D:o d:o.
Posses donationsfond.	Till fattige i Bergunda socken, som tillhöra eller tillhört Bergkvara säteri med underlydande.	Grefvinnan Jeannette Posse.	1878 ¹⁹ / ₉	2	32	937	—	D:o i Bergunda.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Grefve Carl Mörnens donation.	Räntan användes till uppmantran och belöning åt skolbarn från Kronobergs rote.	Landshöfdingen C. Mörner.	1864 ⁹ / ₉	—	14	300	—	Skolrådet i Växjö socken.
Hillerska donationen.	Folkskoleundervisningens förbättrande i Växjö socken.	Öfverfältläkaren L. E. Hillers.	1846 ¹⁴ / ₁₀	—	—	2,000	—	D:o d:o.
Domprosten G. Wetters stipendium.	Utdelning af räntan med 30 kronor till hvardera af 2 fattiga och sediga skolbarn för beklädning vid första uattvardsgången.	Domprosten G. Wetter.	1891 ²² / ₈	2	60	1,000	—	D:o d:o.
Maria Petersdotters donation.	Utdelning af räntan såsom premier till fattiga skolbarn inom Telestads rote.	Änkan Maria Petersdotter i Telestad.	1871 ⁷ / ₃	—	70	1,500	—	D:o d:o.
Wieslanderska donationen.	Till folkskoleväsendets förbättring.	Änkefru Christine Wieslander.	1859 ¹⁴ / ₁₂	—	—	4,000	—	D:o d:o.
Sjögrenska d:o.	D:o d:o.	Domprosten Håkan Sjögren.	1813 ²⁷ / ₁₁	—	—	7,000	—	D:o d:o.
Gustaf von Baumgarzens fond.	Räntan utdelas till någon fattig, sedig och i kristendomskunskap skicklig gosse af årets konfirmander i Nöbble socken.	Major P. R. von Baumgarten.	1859 ¹⁶ / ₄	1	6	160	—	Pastor i Nöbble.
Sjögrenska skoldonationen i Nöbble socken.	Räntan lägges till skolkassan för lärares aflöning.	Domprosten Håkan Sjögren.	1814 ¹⁸ / ₆	—	45	1,006	—	Skolrådet i d:o.
D:o i Östra Torsås socken.	D:o d:o	Densamme.	5)	—	50	1,000	—	D:o i Östra Torsås.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Ahlstrandiska skolpremiekas- san.	Premier åt däraf förtjänta barn i Östra Torsås socken samt inköp af böcker.	O. Lemchen och J. A. Ahlstrand.	1874 11 o. 18/12	—	—	217	—	Skolrådet i Östra Torsås.	
Komminister R. Lundgrens donation.	Understöd åt fattiga skolbarn i Furuby socken.	Komminister R. Lundgren.	1897	13	45	1,000	—	Pastor och kyrkovårdar i Furuby.	
1899 års d:o i Furuby socken.	Skolväsendets fromma.	Okänd.	1899	—	—	324	—	Skolrådet i d:o.	8)
Tullbergiska donationen till Nöbbele församling.	Inköp af biblar och nya testamenten till nattvardsbarn.	Prosten J. W. Tullberg och prostinnan G. S. Tullberg.	1865 26/1	31	57	4,427	—	Pastor och kyrkovårdar i Nöbbele.	9)
D:o till Bro fjärdings rote af Nöbbele församling.	Inköp af kläder och böcker åt de fattigaste barnen inom roten.	Desamme.	,	8	40	1,008	—	Pastor och 2 i Brofjärdingen valde redbare män.	9)
Hanna Engströms premiefond.	Premier åt barn i småskolan inom Åry och Billa skolrotar.	F. lärarinnan Hanna Engström.	1901 3/10	—	—	57	—	Skolrådet i Hemmesjö.	10)
Hofmantorps bokköpsfond.	Bidrag till inköp af biblar åt församlingens nattvardsbarn.	Hofmantorps sockenstämma.	1810 23/6	11	16	1,668	—	Pastor och kyrkovårdar i Hofmantorp.	
Erngislessonska bokfonden.	Inköp af böcker åt fattiga skolbarn.	Nämudemannen Johan Erngislesson.	1854 4/7	—	7	387	—	Skolrådet i Uråsa.	
Uråsa bibelfond.	Inköp af biblar åt församlingens konfirmander.	Professor N. Lindgren.	1862 23/6	15	38	68	—	Kyrkorådet i d:o.	
Bibelfondskassan i Tingsås.	D:o d:o.	Densamme.	,	10	17	495	—	D:o i Tingsås.	
Väckelsågs bibelfond.	D:o d:o.	Densamme.	1860 12/6	—	3	1,540	—	D:o i Väckelsång.	
Johan Anderssons och hans hustru Emma Nilsdotters i Hulda donation.	Till uppmuntran åt 2:ne fattiga, flitiga och sedliga skolbarn i Linneryds skolrote.	Hemmansägaren Johan Andersson.	1892 23/6	—	—	214	—	Skolrådet i Linneryd.	
Jungfru Grenholms donationsfond.	Understöd till fattiga skolbarn.	Jungfru Grenholm.	1818	14	17	342	—	Hemmansägaren August Gustafsson i Bubbemåla.	9)
Södra Sandsjö skolmagasins- kassa.	D:o d:o.	Komministern Bengt Oseen.	—	13	19	382	—	Densamme.	9)
Peterssonska donationen.	Premier till 4 eller 6 skolbarn inom Ljuders, Backa, Kallanäs, Vida och Vedamåla byar.	Hemmansägaren Johannes Petersson.	1856 1/11	5	23	500	—	Skolrådet i Ljuder.	
Magnus och Gustaf Olssoners donation.	Premier och böcker åt fattiga skol- och nattvardsbarn inom Ljuders socken.	Magnus och Gustaf Olsson.	1876 21/5	29	25	500	—	Komministern och skolrådet i d:o.	
Gummessonska donationen.	Premier till 2 de mest behöfvande skolbarn inom Tjugusjö byområde.	Mattis Gummesson.	1864 1/1	2	2	35	—	Skolrådet i d:o.	
Gustaf Johannessonska be- klädnadsfonden.	Beklädnadsbidrag till fattiga skolbarn i Ljuders socken.	Gustaf Johannesson.	1884 1/1	10	48	1,000	—	D:o d:o.	
Rydebergiska donationsfonden.	Belöning åt en gosse eller flicka i slöjdskolan i Dädesjö socken.	Löjtnant Serge Rydeberg och fru Maria Burén.	1894 17/3	1	4	257	—	Kyrkorådet i Dädesjö.	
C. F. Modigs donationskassa.	Beklädnadsbidrag och biblar till fattiga nattvardsbarn i d:o.	Landskamreraren C. F. Modig.	1829 18/10	15	54	1,590	—	Kommunalnämnden i d:o.	
A. F. Modigs d:o.	Fattiga barns i Dädesjö socken kristliga uppfostran.	Landtmätaren A. F. Modig.	1887 26/1	—	—	338	—	D:o d:o.	
Arell-Olssonerska skoldonationen.	Till skolmästaren såsom lön för hans bevärd med fattiga barns undervisning.	Kyrkoherden Sven Johan Arell.	1791 8/5	—	—	2,329	—	Skolrådet i Nottebäck genom dess kassör.	
P. M. Svenssons i Boskvarn donationsfond.	Beklädnad och premier åt flitiga och snälla skolbarn inom Nottebäcks socken.	Kyrkovärden P. M. Svensson.	1881 14/3	11	33	1,360	—	Skolrådets ordförande i Nottebäck.	
Jon Svenssons donation.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Kanslirådet G. Sandahl.	1873 2/6	15	120	3,000	—	Skolkassans i Sjöås förvaltare.	
Grosshandlanden S. J. Johanssons d:o.	Beklädnad af fattiga barn inom Drefs socken.	Grosshandlanden S. J. Johansson.	1885 11/1	10	45	1,000	—	Pastor och kommunalnämnd i Dref.	
Algutsboda skolkassas donationsfond.	För folkskolans behof inom Algutsboda skoldistrikt.	Jonas Gustafsson i Fiskesjö Norregård.	1882 10/4	—	—	1,548	—	Skolrådet i Algutsboda.	
Peter Jacobssons d:o.	Hälften af årliga räntan till fattiga skolbarn, hälften till fattiga äldre personer i Kalfsviks socken.	Nämndemannen Peter Jacobsson.	1885 16/6	40	92	2,003	—	Kommunalnämnden i Kalfsvik.	
Elin Olofsdotters d:o.	Hälften af årliga räntan till fattiga konfirmander, hälften till fattiga äldre personer i d:o.	Änkan Elin Olofsdotter.	1891 15/1	26	102	2,018	—	D:o d:o.	
Donationen till nattvardsbarn n:r 1.	Beklädnadsbidrag och biblar till 2 å 3 fattiga och gudfruktiga nattvardsbarn i Urshults socken.	Okänd.	1891 7/11	2	25	519	—	Kyrkorådet i Urshult.	
D:o d:o n:r 2.	Inköp af biblar till nattvardsbarn i d:o.	D:o.	1891 8/11	9	20	423	—	D:o d:o.	
Harald Jonassons donation.	Inköp af böcker åt fattiga nattvardsbarn i d:o.	Hemmansägaren H. Jonasson i Klasamåla.	1830 24/6	2	4	75	—	D:o d:o.	
Donationsfonden för konfirmander.	Årliga räntan utdelas till en eller två konfirmander i Almunderyds socken.	Okänd.	1891 8/11	2	20	556	—	D:o i Almunderyd.	

Öja församlings fond för fattiga nattvardsbarn.	Årliga räntan tilldelas ett fattigt och välartadt nattvardsbarn.	Okänd.	1899 ¹⁸ / ₁₂	1	4	100	—	Komministern och tjänstgörande kyrkovård i Öja.
Vederslöfs donationsfond.	Bidrag till beklädnad af 2 fattiga, välartade nattvardsbarn.	D:o.	1891 ⁵ / ₁₀	2	15	300	—	Pastor och kyrkoråd i Vederslöf.
Donationsfonden af den 29 december 1865.	Till adöning af slöjdlärlarinnorna i Täfvelsås socken.	Fru Agneta Hederstierna.	1865 ²⁹ / ₁₂	1	40	1,000	—	Kyrko- och skolråd i Täfvelsås.
Donationen af den 15 augusti 1868.	Understöd åt fattiga flickor, som besöka slöjdskolan.	Densamma.	1868 ¹⁵ / ₈	21	63	1,667	—	D:o d:o.
Öfverste Salomon Hedersternas donation.	Till adöning åt skolmästaren i Täfvelsås socken.	Öfverste S. Hederstierna.	1840 ¹⁵ / ₉	1	11)	1,500	—	D:o d:o.
Donationsfonden till fattiga nattvardsbarn.	Beklädnadsbidrag åt fattiga och gudfruktiga nattvardsbarn i d:o.	Okänd.	1890 ⁶ / ₁₁	3	15	300	—	D:o d:o.
Hanna Posses beklädnadsfond.	Till beklädnad af fattiga nattvardsbarn inom Bergunda socken.	Fröken Hanna Posse.	1874 ¹⁰ / ₅	2	10	475	—	Kyrkorådet i d:o.
K. Posses stärbhus donation till skolbadhus.	Till byggande af skolbadhus vid Bergunda skolor.	Grefve K. Posses stärbhus.	1903 ¹⁵ / ₁₀	—	—	763	—	Skolrådet i d:o.
von Otters donation.	Hälften för skolväsendet, hälften för fattigvården i Bergunda socken.	Landshöfdingen S. von Otter och hans maka.	1776 ²⁴ / ₁₁	—	—	225	—	Pastor i d:o.
Leonardska donationen.	Till fattiga skolbarn i Tolgs socken.	Landtbrukaren N. P. Johansson i Holkastorp.	1898 ²⁸ / ₁₀	1	8	210	—	Kommunalnämnden i Tolg.
Erik Nilssons donation.	Inköp af biblar åt fattiga konfirmander i d:o.	Hemmansägaren Erik Nilsson i Bråna.	1894	—	7	150	—	D:o d:o.
Göpetorpsfonden.	Till kläder och böcker åt fattiga skolbarn i d:o.	Hemmansägaren Johan Svensson.	1866 ¹ / ₁	—	7	150	—	Skolrådet i d:o.
1862 års donation.	Årsräntan tilldelas ett eller flera fattiga skolbarn i d:o.	Okänd.	1862 ²³ / ₅	3	2	50	—	D:o d:o.
N. P. Perssons d:o.	Till böcker åt välartade nattvardsbarn i d:o.	Hemmansägaren N. P. Persson i Bråna.	1858	—	4	100	—	Fattigvårdsstyrelsen i d:o.
J. Jonassons d:o.	Beklädnadsbidrag åt fattiga barn i d:o.	J. Jonasson i Källreda Odgård.	1885 ¹⁴ / ₉	1	5	100	—	D:o d:o.
Rydströmska donationen.	D:o åt ett fattigt nattvardsbarn i d:o.	Handlanden A. J. Rydström.	1889 ⁹ / ₅	1	5	100	—	D:o d:o.
Johan Jonassons i Velhult donation.	Till kläder och föda åt fattiga skolbarn i Asa socken.	Hemmansägaren J. Jonasson.	1882 ²⁴ / ₁	10	40	1,000	—	Kyrkorådet i Asa.
Lilla Elsas beklädnadskassa.	Till kläder åt fattiga barn i d:o.	Grefve K. A. och grefvinnan Sigrid Posse.	1905 ²⁰ / ₄	1	8	203	—	D:o d:o.
Söraby skoledonationsfond.	Understöd till fattiga skolbarn.	Sekreteraren J. S. Orre, ingenjören B. Lindvall m. fl.	1822 ³ / ₉	30	125	2,754	—	Skolrådet i Söraby.
Hjelmska donationen.	Bidrag till fattiga barns skolundervisning.	Assessor O. G. Hjelm.	1831 ¹¹ / ₁₂	12	24	400	—	Skolkassören och fattigvårdsstyrelsen i Gårdsby.
Fonténska d:o.	Räntan utdelas till de fattigaste och flitigaste skolbarnen.	Kapellanen Petrus Fontén.	Mellan 1705 o. 1784	12	54	800	—	D:o d:o.
Jon Månssons fond.	Understöd af skolväsendet i Stenbrohults socken.	Hemmansägaren J. Månsson.	1889 ¹⁶ / ₂	10	23	248	—	Skolrådet i Stenbrohult.
Maria Jönsdotters donation.	Till beklädnad af fattiga skolbarn i d:o.	Småskollärlarinnan Maria Jönsdotter.	1806	21	15	589	—	D:o d:o.
Sjögrenska donationen.	Till fattiga barns undervisning i Härlunda socken.	Domprosten Håkan Sjögren.	1809 ²⁴ / ₂ o. ²⁶ / ₇	—	—	325	—	D:o i Härlunda.
Michaelssonska d:o.	För årligt inköp af Nohrborgs postilla åt ett fattigt och flitigt nattvardsbarn i d:o.	Hemmansägaren Nils Michaelsson.	1872 ²⁶ / ₂	1	4	159	—	Kyrkorådet i d:o.
Kalkatorps d:o.	Bidrag till skolväsendet i Vislanda socken.	Hemmansägaren J. Johansson.	1829 ²³ / ₈	84	168	5,000	—	Skolrådet i Vislanda.
Sanderskiöldska d:o.	D:o d:o i Blådinge socken.	Malin Sanderskiöld.	1830 ¹⁵ / ₈	—	146	3,000	—	D:o i Blådinge.
Mowitzka d:o.	Premier åt fattiga skolbarn i d:o.	Häradsnickaren N. Mowitz.	—	53	13	333	—	D:o d:o.
Bockaboda donationshemman.	Till en skolinrättning.	Pastor Anders Renner.	1814 ³ / ₁	—	—	14,400	14,400	Kyrkorådet i Lekaryd och Aringsås.
Fredrika Vilhelmina Lysholms fond.	Årliga räntan skall, sedan testators och hennes mors grafplatser å Aringsås kyrkogård underhållits, användas till beklädnad af fattiga nattvardsbarn m. m.	Fru F. V. Lysholm.	1895 ¹⁴ / ₁	—	—	625	—	D:o i Aringsås.
Herman Löfbergs donationsfond.	Årliga räntan skall användas till premier åt skolbarn i Elmhults köping.	Måskinist Chr. Löfberg i Elmhult.	1903 ⁶ / ₄	—	—	333	—	Skolrådet i Elmhult.
Angelska donationen.	Understöd till fattiga skolbarn i Ryssby socken under lärotiden i skolan.	Handlanden Gustaf Angel.	1837 ¹⁴ / ₉	30	36	636	—	Pastor och kyrkovårdar i Ryssby.
Åsenska d:o.	Understöd åt behöfvande skolbarn i Odensjö församling.	Hemmansägaren Pehr Andersson.	1865 ¹⁵ / ₉	25	127	2,775	—	Kyrko- och skolrådet i Odensjö.
Donationen från Hult.	D:o d:o.	Hemmansägaren Nils Jonasson.	1870 ²¹ / ₅	6	33	667	—	D:o d:o.
Bråkenhjelmiska donationsfonden.	Räntan skall årligen vid jultiden utdelas till några sediga, flitiga och fattiga skolbarn i Pjätteryds socken.	F. d. häradskrifvaren K. M. Bråkenhjelm.	1896 ²⁰ / ₁₂	13	90	2,000	—	D:o d:o i Pjätteryd.
Nymanska donationen.	Utdelning af biblar till alla nattvardsbarn samt åt mindre bemedlade sådana jämväl andra religiösa böcker.	Handelsbokhållaren Salomon Nyman.	1886 ²⁵ / ₈	39	210	5,700	—	Kyrkorådet i Ryssby.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Hallenbergska skolfonden.	Inrättande af en skola i Hallaryds socken.	Kanslirådet Jonas Hallenberg.	1884	1	138	2,365	600	Skolrådet i Hallaryd.	14)
Nils Mattssonska donationen.	Understöd åt fattiga hemmansägares barn i Vrå socken under skolåldern.	Hemmansägaren Nils Mattsson.	1857 ⁵ / ₄	20	100	2,000	—	Kyrko- och skolrådet i Vrå.	
Märta Andersdotters i Brealt donation.	Att utdela böcker åt fattiga nattvårdsbarn i Lidhults socken.	Märta Andersdotter.	1885 ²⁸ / ₁₀	2	5	132	—	Kyrkostämman i Lidhult.	
Löhrska donationen.	Räntan utdelas till fattiga skolbarn, tillhörande Viggåsa skolrote, samt till lindrande af nöd, där sådan förekommer.	Handlanden Janne Löhr i Byholma.	1900 ² / ₂	12	102	3,900	—	En af skolrådet i Annerstad utsedd person.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Lagerstedtska donationsfonden.	Till nyttiga kunskares spridande inom Åseda socken.	Organisten J. Lagerstedt.	1841	—	—	1,764	—	Kyrkorådet i Åseda.	15)
Johannes Peterssons och hans hustru Anna Sofia Johansdotters stiftelse och fond.	Ena hälften till inköp af lifräntor åt fattiga barn inom Åseda socken, andra hälften till teologie studerande vid universiteten.	Kommunalstämмоordföranden Johannes Petersson i Fröseke.	1894 ¹¹ / ₃	—	—	50,000	—	Kyrkoherden, komministern och kommunalstämмоordföranden i Åseda.	16)
<i>d) Stiftelser för sjukvård.</i>									
Ljungbergska donationen.	Räntan användes till hjälp åt obotligt sjuka i Väckelsångs socken.	Snickaren Johan Reinhold Ljungberg.	1869 ¹⁰ / ₅	2	68	1,504	—	Pastorsämbetet och kommunalnämnden i Väckelsång.	
J. M. Carlssons donationskassa.	Till fattiga sjuka, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	J. M. Carlsson.	1880 ²¹ / ₁₁	—	—	620	—	Kommunalnämnden i Dädesjö.	
Täfvelsås sockens sjukvårds-kassa.	Understöd åt attiga sjuka i Täfvelsås socken.	Friherrinnan A. Bennet m. fl.	1875 ²⁷ / ₄	6	33	956	—	D:o i Täfvelsås.	
Grefvinnan Sigrid Posses d:o.	Att i någon mån lindra sjukdom och nöd.	Grefve K. A. Posse.	1896 ¹⁸ / ₁	3	16	557	—	Kyrkorådet i Asa.	
Johannes Nilssons donation.	Understöd till sjuka och fattiga personer i Tolgs socken.	Hemmansägaren J. Nilsson i Stenkulla.	1893 ¹ / ₆	5	45	1,000	—	Kommunalnämnden i Tolg.	
Fonténska donationen.	Räntan skall årligen utdelas till sängliggande fattige i d:o.	Komminister B. Fontén.	1779 ⁹ / ₃	1	3	200	—	D:o d:o.	17)
<i>e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Hofmantorps hundramanna-förenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp åt medlemmarne.	Föreningsmedlemmar.	1885 ¹⁴ / ₆	10	318	927	—	Carl Ek å Bidhem i Hofmantorp.	18)
Sjukhjälsföreningen 201 inom Gårdsby socken.	Understöd vid sjukdom samt vid dödsfall.	D:o.	1901 ²⁵ / ₃	4	75	1,245	—	E. Swahn å Vik.	19)
Gårdsby 500-mannaförening.	D:o d:o.	Folkskolläraren C. Rhodin m. fl.	1898 ² / ₁₀	2	309	297	—	Styrelsen.	20)
Vislanda godtemplares sjuk-kassa.	Sjukhjälp åt föreningsmedlemmarne.	Logen Wieselgrens förhoppning n:r 693.	1902 ⁷ / ₁₂	1	10	211	—	D:o.	21)
Timsfors arbetares sjukhjäls-förening.	D:o åt Timsfors bruks arbetare.	Timsfors aktiebolag.	1897 ² / ₁₁	62	1,341	2,400	—	D:o.	22)
Delary sjuk- och begravnings-kassa.	D:o åt Delary bruks arbetare.	Malmö trämassfabriks aktiebolag.	1877 ¹⁵ / ₁₁	81	2,133	1,200	—	D:o.	23)
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
G. F. Eklunds donation.	Årliga räntan insättes i lifränte- och kapitalanstalt för under året inom Hemmesjö och Billa rotar födda fattiga barn.	Handlanden G. F. Eklundh.	1874 ²³ / ₇	5	515	10,000	—	Kommunalnämnden i Hemmesjö.	

Nilsson-Aschanska försörjningsdonationen för arbetare vid Lessebo bergverks- och fabriksrörelse.	Lindrande af nöden bland sådana vid Lessebo bruk anställde arbetare, hvilka på ålderdomen genom bristande arbetsförmåga sakna medel till bärgning.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1853 ²⁴ / ₁₀	16	955	23,014	—	Tjänstemän vid Lessebo aktiebolag.	
Hofmantorps pastorats krigsmanshuskassa.	Räntan utdelas årligen till i krig blesserade dragoner, soldater eller beväringar, dessas änkor eller barn.	Hofmantorps och Furuby församlingar.	1814 ¹ / ₁	7	38	1,073	—	Pastor och kyrkovårdar i Hofmantorp.	
Kosta glasbruks donation.	Understöd till soldater, som blifvit blesserade i krig samt till i krig stupade soldaters änkor eller andra fattiga inom Ekeberga socken.	Hofrätterrådet J. F. Dufva och majorskan E. K. Augerstejn.	1814 ¹⁰ / ₄	23	90	1,500	—	Kosta glasbruk samt kyrkoherden och kyrkovårdarne i Ekeberga.	
Fransenska donationen.	Årsräntan insättes i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för under året födda fattiga barn i Herråkra socken.	Hemmansägaren Frans Petersson.	1882 ¹ / ₇	—	—	242	—	Fattigvårdsstyrelsen i Herråkra.	
Jonas Månsson Sjöstrands donation.	D:o för beredande af lifränta åt 2 af årets nattvårdsbarn i Sjösås socken.	Handlanden G. V. Sjöstrand.	1872 ⁵ / ₆	2	40	1,000	—	Kyrkorådet i Sjösås.	
Nordenskjöldska fonden.	Lifränta åt inom Öjaby församling af fattiga föräldrar födda barn.	Axel och fru Agnes Nordenskjöld.	1879 ²⁰ / ₁₂	4	20	702	—	Kommunalnämndsordföranden i Öjaby.	
h) Andra stiftelser och invättningar.									
Brantingska grafkassan.	Underhåll och vård af Brantingska grafven.	Sara Gahm m. fl.	1744 ¹¹ / ₅	—	3	140	—	Kyrkorådet i Nöbbele. ²⁴⁾	
Virginska d:o.	Virginska grafvens vård och underhåll; i öfrigt, sedan kassan öfverskridit 700 kr., till välgörande ändamål.	Öfverstelöjtnant H. Virgin.	1892 ⁷ / ₉	—	10	714	—	D:o d:o.	
Fleetwoodska d:o.	Underhåll af Fleetwoodska grafven samt i öfrigt utdelning till fattiga i Herrmantorp och Värnlanda af Nöbbele socken.	Godsägaren frih. Svante Fleetwood.	1900 ²⁵ / ₂	5	24	947	—	D:o d:o.	
Lindgrenska graffonden.	Vård och underhåll af professor N. Lindgrens grafplats å Väckelsångs kyrkogård.	Professor H. Lindgren m. fl.	⁶⁾	1	10	653	—	Väckelsångs kyrkostämma. ⁶⁾	
Dädesjö sockens magasin-kassa.	Understöd åt fattiga jordbrukare i Dädesjö socken, i synnerhet vid nödår.	Hemmansägarna i Dädesjö socken.	1828 ⁵ / ₁₀	—	—	2,388	—	Kommunalnämnden i Dädesjö.	
Peter Jonssons donationsfond.	Underhåll af Granhults gamla kyrka och klockstapel.	Hemmansägaren P. Jonsson.	1880 ¹ / ₃	—	—	1,328	—	Hemmansägaren J. M. Blomqvist i Elmeshult.	
Öfverste Salomon Hederstiernas donation.	Till barnmorska i Täfvelsås socken och till socknens fattiga med företrädesrätt för Stjärnviks underhafvande.	Öfverste Salomon Hederstierna.	1840 ¹⁵ / ₉	4	49	1,000	—	Kommunalnämnden i Täfvelsås. ²⁵⁾	
Hederstiernska grafkassan.	Till underhåll af Hederstiernska grafplatsen å Täfvelsås kyrkogård samt till prydnader i kyrkan.	Öfverste S. Hederstierna m. fl.	1822 ¹⁵ / ₉ och 1868 ¹⁵ / ₈ 1787 ¹¹ / ₅	—	—	554	—	D:o d:o.	
Modéerska donationskassan.	Att lämna lån till behöfvande bönder i Täfvelsås, företrädesvis till verkställande af nyodlingar.	Adolf och Anna Modéer.	1880 ⁷ / ₁₂	—	—	520	—	Pastor i Bergunda under kyrkostämman.	
Posseska grafven å Bergunda kyrkogård.	Underhåll af Posseska grafven å Bergunda kyrkogård.	Grefve K. Posse.	1885 ²⁹ / ₅	—	—	568	—	Skolrådet i Bergunda.	
Anders Jonassons i Muggboda grafkassa.	Till Bergunda skolväsen med förbehåll om underhåll af donators graf.	Kyrkovärden Anders Jonsson.	1890 ⁶ / ₈	—	—	360	—	Kyrkorådet i Urshult.	
Donation till orgelns och altarrundens underhåll.	Räntan användes såsom bidrag till orgelns och altarrundens underhåll.	Organisten P. Petersson.	1900 ¹ / ₆	1	5	666	—	D:o i Asa.	
Leijonhufvudska grafkassan.	Vård och underhåll af frih. G. Leijonhufvuds och hans makas grafvar.	Frih. G. Leijonhufvud.	1847	—	—	1,308	—	Kommunalnämnden i Stenbrohult.	
Mowitzka donationen.	Att bilda arbetsinrättning för fattige i Stenbrohults socken.	Häradssnickaren N. Mowitz.	1874 ²⁰ / ₁	—	—	1,219	—	Kyrkovårdarne i d:o.	
Erik Bengtssons donation.	Underhåll af Stenbrohults sockens kyrka och begravningsplats.	Nämndemannen Erik Bengtsson i Brännhult.	1896	—	—	100	—	Kyrkorådet i Moeda.	
Simonssonska fonden.	D:o af Moeda kyrka.	A. Simonsson.	1871 ¹ / ₁₁	—	—	9,090	—	Pastor och kyrkovårdar i Annerstad. ²⁶⁾	
Anderssonska donationen.	Annerstads kyrkas belysning, premier åt skolbarn samt kapitalbildning.	Handlanden J. P. Andersson.	—	—	—	3,345	—	D:o d:o i Torpa. ²⁶⁾	
D:o d:o.	Torpa kyrkas d:o d:o.	Densamme.	—	—	—	5,170	—	D:o d:o i d:o.	
Åkerbrukskassan.	Att lindra förlust vid hagelskada i Torpa socken.	Komministern Johan Lund.	1819 ¹² / ₁₀	2	70	3,600	—	Två af Södra Ljunga församling utsedda personer.	
Ljungfeldtska donationen.	Kapitalet skall användas till uppförande af ett spannmålsmagasin eller ock bibehållas orördt till evärdlig tid för att med räntan aflöna en lärare i en för uteslutande allmogebarn afsedd skola i Södra Ljunga församling.	Löjtnanten H. U. L. E. Ljungfeldt.	1828 ³⁰ / ₄	—	—	—	—	—	
D:o d:o.	Uppförande af ett spannmålsmagasin i Tutaryds socken.	Densamme.	—	—	30	600	500	Kommunalnämnden i Tutaryd.	
Widebeckska d:o.	Underhåll af sockenmagasin och fattighus samt aflöning åt komminister, organist och orgeltrampare i d:o.	Grosshandlanden J. Widebeck i Stockholm.	1837 ⁴ / ₁₁	—	137	2,500	—	Pastor och kyrkovårdar i d:o.	
D:o d:o.	Till organistens aflöning ² / ₃ och till Ryssby sockens fattige ¹ / ₃ af räntan.	Densamme.	—	—	22	361	—	D:o d:o i Ryssby.	
Ströhmska donationsfonden.	Befrämjande af trädgårdsskötsel inom Hallaryds socken.	Elfrida och Ida Ströhm i Rauten.	1904 aug.	5	26	5,163	—	Skolråd och kommunalnämnd i Hallaryd.	
Summa			—	1,718	14,122	385,630	69,000		

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
B. I Växjö stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Fjärde-novemberfonden.	Att till pauvres honteux i Växjö utdela årliga ränteinkomsten.	Stadsfullmäktige.	1864 ¹⁵ / ₁₂	2	85	1,892	—	Drätselkammaren.	
Friherre C. von Otters fond.	D:o d:o.	Lagmannen frih. C. von Otter.	1870 ⁵ / ₆	1	45	1,000	—	D:o.	
Handlanden G. F. Eklundhs d:o.	Att vid jultiden hvarje år utdela räntan till sådana i Växjö bosatte fattige, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Handlanden G. F. Eklundh.	1874 ²⁸ / ₇	7	450	10,000	—	D:o.	
Konsul Wittlocks understödsfond.	D:o d:o till pauvres honteux inom staden.	Regementsläkaren J. A. och änkefru N. Wittlock.	1876 ¹⁴ / ₁₂ och 1877 ¹⁷ / ₁₂	5	270	6,000	—	D:o.	
Anna Munthes donationsfond.	Årliga räntan utdelas till ett i Växjö stad boende, i tryckande fattigdom befintligt fruntimmer.	Landshöfding G. Munthe.	1877 ⁵ / ₆	1	90	2,000	—	D:o.	
Fröknarne Louise och Charlotte Wernelins fond.	D:o till 4 behöfvande fruar inom staden, företrädesvis prästänkor, som stadens prästerskap utser.	Fröknarna Louise och Charlotte Wernelin.	1880 ⁵ / ₁₁	4	90	2,000	—	D:o.	
Elmgren-Rogbergska fonden.	D:o till 1 eller 2 pauvres honteux i Växjö.	Domkyrkokomministern J. D. Elmgrens arvingar.	1889 ²⁵ / ₄	1	113	2,500	—	D:o.	
Änkefru L. Burmans fond.	D:o till pauvres honteux i Växjö.	Änkefru Christine Louise Burman.	1888 ⁶ / ₁₂	1	7	152	—	D:o.	
Fru Hildegard Rydbergs understödsfond.	D:o till inom Växjö stads samhälle boende och mantalsskrifne, mindre bemedlade personer, företrädesvis pauvres honteux.	Apotekaren K. H. Rydberg.	1890 ⁵ / ₃	4	225	5,000	—	D:o.	
Aurora Klingströms d:o.	D:o vid jultiden till något behöfvande fruntimmer, som ej åtnjuter fattigunderstöd.	Fröken A. Klingström.	1886 ¹⁵ / ₆	1	148	1,070	—	D:o.	
Vibergska fonden.	D:o d:o till några af handelsklassens utfattige.	Handlanden Peter Viberg.	1829 ²² / ₁₀	3	139	6,000	6,000	D:o.	
Majorskan G. Hammarbergs understödsfond.	D:o till pauvres honteux inom Växjö samhälle.	Majorskan G. Hammarberg.	1889 ²² / ₁	3	225	5,000	—	D:o.	
Tunnbindarc Liljas fond.	D:o till 1, högst 2 fattiga änkor eller döttrar efter borgare i Växjö.	Tunnbindaren Carl Lilja.	1891 ¹⁴ / ₉	1	76	1,693	—	D:o.	
Fru Prytz d:o.	D:o till ett fruntimmer af pauvres honteux i Växjö.	Fru Prytz.	Okändt.	1	23	500	—	D:o.	
Telegrafkommissarien Rundqvists d:o.	D:o genom fattigvårdsstyrelsens försorg till en behöfvande i Växjö.	Telegrafkommissarien E. A. Rundqvist.	1877 ¹⁶ / ₆	1	24	531	—	D:o.	
Maria Bergs donationsfond för pauvres honteux.	Årliga räntan utdelas till pauvres honteux i Växjö, ej mindre än 25 kronor till hvarje.	Handlanden J. E. Berg.	1898 ²¹ / ₇	8	450	10,000	—	D:o.	
Kapten Rudebecks fond.	Att tillse vidare tilldela räntan åt en gammal tro-tjänarinna.	Kapten Salomon Rudebeck.	1899 ¹² / ₁₂	1	60	1,000	—	D:o.	
Apotekaren K. H. Rydbergs pauvres-honteux-fond.	Räntan skall användas af stadsfullmäktige för pauvres honteux i Växjö.	Apotekaren K. H. Rydberg.	1900 ³¹ / ₁₀	—	201	8,599	—	D:o.	27)
Underlöjtnant J. Th. Mobecks donationsfond.	Af räntan utdelas ¹ / ₃ till pauvres honteux, ¹ / ₃ till fattige, som ej äro intagne å »Fattigförsörjningen», antingen i penningar eller genom uppköp af lifsförnödenheter, samt ¹ / ₃ till fattiga barns beklädnad.	Underlöjtnant J. Th. Mobeck.	1903 ¹⁵ / ₂	—	900	20,000	—	D:o.	
Fru Sofia Lekanders donationsfond.	Räntan utdelas till en i Växjö boende behöfvande ärbär änka eller ogift kvinna ur pauvres honteux.	Änkefru Sofia Lekanders stärbhus.	1903 ²⁶ / ₃	1	225	5,000	—	D:o.	
Maria Möllerstedts understödsfond för pauvres honteux.	Räntan utdelas i 4 lika stora belopp till fattige sjuke eller eljest nödställda medlemmar af Växjö samhälle, hvilka icke åtnjuta fattigvård samt äro kände för oförvitlighet i lefverne och vandel.	Handlanden Fr. Möllerstedt.	1903 ⁸ / ₃	4	225	5,000	—	D:o.	
Växjö handelsfond.	Af räntan utdelas årligen dagen före jul till en eller flere personer, tillhörande Växjö handelskår och som kommit i behöfvande omständigheter, 25 kronor till hvarje, dock med företrädesrätt för afkomlingar af dem, som tillhört Växjö handels-societet.	J. E. Berg, J. F. Hjellström, Aug. Schander och S. P. Stealund.	1904 ¹⁸ / ₁₀	6	150	4,643	—	D:o.	
Rydén-Wettermarkska understödsfonden.	Att ur Växjö stifts änke- och pupillkassa lämna understöd till änkor och barn efter prästmän.	Konsistorienotarien L. G. Rydén och fru Lotten Rydén, född Wettermark.	1869 ²⁸ / ₉	—	—	4,103	—	Konsistorium.	28)

Fröken Sofie Bergqvists understödsfond.	Understöd åt någon eller några frånfallna, i behof af hjälp varande döttrar af prästerskapet inom Växjö stift.	Fröken Sofie Bergqvist.	1884 ¹⁰ / ₉	—	325	8,995	—	D:o.
Leontine Forssanders donationsfond.	D:o åt en välkänd, obemedlad ogift prästdotter från Växjö stift med företräde för släkting till donator eller hans hustru.	Kyrkoherden J. H. Forssander.	1897 ⁵ / ₈	1	60	1,539	—	D:o.
Komminister R. Lundgrens understödsfond.	Understöd åt e. o. prästmän inom Växjö stift, som genom sjuklighet, ålderdom eller annat giltigt skäl äro urständsatte att förrätta prästerlig tjänstgöring.	Komministern R. Lundgren.	1897 ² / ₈	—	—	1,303	—	D:o.
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.								
Sjögrenska donationen.	Att befämja folkundervisningen.	Domprosten Håkan Sjögren.	1813 ²⁷ / ₁₁	—	512	10,399	—	Skolrådet.
Wieslanderska d:o.	D:o d:o.	Ånkefru Chr. Wieslander.	1859 ¹⁴ / ₁₂	—	361	8,000	—	D:o.
Hillerska d:o n:r 1.	Att användas för stadens flickskola.	Överfätläkaren L. E. Hillers.	1846 ⁹ / ₁₂	—	159	3,967	—	D:o.
D:o d:o n:r 2.	D:o d:o.	Densamme.	1846 ⁹ / ₁₂	—	150	3,500	—	D:o.
Wernelinska premiefonden.	Räntan utdelas till folkskolebarn enligt skolrådets bestämmelse.	Louise och Charlotte Wernelin.	1880 ⁹ / ₁₁	2	10	200	—	D:o.
Lotten Mörners donation.	Anordnande af hushållsskola i samband med Sjögrenska flickskolan.	Eva Charlotta Mörner.	1879 ²⁶ / ₇	—	265	7,570	—	D:o.
Föreningen Drottning Josefinas räddningsanstalt för vanvårdade barn inom Kronobergs län.	Att bereda vård åt fattiga, moraliskt vårdslösa barn.	Lagman C. von Otter.	1847 ¹ / ₁₁	7	599	62,714	—	En styrelse.
Barnhemmet i Växjö.	Flickors uppfostran till tjänarinnor.	Fröken Charlotte Modig m. fl.	1867	—	1,914	14,521	—	D:o.
Växjö jultomtar.	Att vid jultiden beklåda fattiga barn.	Assessor L. H. Montelius m. fl.	1889 ² / ₁₁	21	419	2,100	—	D:o.
Domprost Gustaf Wetters donation.	Till belöning åt fattiga folkskolebarn.	Domprosten Gustaf Wetter.	1891 ²⁰ / ₈	3	90	2,331	—	Skolrådet.
Appelbergiska donationen.	För en skolinrättning i Växjö stad.	Collega scholke Samuel Appelberg.	1792 ²⁹ / ₅	—	—	600	—	D:o.
Fru Blommendahls gåfva.	D:o d:o.	Fru Anna Blommendahl.	1804 ²¹ / ₇	—	—	166	—	D:o.
Ordensförbundet M—ns jultomtar.	Välgörenhet, afseende företrädesvis beklånad af fattiga barn och julgåvor i penningar till andra medellösa.	Medlemmar af ordensförbundet M—n.	—	29	468	453	—	En styrelse.
Kungl. Kronobergs regementets skolfond.	Att bereda blinda, döfstumma eller mindre vetande soldatbarn tillfälle till undervisning i blindskola, döfstummeinstitut eller idiothem.	Regementets befäl.	1778	2	100	12,034	—	Regementskvartermästaren.
Växjö stads söndagsskola.	Att bibringa barn, i synnerhet handverkslärlingar, undervisning.	Nödhjälpskommittén m. fl.	1842	—	—	16,336	—	En styrelse.
Appelmanska donationen.	Till Sjögrenska skolan.	Carl J. Appelman.	1900 ²⁸ / ₈	—	—	1,888	—	Skolrådet.
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.								
Brantingska matstipendiet.	Att lämna understöd åt studerande vid Växjö allmänna läroverk.	Landskamreraren G. Branting.	1726 ⁵ / ₁₉	5	31	—	—	Läroverkets rektor.
Fonténska stipendiefonden.	D:o d:o.	P. Fontén och Helena Holm.	1779 ⁹ / ₃	3	75	75	—	Läroverkskollegiet.
Carlssonska d:o.	D:o d:o.	Nämndemannen Johan Carlsson.	1794 ²⁶ / ₈	1	6	182	—	D:o.
Ekedahlska stipendiet.	D:o d:o.	Per Ekedahl Larsson.	1797 ²¹ / ₁	1	10	297	—	D:o.
Undénska stipendiefonden.	D:o d:o.	Anders Undén.	1837 ²¹ / ₂	1	70	1,627	—	D:o.
Burmanska d:o.	D:o d:o.	G. Burman.	1851 ²⁸ / ₂	1	194	3,112	—	D:o.
Aurora Bergs fond.	D:o d:o.	A. och C. Berg.	1871 ²⁷ / ₃	1	35	872	—	D:o.
Törnbornska premiefonden.	D:o d:o.	R. Törnborn.	1872 ⁹ / ₇	2	40	1,079	—	D:o.
J. M. Carlssons stipendiefond.	D:o d:o.	J. M. Carlsson.	1877 ²² / ₅	1	20	599	—	D:o.
Forsanderska premiefonden.	Att lämna belöning åt d:o.	S. C. och B. Forsander.	1866 ¹ / ₉	10	100	2,428	—	D:o.
von Otterska bokpremie-fonden.	D:o d:o.	C. von Otters arfvingar.	1870 ¹⁵ / ₆	—	30	710	—	D:o.
Linnéanska premiefonden.	D:o d:o.	Biskop H. G. Hultman m. fl.	1878 ²¹ / ₁₀	21	155	4,290	—	D:o.
Tegnériska d:o.	D:o d:o.	Genom sammanskott.	1884 ²⁹ / ₄	3	35	967	—	D:o.
Abraham Lundholms premiefond.	D:o d:o.	Professor M. K. Löwegren.	1887 ¹⁹ / ₅	1	80	2,077	—	D:o.
C. G. Nymans d:o.	D:o d:o.	C. G. Nyman.	1876 ²⁰ / ₃	3	45	1,077	—	D:o.
Gymnasieföreningens premium.	D:o d:o.	Läroverkets 3 högsta klasser.	1890 ¹² / ₆	1	25	643	—	D:o.
Växjö gymnastikklubbss premiefond.	Premier för flit och framsteg i gymnastik vid d:o.	Växjö gymnastikklubb.	1900 ¹¹ / ₅	1	10	200	—	Läroverkskollegiet.
Lindfors-Anderssonska premiefonden.	Premium åt en lärjunge vid d:o.	Biskopinnan Elise Andersson, f. Lindfors.	1900 ²² / ₅	1	80	2,051	—	D:o.
Tryggve Ericssons premiefond.	D:o d:o.	Kaptenen Aaby och fru Anna Ericsson.	1902 ⁸ / ₁	1	40	1,001	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde.)	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Musikpremiefonden.	Premium åt en lärjunge vid Växjö allm. läroverk.	—	—	—	—	244	—	Läroverkets rektor.	32)
Haglunds matematiska premium.	Premium för flit och framsteg i matematik åt en lärjunge i högsta klassen af d:o.	Lektorskan Elise Haglund.	1901 13/3	1	5	125	—	D:o d:o.	
Premie- och fattiggassan.	Enligt § 218 läroverksstadgan.	—	1905	—	537	1,472	—	Läroverkskollegiet.	33)
Mobeckska donationen.	Premier åt fattiga och flitiga folkskolebarn.	Underlöjtnant J. Th. Mobeck.	1903 15/3	—	144	3,600	—	Skolrådet.	
P. Welanders stipendiefond.	Räntan tilldelas en flitig och sedlig seminarieelev.	Kontraktsposten P. Welanders.	1894 26/7	1	22	520	—	Seminiariets rektor.	34)
Abraham Rundbäcks stipendiefond.	Räntan utdelas efter rektors bepröfvande till flitiga, sedliga och begåfvade seminarieelever, som äro söner till lärare och lärarinnor vid folk- eller småskolor i Växjö stift.	Änkefru Hanna Rundbäck.	1904 26/9	1	44	1,146	—	D:o.	
Fonden för lägre tekniska yrkesskolan.	Understöd åt lägre tekniska yrkesskolan i Växjö.	Okänd.	—	—	—	675	—	Drätselkammaren.	35)
Trolleska stipendiefonden.	Understöd till studerande vid Växjö allmänna läroverk.	Änkefru Anna Trolle.	1610 29/1	3	300	8,363	—	Konsistorium.	
Brantingska stipendiefonden.	D:o d:o.	Landskamreraren G. Branting m. fl.	1726 5/12	1	50	15	—	D:o.	36)
Lindska d:o.	D:o d:o.	Rådman M. Lind.	1730 30/12	—	—	9	—	D:o.	
Colliander-Rogbergiska d:o.	D:o d:o.	Lektor J. Drysen m. fl.	1754 11/1	—	—	10	—	D:o.	37)
Danielssonska d:o.	D:o d:o.	Joh. Danielsson m. fl.	1784 23/2	—	—	27	—	D:o.	
Rydénska d:o.	D:o d:o.	Kontraktsposten A. Rydén.	1805 9/10	9	60	1,500	—	D:o.	38)
Ankarlooska d:o.	D:o d:o.	Kanslirådet D. G. Ankarloo.	1836 30/11	2	120	3,201	—	D:o.	
Widebeckska d:o.	D:o d:o.	Grosshandlaren J. Widebeck.	1837 4/11	5	36	914	—	D:o.	39)
Fröbergiska d:o.	D:o d:o.	M. G. Fröberg.	1841 30/8	1	150	4,081	—	D:o.	
Jubelstipendiefonden.	D:o d:o.	Professor N. Lindgren m. fl.	1844 13/7	4	600	19,759	—	D:o.	40)
Nilsson-Aschanska stipendiefonden.	D:o d:o.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1850 30/3	3	480	13,118	—	D:o.	
Willstadsfonden.	D:o d:o.	Kontraktsposten D. Nordin.	1853 29/9	1	75	1,917	—	D:o.	41)
Eklundska stipendiefonden.	D:o d:o.	G. Eklund m. fl.	1857 3/11	1	50	1,231	—	D:o.	
Bolinska stipendiefonden.	D:o d:o.	Kontraktsposten S. G. Bolin.	1876 21/11	2	165	4,251	—	D:o.	42)
Profstilsfonden.	Belöning åt d:o.	Lagman J. Bergencantz m. fl.	1788 11/11	3	6	125	—	D:o.	
Sjöbringiska premiefonden.	D:o d:o.	Professor P. Sjöbring.	1842 8/1	6	62	1,631	—	D:o.	43)
Nilsson-Aschanska d:o.	D:o d:o.	Bergsrådet J. L. Aschan.	1851 7/9	3	140	3,234	—	D:o.	
Rebecka Olofsdotters premiefond.	D:o d:o.	Änkan Rebecka Olofsdotter.	1859 3/3	2	16	387	—	D:o.	44)
Fernando-Collianderska d:o.	Understöd till studerande vid Växjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Änkefru Brita Colliander.	1754 25/6	1	15	500	—	D:o.	
Öhrnbergiska d:o.	D:o d:o.	Kontraktsposten J. I. Öhrnberg.	1853 17/9	2	150	4,839	—	D:o.	45)
Palmqvistska d:o.	D:o d:o.	Prosten L. G. Palmqvist.	1869 19/7	4	90	2,320	—	D:o.	
Sjögrenska d:o.	Understöd åt dels lärjungar vid Växjö allmänna läroverk, dels och lärare vid Växjö och Jönköpings allmänna läroverk.	Domprosten Håkan Sjögren.	1806 22/7	5	150	3,200	—	D:o.	46)
Biskop Hultmans understödsfond.	Understöd åt obemedlad teologie studerande af Smålands nation eller nyordinerad prästman, tillhörande Växjö ssift.	Major A. Nordenskjöld o. h. h. Agnes, f. Hultman.	1879 27/8	—	—	7,909	—	D:o.	
Elmgren-Rogbergiska fonden.	D:o åt en teologie studerande af Smålands nation.	Komministern J. D. Elmgrens arvingar.	1889 25/4	—	—	4,280	—	D:o.	47)
Gustaf Wetters stipendiefond.	D:o d:o.	Domprosten W. G. Wetter.	1889 29/5	—	—	6,801	—	D:o.	
Sjögrenska apologistfonden.	Bidrag till aföjning af en lärare vid Växjö allmänna läroverk.	Domprosten Håkan Sjögren.	1811 20/1	1	342	6,000	—	D:o.	48)
Luthersstipendiefonden.	Understöd åt teologie studerande vid deras inträde i prästämbetet.	Domprosten W. G. Wetter.	1893 15/2	—	—	2,668	—	D:o.	
Clarinska understödsfonden.	Understöd åt nyordinerade prästmän inom Växjö stift.	Komministern J. H:son Clarin.	1876 25/9	2	300	13,457	—	D:o.	49)
Domprosten Gustaf Wetters och domprostinnan Augusta Wetters stipendiefond.	Understöd åt d:o, i framtiden tillika åt fattiga änkor efter prästmän, tillhörande Växjö stift.	Domprosten och domprostinnan Wetter.	1891 22/8	—	—	3,669	—	D:o.	

Tullbergiska premiefonden.	Till premier åt studerande vid Växjö allmänna läroverk.	Kontraktsposten J. W. Tullberg.	1865 ²⁶ / ₁	4	60	1,568	—	D:o.	
Växjö stifts bibelsällskaps fond.	Att befrämja bibelspridning.	Biskop Ludvig Mörner.	1817 ¹⁷ / ₃	—	—	15,725	—	D:o.	
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>									
Växjö folkskollärareseminariij sjukhjälpsfond.	Understöd åt seminariets elever vid svårare sjukdomsfall äfvensom annat understöd åt begäfvade, vållartade, fattiga lärjungar vid seminariet.	F. d. seminarierektorn J. P. Dahlstedt.	1882 ⁹ / ₅	5	164	4,141	—	Seminariets rektor.	
e) <i>Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Växjö seminariij sjukhjälpsförening.	Att vid sjukdomsfall lämna understöd till seminariielever, tillhörande föreningen.	Lärjungar vid seminariet.	1881 ²⁷ / ₁₀	—	—	1,290	—	En styrelse.	(37)
Försäkringskassan 501—521.	Begravningshjälp åt medlemmarne.	—	1891 ⁷ / ₃	8	4,000	7,839	—	D:o.	(38)
D:o 502—522.	D:o d:o.	J. Petersson m. fl.	1895 ²³ / ₃	5	2,500	8,901	—	D:o.	(39)
D:o 503—523.	D:o d:o.	Redaktör C. Böhmer m. fl.	1900 ²⁵ / ₁	3	1,100	11,451	—	D:o.	(40)
f) <i>Pensionsfonder.</i>									
Borgmästarinnan Regina Koræns pensionsfond.	Räntan användes till understöd åt vissa uppgifna personer.	Borgmästaren Axel Koræa.	1886 ⁷ / ₅	1	450	10,000	—	Drätselkammaren.	
Växjö arbetareförenings lifräntefond.	Att anskaffa lifräntor åt barn.	Växjö f. d. arbetareförening.	1876 ⁷ / ₃	2	50	1,170	—	D:o.	
Apotekaren K. H. Rydbergs d:o.	Räntan insättes i Växjö eller annan lifränteanstalt för 2 fattiga, företrädesvis vanföra eller på annat sätt vanlottade barn.	Apotekaren K. H. Rydberg.	1900 ³¹ / ₁₀	2	52	2,125	—	D:o.	
Hederstiernska pensionsfonden.	Att bereda pensioner åt soldater vid Kronobergs regemente, hvilka nödgas begära och få afsked utan att vara berättigade till underhåll af krigsmanshukassan.	Öfversten S. Hederstierna.	1842 ¹ / ₁	5	75	2,244	—	Chefen för Kronobergs regemente m. fl.	
Öhrnbergiska understödsfonden.	Understöd åt änkor och barn efter prästmän i Växjö stift.	Kontraktsposten J. I. Öhrnberg.	1853 ¹⁷ / ₉	—	150	4,797	—	Konsistorium.	
Willstads understödsfond.	D:o d:o.	Kontraktsposten D. Nordin.	1853 ²⁸ / ₉	—	70	1,635	—	D:o.	
Växjö stifts prästfattigkassa.	D:o åt medellösa präster inom stiftet eller deras änkor.	Stiftets prästerskap.	1793 ¹⁸ / ₁₂	6	1,669	81,513	—	D:o.	
Bonde-Humeriska fonden.	D:o åt änkor och barn af Bonde-Humeriska släkten med företräde för prästänkor.	Okänd.	1818 ¹⁴ / ₇	1	27	2,379	—	D:o.	
Hederstiernska fonden.	Till tvenne pensioner åt medellösa änkor eller döttrar efter aflidna präster inom Växjö stift.	Okänd.	1872 ²⁵ / ₉	2	40	1,000	—	D:o.	
Elmgren-Rogbergiska fonden för fattiga prästänkor.	Understöd åt 1 eller 2 fattiga prästänkor i Växjö stift.	Domkyrkokomministern J. D. Elmgrens arvingar.	1889 ²⁵ / ₄	1	120	3,487	—	D:o.	
g) <i>Pensionskassor.</i>									
Växjö stifts änkehjälpsfond.	Understöd åt änkor efter prästmän och vissa lärare i Växjö stift.	Stiftets prästerskap och lärare.	1867 ²⁰ / ₅	52	1,061	16,096	—	Konsistorium.	
Östra Allbo kompanis enskilda pensionsfond.	Understöd åt sådant, företrädesvis äldre manskap vid kompaniet, som i förtid nödgats lämna tjänsten eller på exspektans afskedas, förrän pension erhålles.	Kapt. G. M. Berg.	1861 ²⁴ / ₁₂	6	120	3,874	—	Regementsintendenten.	
Kungl. Kronobergs regementets musikkårs enskilda pensionskassa.	Pension till medlemmar af musikkåren, som erhålla afsked från regementet, utöfver den de möjligen erhålla ur arméns pensionskassa.	Musikpersonalen vid Kronobergs regemente.	1869	11	550	14,604	—	Musikbefälhafvaren m. fl.	
Pensionskassan för bruksbetjäningen inom Skånes och Kronobergs bergmästare-döme.	Pensioner till delägare och deras änkor samt, om tillgångarna det medgifva, till deras minderåriga barn.	Bruksinspektorer och bruksägare.	1850 ³ / ₂	9	1,241	27,010	—	En styrelse af 4 personer.	
h) <i>Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Sjögrenska odisponerade fonden.	Sådana ändamål, som de utsedde förvaltarna anse »alla mest, längst och säkrast lända till den store Gudens ära, dess församlings förmån och fäderneslandets gagn och bästa».	Domprosten Håkan Sjögren.	1810 ⁷ / ₅	—	300	43,903	—	Tre kuratorer.	
Vallqvistska monumentskassan.	Att underhålla biskop O. Vallqvists gravvård.	Växjö stifts konsistorium.	1883 ²⁴ / ₁₀	—	—	99	—	Konsistorium.	
Christina Nilssons fond.	Att anskaffa lämpliga bostäder åt arbetare.	Grefvinnan Casa di Miranda.	1877	—	—	30,214	—	Drätselkammaren.	
L. J. Brandts donationsfond.	Behållna räntan disponeras hvar femte år till sådana ändamål, som äro ägnade att bereda Växjö stads invånare trefnad och bekvämlighet.	Konsul L. J. Brandt.	1891 ²³ / ₄ 1896 ⁹ / ₁	3	900	225,720	64,700	D:o och en nämnd af tre personer.	
Summa			—	969	29,542	940,589	70,700		

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

A n m ä r k n i n g a r:

1) Donationen utgöres af 30 aktier i Göta kanalbolag. — 2) Röntan har ingått till fattigkassan. — 3) Donationen utgöres af frälseröntan från 3/4 mantal Asaryd Norregård i Asa socken. — 4) Donationen består af rusthållet nr 59 Ljungby Klockaregård och Södergård, 1 1/4 mantal, samt rusthållshemmanet Ularp Södergård, 1/4 mantal, med därtill hörande augment af 1/2 mantal Ularp Södergård och 1/2 mantal Dragaryd Arvidsgård samt Ljungby Eskilsgårds kvarn, som står på Klockaregårdens ägor. — 5) Donationen består af frälseröntan från 1/4 mantal Hallarp Södergård i Annerstads socken. — 6) Stiftelseurkund saknas. — 7) Redogörelsen afser äfven Eklins, Appelbergs m. fl. donationer. — 8) Stiftelseurkund har ej lämnats, men kyrkostämman mottog medlen den 9 april 1899. — 9) Donationsmedlen erhöles först den 10 juli 1901. — 10) Röntan lägges tills vidare till kapitalet. — 11) Under år 1905 utdelades till skolläraren i Täfvelsås 1 1/2 tunna råg och 2 1/2 tunnor korn. — 12) Donationsbref saknas. — 13) Donationen består af 1/4 mantal kronoskatte Lekaryd Bockaboda. — 14) Stiftelseurkund finnes ej. Fastigheten är 41/1000 mantal Hallaryd Norregård. — 15) Halfva röntan lägges till kapitalet, halfva till socknens bibelkassa. — 16) De till stiftelsen förut hörande fastigheterna hafva den 25 september 1901 jämlikt Kungl. Maj:ts tillstånd försålts för en köpesumma af 50,000 kronor. — 17) Donationen utgöres

af halfva frälseröntan från Asaryd Södergård i Asa socken. — 18) Delägaravgifter år 1905 428 kr. 57 öre. — 19) D:o 147 kr. — 20) D:o 372 kr. 10 öre. — 21) D:o 18 kr. 50 öre. — 22) D:o 1,225 kr. 20 öre. — 23) D:o 1,962 kr. 60 öre. — 24) Förut Orraryds och Ulfsåkraholms grafkassa. Nya dispositioner hafva gjorts den 25 och 29 juli 1903. — 25) Af årliga röntan skola 1 tunna råg och 1 tunna korn utgå till barnmorskan och 2 tunnor korn till socknens fattiga. — 26) Utdelning får ej äga rum, förrän kapitalet uppgår till 10,000 kronor, hvarefter röntan får användas. — 27) Afkastningen utgår tills vidare såsom lifrönta. — 28) Ingen utdelning år 1905. — 29) Beloppet ingår i Sjögrenska fonden. — 30) Stipendiet inflyter in natura från 2 hemman med 14.7 kubikfot spannmål och 1 lipund smör. — 31) Stipendiet inflyter såsom frälserönta från två hemman. — 32) Kassan är bildad genom inkomst af folkkonserter. — 33) Fonden grundar sig på frälseröntor från hemmanen Sibbohult och Skalleboda i Långsjö socken. — 34) D:o från hemmanen Bostorp i Moeda socken och Åreda Mellangård i Gårdsby socken. — 35) D:o från hemmanet Hinsatorp i Fagerhults socken. — 36) D:o från hemmanen Tofta Norr- och Postgårdar i Gårdsby socken. — 37) Delägaravgifter år 1905 96 kr. — 38) D:o 4,076 kr. — 39) D:o 3,043 kr. — 40) D:o 1,569 kr.